

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2023

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 december 2023

Årgång 89

ISSN 0015-4431

Förbundets Höge Beskyddare:

Amiral H.M. Carl XVI Gustaf

Rikshedersordförande:

Konteramiral Ewa Skoog Haslum, Marinchef

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Ingmar Elofsson – ingmar.elifsson@flottansman.se

Tel: 076-800 1600

Blåportshöjden 2E, 371 56 KARLSKRONA

GRAFISK FORMGIVARE:

Thomas Engevall – thomas.engevall@flottansman.se

Tel: 070-588 7589

Junibacken 9, 135 54 TYRESÖ

TRYCKERI: Åtta45, Järfälla

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

INFORMATION OCH ANNONSANSVARIG:

Bo Schagerberg, 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Konteramiral Thomas Engevall

Tel: 070-588 75 89

Vice ordförande: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

Förbundssekreterare:

Krister Hansén tel 070-381 03 12

kristerh@flottansman.se

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennartbresell8@gmail.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Innehållsförteckning

Ledare	3
Redaktören har ordet.....	4
Marinchefens julkhälsning	5
Rapport från Bryssel	6
4.sjöstridsflottiljen.....	8
Sjöstridsskolan	9
En marinchef ser tillbaka	11
Ingvar har tjänstgjort på alla robotbåtar i flottan.....	16
Norrköpingsklassen, en kort historik	19
Svenska amfibieförbands roll i Försvarmak- ten och Nato – en förutsättning för sjökontroll...22	
Sjöoperativ helikopter och vägen mot Nato.....	24
Medel till tidskriftsfonden.....	26
Flygstridskrafterna, F 17 och Nato	27
Antaresstenen invigd.....	30
Basbataljoner ger stark tillväxt inom marinen...31	
Grisslan spännande resmål mellan skyfallsregn i augusti	34
Ett halvsekel går fort.....	36
Möte med marinkamrater i Tyskland	38
Riksråsmöte 2024.....	39
Bokrecensioner	41
Flottans Män Kalmarsund 20 år och siktat framåt	42
Lokalföreningarna informerar.....	45
Jul- och nyårshälsningar	56
Vi hyllar	58
Marina minnesplaketter	60
Nya medlemmar.....	60
In memoriam.....	61
Avlidna kamrater.....	62
Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar	63

Omslagsbild: FAKTA: HMS Queen Elizabeth, längd: 280 meter, displacement: 65 000 ton, fart: mer än 25 knop, besättning: 1 600, sjösatt: 17 juli 2014, maskiner: 2 st Rolls-Royce MT30 36 MW gasturbiner (ca 50 000 hkr), 2 st Wärtsilä 16V38 och 2 st Wärtsilä 12V38, axlar och propellrar: designade och tillverkade av KaMeWa/Rolls Royce i Kristinehamn. Foto: Christopher Kullenberg Rothvall, Sjöfartstidningen.

På kurs mot jul och nyår

När dessa rader skrivs har almanackan precis fått byta blad och det är den 1 december. Det har kommit bra med snö den senaste tiden så att det finns ju gott hopp om en vit jul om dryga tre veckor.

En titt bakåt i samma almanacka är dock allt annan än vit utan den är välfylld med olika former av aktiviteter och annat, inte minst inom ramen för Flottans Män och vår verksamhet.

Jag har skrivit om det förr, men jag skriver gärna om det igen, och det är rekommendationen att inte glömma bort för alla att läsa om de olika lokalavdelningarnas verksamhet i slutet av tidningen, inte kanske enbart om den egna lokalavdelningens verksamhet. Där framkommer många exempel på vad vi sammantaget gör och hur vi vårdar våra tre ledord Kanratskap – Örlogstradition – Sjöförsvaret.

För egen del har jag sedan förra numret av vår tidning kom ut hunnit med att besöka våra lokalföreningar i Kristianstad, Kalmar (som firade 20-årsjubileum som ni kan läsa om i en egen artikel) och Sundsvall. Om en vecka väntar Nynäshamn så där kommer jag förhoppningsvis också att ha varit när ni läser dessa rader.

God stämning och trevlig samvaro har präglat alla besök även om förutsättningarna och medlemsantalet skiftar mellan våra olika lokalföreningar. Gemensamt för alla är dock behovet av en ständig nyrekrytering för att säkra den långsiktiga livskraften i vår verksamhet.

En sak att glädjas åt är att vi sedan förra numret gavs ut har rekryterat 74 nya medlemmar och totalt under året 205 stycken. I samband med riksårsmötet i maj så talade ju Kalmarsunds ordförande, Roland Stengård, sig varm över behovet av att fokusera på rekrytering och man måste säga att han och föreningen i Kalmarsund lever upp till hans ord med en medlemsökning på nästan 40 % det senaste året. Det är något att spurras av för övriga även om det kan vara lättare eller svårare beroende på var man befinner sig och vilka möjligheter till exponering av föreningen som bjuds, såsom exempelvis Båtmässan i Göteborg som vår lokalförening där utnyttjar på ett väldigt bra sätt.

Jag vill också utfärda en varning inför mina besök hos kvarvarande lokalföreningar. Sälj inga lotter till mig. Kopplat till Sundsvalls berättelse kan jag meddela att de två väldigt välsmakade laxsidorna som ingick i lotteriet bärgades av undertecknad och på de fem lotter (av hundra) jag köpte vann jag på tre. Till mitt försvar kan dock tilläggas att även om jag vann första priset fanns det en tre-fyra andra lottinnehavare som kunde tagit den andra laxen men valde andra mer flytande varor från prispbordet innan jag vann igen. Min styvfarmor vann på en lott en sprillans ny Volvo 142 på min farfars 70-årsdag 1969. Efter det tog hon körkort och farfar fick sig därefter ofta se sig förpassad till passagerarsätet. En inte lätt – men nyttigt förändring för honom.

En annan sådan nyttig (och nödvändig) förändring för Sverige är det förhoppningsvis stundande Natomedlemskapet. Detta nummer av vår tidning har som ni ser ett stort antal artiklar i den frågan med Sveriges ende viceamiral i aktiv tjänst, Jonas Haggren, som gästskribent.

En av de saker som han tar upp är den stora mentala förändring det innebär att gå från att vara alliansfri till att vara medlem av en allians. Jag tror att många nog tycker det är bra att Sverige kan komma med i Nato och därigenom få ta del av alliansens skydd. Men, jag tror också att inte fullt så många tänker nästa nödvändiga tanke, att vi också ska skydda alla andra medlemmar i alliansen i händelse av angrepp. Att inte den insikten inte riktigt mognat än är fullt begripligt men det är det helt nödvändigt att den blir det över tiden.

Det är också det förhållandet som präglar det reviderade råd som ÖB den 6 november lämnade till Regeringen som jag i likhet med rådet från i fjol rekommenderar för läsning, i vart fall bilaga 1 som finns på Försvaretsmaktens hemida (sök på ÖB militära råd 2023).

För marinens del framgår bland annat att: ”Marinen utvecklas genom halvtidsmodifiering av korvetter av Visby-klass vilket bland annat omfattar förbättrade sensorer och beväpning med luftvärnsrobotsystem. Vidare anskaffas fyra nya ytstridsfartyg av Luleåklass, nya ubåtar av Blekinge-klass [de två som redan är beställda] samt undervattensfarkoster för sjöminröjning och sjöminröjningssystem. Den utökade luftförsvarsförmågan innebär att ytstridsfartygen kan utgöra en relevant del av Natos integrerade luft- och missilförsvar. Amfibieförmågan förstärks genom anskaffning av nya båtar för indirekt eld, vapensystem och luftvärn.”

Kopplat till omvärldsläget aktiverades i veckan även en marin ”option” av ”Joint Expeditionary Force” (JEF) där Sverige sedan ett antal år ingår. Uppgiften består bl.a. av att skydda marin infrastruktur i Östersjön. Sverige deltar med två Visbykorvetter i denna verksamhet.

Marinen är, som Marinchefen säger, alltid beredd och alltid insatt. Flottans Män stöttar detta på olika sätt och vi hoppas att inte alltför många besättningar behöver tillbringa julen ombord och till sjöss. Men, några blir det säkert och då gäller Yngve Stoor på ”oran” med ”Jag drömmer om en jul hemma” eller möjligen ”Sjömansjul på Hawaii” (lyssna gärna på Youtube).

God Jul och Gott Nytt År, önskar

*Thomas
Engvall*

Redaktören har ordet

Nu är snart ännu ett år till ända och årets sista nummer av vår tidskrift har du fått i din hand. Vi hoppas att du får en trevlig och intressant läsning. Det har varit en utmaning under mitt första år att ta över efter företrädarna som under närmare ett kvarts sekel sett till att ni fått en bra och innehållsrik tidskrift. Vi försöker att skildra både dåtiden och samtiden men inte minst viktigt är att skildra framtiden för marinen och Försvarmakten i och med den stora förändring och kraftfulla utveckling som sker.

Detta årets sista nummer har temat Nato och Natoanslutningen, en fråga som varit på dagordningen en tid. Vi har försökt att spegla hur ett framtida Natomedlemskap inte bara påverkar sjöstridskrafterna utan även flygstridskrafterna. Även om vi under många år samverkat och arbetat internationellt i Försvarmakten så finns det säkert mycket att berätta före er läsare. Hur påverkar en Nato-anslutning verksamheten i stort, ombord på fartygen och i förbanden men inte minst vad det innebär för det dagliga arbetet och för den enskilde individen i marinen, oavsett befattning och tjänstgöringsplats.

I kommande nummer kommer ni att få läsa mer om marinbasens utveckling och framtid och även om återetableringen av marinen på västkusten. En annan verksamhet som präglat det dagliga livet i flottan under många år är ubåtsjakterna. Här arbetar vi för att fånga upp och berätta om verksamheten i kommande nummer.

Tidskriften har även genom åren skildrat svensk sjöfart i olika perspektiv och du kommer även att få läsa om detta nästa år. Sjöfarten är som ni alla känner till en viktig motor för industrin och mer än 90 procent av Sveriges handel går via sjöfarten. Sjöfarten har ju en gång i tiden varit omfattande även på våra inlandsfarvatten. Ett av dessa inlandsfarvatten är Vättern och Vättersjöfarten som vi kommer att ta oss an. Vättern har en lång och intressant sjöfartshistoria och dessutom har Flottans Män en lokalförening i Jönköping.

Vi får bidrag från våra läsare vilket är mycket uppskattat och har ni något att berätta så tar vi gärna emot fler. Det är kanske inte alltid så lätt att få ner sin berättelse på pappret men då är det bara att kontakta mig, kontaktuppgifterna hittar du längst ned.

Det finns ett talesätt ”Om man inte vet vilken hamn det ska seglas till finns det ingen kurs som är den rätta”. Med detta i åminnelse har vi formulerat en vision för vår tidskrift som vi redogjorde för på senaste lokalföreningskonferensen och som vi var överens om att arbeta efter: Ett forum för medlemmar och intresserade och att vara en seriös röst i den marina debatten.

Slutligen vill jag önska er alla En God Jul och Ett Gott Nytt 2024!

Ingmar Elofsson

Ps. du når mig på: Ingmar.Elofsson@flottansman.se

Tfn: 076-800 1600

Nummer 1 2024 utkommer i mars. Manusstopp den 15 februari och för lokalföreningar den 10 februari.

Några speciella julkort i flottan har jag inte hittat i arkiven men jag hittade ett med lite vintrigt motiv. HMS Ven på bilden, före halvtidsmoderniseringen, är ett av de fartyg jag tjänstgjort på och här i vinterstämning. Foto: Ingmar Elofsson/Försvarmakten.

Marinchefens julhälsning

Snart är ännu ett år till ända. Ett år som definitivt inte varit händelselöst. Det allvarliga omvärldsläget består, med ett krig i Europa orsakat av ett aggressivt Ryssland, och har om något försämrats ytterligare. Det här präglar naturligtvis marinens vardag i allra högsta grad. Vår uppgift är att finnas därute, runt vår kust, och agera larmklocka. Jag kan garantera att vi finns där det behövs, när det behövs, beredda att agera. Så som marinens roll alltid varit, men nu med högre intensitet.

Även denna höst förstördes undervattensinfrastruktur i Östersjön. Vi var på plats även denna gång med HMS *Belos* och undersökte platsen. Jag tror tyvärr inte att vi har sett den sista händelsen av det här slaget då det är ett mycket effektivt och förnekbart sätt att påverka andra länders kommunikation och elförsörjning. Marinen jobbar tillsammans med många andra med frågan även om det inte är vår uppgift att bevaka all undervattensinfrastruktur.

I skrivande stund lyser Nato-medlemskapet fortfarande med sin frånvaro. Även om mycket hänt sedan förra julhälsningen återstår i skrivande stund fortfarande Ungerns och Turkiets godkännande. Känslan är att det sista steget kan gå fort när det väl är dags. Vi har under det gångna året jobbat hårt med att förbereda oss på bästa sätt. Exempelvis har vi skickat personal till såväl Natos marina högkvarter som den stående minröjningsstyrkan. Vi är beredda och marinen kommer att bidra till Natos säkerhet från första stund.

Listan på länder som visar sitt militära stöd till Sverige i väntan på medlemskapet är stor. Vi har även i år mottagit ett stort antal örlogsfartyg från våra blivande alliansmedlemmar. Det mest uppmärksammade var definitivt det brittiska hangarfartyget HMS *Queen Elizabeth* som under en dryg vecka besökte Göteborg.

Årets största övning var naturligtvis Försvarsmaktsövning *Aurora* i maj. Marinen övade såväl på västkusten inom ramen för Sjöfartsskydd som i Östersjön med Kustförsvaret. För första gången leddes övningen från marinens nya ledningsplats på Muskö. Flera andra viktiga internationella övningar har genomförts under året, exempelvis *Archipelago Endeavor* tillsammans med den amerikanska marinkåren.

För ett par månader sedan fick marinen två nya krigsforband i och med uppsättandet av de två marina basbataljonerna, en i Karlskrona och en i Stockholm. Logistikkompetens samlas nu i samma förband och kan på så sätt effektivare stödja inom fler områden och på fler platser samtidigt, jämfört med tidigare.

Nästa år är det dags för ett nytt Försvarsbeslut som omfattar perioden 2025-2030, samt en inriktning för 2031-2035. Försvarsmakten och marinen fortsätter att växa, självklart som ett resultat av det spända omvärldsläget. För en dryg månad sedan lämnade ÖB in sitt militära råd till politiken. Där finns många positiva delar för marinen även om de flesta var kända sedan

tidigare då de fanns med i Försvarsbeslutet 2020:

- Inledningsvis utvecklas ytstridsförmågan genom halvtidsmodifiering av korvetter av Visby-klass. Här utgör ett utökat luftförsvar med luftvärnsrobot den mest prioriterade åtgärden. Därefter, med inledande leveranser efter 2030, påbörjas anskaffning av fyra nya ytstridsfartyg av Luleå-klass. Dessa fartyg utgör en relevant del i NATO integrerade luft- och robotförsvar som är prioriterade för Sverige som medlem.
- Minröjningsfartyg av Koster-klass livstidsförlängs och röjdykarfartyg av Spårö-klass modifieras. Anskaffning av obemannade minröjningsfarkoster och obemannade fjärrstyrda undervattensfarkoster stärker förmågan i undervattensvolymen.
- Ubåtar av Gotlands-klass livstidsförlängs. Två ubåtar av Blekinge-klass levereras sent i perioden. Vidmakthållandeåtgärder på ubåtsräddningssystemet genomförs.
- Amfibieförmågan utvecklas i och med tillförsel av båtar för indirekt eld till amfibiebataljonerna. Vidare inleds anskaffning av sensor- och vapensystem för sjömål och luftmål.
- Kustrobotförmågan utökas till två enheter.
- Under hela perioden anskaffas dimensionerande kvalificerad och marinspecifik ammunition.
- Sjöoperativ helikopter är vital för vår ubåtsjaktförmåga och behöver därför säkerställas även i framtiden. Ny sjöoperativ helikopter ligger i planerna för flygvapnet men marinen äger inte frågan och vi måste därför bevaka den. Vidare ligger den också sent i perioden.
- Satsningar inom Forskning, Utveckling och Teknik fortsätter för att fånga upp den snabba teknikutvecklingen. Det gäller exempelvis digitalisering och obemannade system.
- Vi ökar personalmässigt, såväl värnpliktiga som inom grundläggande officersutbildningar. Vi tar idag in lika många kadetter i marinen som vi gjorde totalt inom Försvarsmakten för tio år sedan.

Sammanfattningsvis kan 2023 summeras som ett oerhört intensivt år med mycket verksamhet där marinen gjort stora och viktiga insatser. Förutsättningarna för säkerhetsläget för nästa år ser tyvärr inte ljusare ut men med ett Natomedlemskap och framtida tillväxt får marinen välbehövliga nya resurser.

Jag och övriga i marinledningen önskar alla läsare en God Jul och ett Gott Nytt År!

Ewa Skoog Haslum
Marinchef

Gästskribenten

Gästskribent denna gång är viceamiral Jonas Haggren, som är tvåa i den marina "rullan" och står där direkt efter Flottans Mäns Høge Beskyddare, H.M. Konungen. Viceamiral Haggren tillträdde i somras befattningen som Sveriges Militära Representant till EU och NATO. Han har tidigare bland annat varit ubåtschef, chef för ubåtsflottiljen samt chef för Ledningsstaben vid Högkvarteret.

Rapport från Bryssel

För att fortsatt skapa stabilitet, säkerhet och för att få leva som vi vill, behöver förändringar ske. Historiska förändringar som jag tror att ingen av oss hade på agendan för cirka ett och ett halvt år sedan, ett svenskt Natomedlemskap.

Vi befinner oss i det allvarligaste säkerhetsläget vi har upplevt på flera decennier där ingen nation kan stå ensam. Ett svenskt Natomedlemskap är därmed ett naturligt steg för att tillsammans med andra, stärka vår militära förmåga såväl som totalförsvarsförmågan.

Utveckling mellan Sverige och Nato

I samma stund som ansökan för Natomedlemskapet skickades in började Försvarsmakten våra förberedelser för att snabbt kunna bli en del i alliansen. Startsträckan ur ett försvarsmaktsperspektiv har varit relativt kort då vi sedan i början på 1990-talet har ett väl etablerat samarbete med Nato med syftet att som icke Natonation skulle kunna agera tillsammans med Nato i händelse av en kris.

Natodelegationen i Bryssel

Att redan i början på 90-talet ha ständig svensk närvaro med en liten delegation i Bryssel för att ytterligare stärka samarbetet med Nato och samarbetspartners har varit viktigt. Förvisso var det få individer men efterhand har personalen utökats och delegationens uppdrag blivit än mer centrala för Sverige och Försvarsmakten.

Jag hade förmånen att tillträda som Sveriges militära representant för NATO och EU i Bryssel, MILREP, den första juli i år och därmed få fortsätta att utveckla Natodelegationens uppdrag. Sedan i april i år övertog dessutom Försvarsmakten huvudmannskapet för delegationens arbete vilket kommer ge mig större handlingsfrihet då jag som MILREP är direkt underställd överbefälhavaren och delegationens personal tillhör Försvarsmakten.

Övergripande beskrivning av delegationens arbete i Bryssel är att här forma och hantera den svenska positionen i de frågor som Nato diskuterar inför de beslut som alliansen fattar.

Min roll är militär rådgivare direkt underställd ÖB där jag ger militära råd till beslutsfattare och den svenska ambassadören vid Nordatlantiska rådet, (NAC). Jag deltar också vid olika möten såsom t.ex. Natos och EU militärkommitté möten där jag representerar Sveriges Försvarsmakt i militära frågor. Fokus på delegationens arbete är samtidigt att förbereda oss inför Natomedlemskapet.

Fortsatt arbete

Dagen då vi blir medlemmar kommer initialt inte att förändra delegationens arbete i stort. Det som dock kommer bli en omedelbar förändring är att vi från dag ett som Natomedlem är med och fattar beslut i de olika frågor som rör alliansen. Självklart kommer vårt arbete att intensifieras för att snabbt integreras i alliansen. Utöver det kommer det vara rent praktiska aktiviteter såsom att på sikt bemanna delegationen fullt ut för att än bättre fungera som en del av svenska Högkvarteret i Bryssel. Omgruppering till Nato-högkvarteret och en hel del annat står också på agendan. Vi måste påminna oss om att vårt Natointräde inte kommer att vara klart över en natt. Medlemskapet kommer att ställa krav på Försvarsmaktens personal och på Sverige. Vi är en del av något större, en allians, vi är Nato.

Sverige som medlem är efterlängtad och välkommet i alliansen, jag möts av det varje dag hos mina kollegor här i Bryssel. Vi har en kulturell resa framför oss, gå från alliansfria till att bli en del i något större, men jag är övertygad om att det är den väg vi måste gå.

Jonas Haggren

Sveriges Militära representant för Nato och EU

I slutet av oktober i år arrangerade FMV på Regeringens uppdrag "Nato Industry Days" i Stockholm. Vid middagen talade Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg i Stockholms stadshus. Utöver Jens Stoltenberg syns i bilden (från vänster): ÖB Micael Bydén, generaldirektören vid FMV Göran Mårtensson, ordföranden i Natos militärkommitté amiral Rob Bauer (Nederländerna) och Försvarsminister Pål Jonsson. Foto: Nato.

Övre bilden t.v. visar "Manfred Wörner building" som huserar delegationerna från Natos partnerländer, bland annat Sveriges. När Sverige blir medlemmar av alliansen kommer delegationen att flytta till huvudbyggnaden som syns på den nedre bilden. Det nya Nato-högkvarteret invigdes 2018 och har en futuristisk design. Bland annat beskrivs byggnaden på Natos egen hemsida att formen ska påminna om "knäppta händer" (intelocking fingers) för att visa på sammanhållningen inom alliansen.

4.sjöstridsflottiljen

Värnpliktsfrågor vid 4:e

Förbandspresentation för de värnpliktiga i föreläsningssalen. Foto: Mikaela Dale.

Många frågor från nyfikna värnpliktiga på besök

Berga måndag 13 november; 105 värnpliktiga står uppställda utanför Heimdal och lämnar av till Anna Westerberg, STF HR-chef, 4.sjöstridsflj. De delas in i fyra grupper och fick sedan omväxlande förbandspresentation i Filmsalen och genomföra besök på tre fartyg.

Förbandspresentationen genomförs i Filmsalen med förbandsförvaltare Magnus Ström och representanter från 41.div och 42.div. Ström berättar om vår värdegrund och förbandsandan på "Fjärde". Det är många händer i luften och många frågor om förbandspraktiken: om sjösjuka och om specifika befattningar. Vad gör en signalmatros eller en sonaroperatör egentligen? På HMS Gävle, HMS Trossö och HMS Ven får de värnpliktiga detaljerade rundvandringar och fortsätter ställa nyfikna frågor. De får tips hur de kan hantera sjösjukan bättre och de säger att det finns saker som hjälper såsom tuggummin och plåster, men att man ofta vänjer sig efter ett tag och lär sig hantera det. Många av de

värnpliktiga har intrycket att fartygen är trånga och att det är svårt att hitta. Sjomännen som visar runt säger att man lär sig snabbt att hitta sin väg på alla fartyg, det brukar lösa sig. De värnpliktiga passar även på att fråga sjomännen om deras "Hur var er förbandspraktik, vad tyckte ni om er befattningsutbildning?" De försöker få veta av de anställda sjomännen – vad de fick göra under sitt soldatprov. Men på det svarar de "Det får ni se!" De värnpliktiga ska genomföra sitt soldatprov med start på onsdag och vet inte hur länge det kommer pågå, vad som kommer att hända och vad de ska få göra. Det enda de vet är att de en vecka senare ska påbörja sin befattningsutbildning i Karlskrona. Text: Mikaela Dale.

Jag och förbandsförvaltare Magnus Ström hade förmånen att få träffa ineliggande VPL i fredags den 17 nov för soldaterinran efter genomförd grundläggande militär utbildning och slutövning "Ägir". Ceremonin genomfördes i något svalt men stilla väder, bra stämning med något sömnbristansträngda blivande sjömän, på paradbryggan nedanför Berga slott. Vi ser verkligen fram emot våren då utbildningen fortsätter på flottiljen.

Vidare kan berättas att Försvarmakten precis har börjat kampanja för att öka rekryteringen i syfte att höja intresset för officersutbildning. Kampanjens målgrupp är ineliggande värnpliktsomgång samt soldater och sjömän som nyligen ryckt ut. Det övergripande syftet är klart – Försvarmakten befinner sig i en tillväxtfas och ska öka i volym (inte minst personellt). Timingen beror bl.a. på att fönstret för ansökan öppnar nu redan den 1 december. Mer information och länkar till webbsändningar, 6 alt 7 dec, finns på forsvarsmakten.se. Förhoppningsvis kan sändningarna även ses i efterhand när detta nummer av tidskriften kommit ut.

Anders Bäckström
Flottiljchef

Soldaterinran efter genomförd grundläggande militärutbildning och slutövning "Ägir". Den fråga de värnpliktiga hade vid den tidigare genomgången i filmsalen om vad slutövningen bestod av har nu fått sitt svar.

Erik Öhrn, C SSS

Foto: Mikaela Linge, Försvarsmakten.

Jslutet av juni fick Sjöstridsskolan, SSS, en ny chef. Här presenterar han sig och sina tankar kring det nya uppdraget som skolchef.

Jag heter Erik Öhrn, är gift med Anna och vi bor i ett hus på Ringö utanför Karlskrona. Vi har tre ungdomar; Viktor, Oskar och Hugo som är 22, 18 respektive 15 år. Viktor läser på Linköpings Universitet och är numera bosatt i Norrköping. Jag är ursprungligen från Stockholm och Anna från Göteborg så vi har vår övriga familj spridd lite över södra Sverige. Vi har dessutom en hund som följer med oss mest överallt.

Jag tycker om att träna och röra på mig i allmänhet utan några särskilda förmågor. Just nu skulle jag mest beskriva mig som att jag cyklar, spelar golf, spelar padel och använder mitt gymkort så att timpriset ska sjunka. Sommarhalvåret försöker vi vara ute så mycket tiden medger i både skärgård och natur, vi tar gärna en vecka för att vandra i fjällen. På vintern åker vi skidor några veckor och jag fortsätter att åka telemark en säsong framåt i taget, ständigt påmind om att försäsongsträningen kunde varit bättre.

Militär bakgrund

Jag började min militära bana i Karlskrona i början av 90-talet men tillbringade de första sex-sju åren efter officersexamen på Berga, 2003 flyttade jag ner till Karlskrona och till 3.sjöstridsflottiljen. Efter några år som FC på HMS *Nyköping* och sedan som divisionschef för 31.korvettdivisionen fick jag uppgiften att ta över som chef för 3.helikopterskvadronen i Ronneby, en uppgift som var långt utanför både kärnkompetens och komfortzon. Men mottagandet i skvadronen, Helikopterflottiljen och flygvapnet som helhet var fantastiskt och det blev början på åtta mycket annorlunda, utvecklande och framförallt roliga år i flygvapnet. Jag blev kvar på skvadronen i nästan fem år och gjorde därefter ett drygt halvår på Marinstabens Operationsavdelning, en kort men både intensiv och rolig tid med mycket engagerade och skickliga medarbetare.

De senaste två och ett halvt åren var jag tillbaka i Helikopterflottiljen som ställföreträdande förbandschef, en annorlunda uppgift för en sjöman men den kändes ändå helt naturlig i den omgivning jag arbetade. Oavsett mina tillkortakommanden i både kompetens och erfarenhet inom kärnverksamheten möttes jag av både respekt och intresse för de kompetenser jag kom med, den erfarenheten har format en del av vad jag anser är viktigt i det här uppdraget.

Uppdraget som C SSS

Jag ser framför mig att vi tillsammans på Sjöstridsskolan fortsätter den redan påbörjade utvecklingen och det inledda förändringsarbetet samtidigt som vi värnar den kompetens och erfarenhet som präglar skolan. Jag räknar med att både omvärld och uppgifter fortsatt kommer utmana oss till utveckling av vår förmåga: att säkerställa de marina krigsförbandens grundförutsättningar för sina egna förmågeutvecklingar. Vi kommer behöva hitta nya sätt, vägar och metoder. För att vara den lärande och förändringsbenägna organisation vi behöver vara, är det viktigt att vi värdesätter olikheter, värnar om en stark förbandsanda präglad av ett öppet och tillåtande klimat, fokuserar på lärande och välkomnar både nya människor och nya kompetenser till vårt förband.

Jag ser fram emot att tillsammans med alla er på Sjöstridsskolan få fortsätta den här spännande utvecklingen, där vi tillsammans kommer bidra till Försvarsmaktens och marinens tillväxt av både volymer och förmågor. Jag är långt ifrån kunnig eller ens insatt i allt vi gör, men jag är fullkomligt trygg i vissheten att sakkompetensen och erfarenheten finns ute bland er.

Tack, nu fortsätter vi framåt!

Erik Öhrn

Chef Sjöstridsskolan

Har du svårt att få ekonomin att gå ihop?

***Eller känner du någon efterlevande till en sjöofficer, änkor o barn,
som har det tufft ekonomiskt?***

Sök då understöd hos SEU – Sjöofficerarnas Enskilda Understödsfond!

Vem kan söka?

Sjöofficerare samt ordinarie medlemmar i Sjöofficerssällskapet i Stockholm, Karlskrona eller Göteborg samt änkor och barn till sjöofficerare och till ordinarie medlemmar i ovan nämnda sällskap.

För vad kan man söka?

Stiftelsens ändamål är i första hand att hjälpa änkor och barn till sjöofficerare som är i behov av ekonomiskt stöd, antingen som akut punktinsats eller av mer regelbunden art. Fonden har exempelvis gett understöd till destinatärer som behöver medel för att kunna överbrygga en svår period i livet eller för återkommande läkemedelskostnader.

Därutöver så kan också sjöofficerare och ordinarie medlemmar i sällskapen söka ekonomiskt understöd.

Stiftelsens tredje ändamål är ge ut stipendier för studier vid skola och läroanstalt i såväl Sverige som utomlands. T.ex. vid ett utbytesår på gymnasiet eller exempelvis vid studier på universitet utomlands eller i Sverige.

Hur söker man? Ansökan med ifyllt ansökningsformulär och efterfrågade intyg/bilagor skickas per post till:

SEU – Sjöofficerarnas Enskilda Understödsfond

C/O Drottning Victorias Örlogshem

Teatergatan 3

111 48 Stockholm

samt till kansli@soss.se

Ansökningsformulär återfinns på hemsidan: www.soss.se

Ansökningar kan skickas in under hela året.

Frågor ställes till: kansli@soss.se eller 08-611 31 60

Välkommen med din ansökan!

En marinchef ser tillbaka

Sjövärnskåren

Då jag sökte in till flottan för drygt 60 år sedan fick jag av antagningskommissionen frågan om varför jag inte varit i Sjövärnskåren. Jag hade då ingen aning om vad Sjövärnskåren var – det fick jag senare klart för mig. Båda mina barn har varit i Sjövärnskåren och har bl.a. där fått sin sjövana. Kåren bedriver också annan viktig verksamhet och är en utmärkt rekryteringskälla för den maritima sektorn.

Jag hade vid min ansökan till flottan fiskat skarpsill när jag hade sommarlov från gymnasiet. Därför blev det aldrig aktuellt att jag sökte mig någon annan stans. Jag har rott i en s.k. ”kännebåt” längs hela Bohuskusten. Visserligen inte i en valbåt, som framgår av en annan artikel, men det blev några distansminuter.

Då lokalavdelningarna och Sjövärnskåren visar upp sig på evenemang som Båtmässan så sprider man samtidigt kunskap om Marinen. Det behövs!

När vi hade kadettävlingar tävlade vi från Sverige i valbåtar. Jag minns inte om vi vann men valbåtar och rodd var ett av inslagen på Kungl. Sjökrigsskolan i Näsbyark. Med ålderns rätt så ror jag inte längre, men

Sjövärnskåren och de lokalföreningar som värnar om valbåtarna och de traditioner som där tillämpas är värda all uppskattning.

Örlogsfartyg med Bohusanknytning

Namn på örlogsfartyg är bra för den lokala försvarsviljan. Då jag var vice ordförande för Bohusläns Gille i Stockholm och vi skulle fira 350-årsjubileet av att Bohuslän blev svenskt beordrade dåvarande ordföranden sin vice att hålla ett föredrag. Det gjordes också och ett avsnitt handlade om namn på örlogsfartyg med Bohusanknytning. Tabellen nedan är från föredraget. (Göteborg, Vinga, och Älvsborg ligger inte i Bohuslän. Vill man ha med hela västkusten så bör man också ta med namnen från Halland och Öresund).

Bohuslän som begrepp fanns inte förrän på 1400-talet och sin nuvarande omfattning fick landskapet först

Namn	Årtal	Fartygstyp
Bohus		74 kanoners skepp
Farna Göteborg	1603-1715?	Brigantin
MUL 15 Grundsund	1954	Minutläggare
Göteborg I	1696-1716	44 kanoners skepp
Göteborg	1784-1874	52 kanoners skepp
Göteborg	1936-1958	Jagare
Göteborg	1989-	Kustkorvett
Göteborg	-1680	48 kanoners skepp
Göteborgs Vapen	1726-1755	Fregatt
Hisningen	1960-2000	Minsvepare
MUL 11 Kalvsund	1946-2001	Minutläggare
Koster	1940-1964	Minsvepare
Koster	1985	Minröjningsfartyg
Lysekil	(1959) 1983-1994	Mtb/Vedettbåt
Marstrand	1699-1714	Fregatt
Marstrand	(1959) 1983-1994	Mtb/Vedettbåt
Orust	1948-1977	Minsvepare
Ramskär	1941-1966	Minsvepare
Skaftö	1962-1990	Minsvepare
Skaftö	1997-	Minsvepare
Skredsvik	(1980) 1992-2005	KBV/Lagfartyg
Strömstad	1718-1719	Skottpråm
Strömstad	1976-1999	Torpedbåt/Robotbåt
Styrsö	1962-1995	Minsvepare
Styrsö	1996-	Minsvepare
Tjörn	1948-1977	Minsvepare
Uddevalla	Avbeställd	Korvett
Vinga	1950-1964	Minsvepare
Vinga	1987	Minröjningsfartyg
Älfsborg	1700-1716	Fregatt
Älvsborg	1749-1833	Galär
Älvsborg	Avbeställd 1968	Minfartyg
Älvsborg	1971-1995	Minfartyg

på 1500-talet. Dessförinnan var det delat i två landskap – Ranrike i norr och Älvsyssel i söder. Gränsen mellan dem gick vid Uddevalla. Båda ingick i den vikingatida region som kallades för Viken och som tidigare omfattade även landet kring nuvarande Oslofjorden. En teori hävdar att ordet vikingar har sitt ursprung i denna region.

Jag påstod i mitt föredrag att en vägg och en god hörsel gjorde att Bohuslän blev svenskt. Karl X Gustav var nämligen inte främmande för att ge upp kraven på de norska länen men generalmajoren Klas Tott som vistades i ett rum bredvid de danska underhandlarna hörde ett samtal där de beskrev vilka eftergifter de var beredda att göra. Väggen hindrade att danskarna såg Tott och hans hörsel gjorde att de svenska underhandlarna – Bielke och Ulfeld – kunde hålla fast vid kraven på Trondheims län och Bohuslän sedan Tott förmedlat vad han hört. Hade inte Tott varit där han var just då danskarna avslöjade sina förhandlingsmandat så hade Bohuslän förmodligen alltjämt varit en del av Norge. Då unionen upplöstes 1905 hade nog Bohuslän kommit under norskt styre och vad hade då hänt under andra världskriget då Hitler invaderade Danmark och Norge i operation Weserübung?

När jag kom in i försvaret år 1958 antogs Marinplan 60, vilken innebar att vi skulle gå mot mindre men flera fartyg. Verkligheten blev en annan. Visst gick vi från kryssare, jagare och fregatter till mindre fartyg men fler blev det inte. Försvarmakten blev allt mindre.

Nu har Marinen blivit så liten att man inte kan vara på väst- och ostkusten samtidigt och upprustningen av Marinen går långsamt. Erfarenheterna från tiden före VKII visar att tydliga tecken på kommande kriser inte

En klassisk västkustbild från Gullmarsbasen 1948 med minsveparna 51 Orust och 52 Tjörn i förgrunden. Foto Sjöhistoriska museet/SMTM Fotograf okänd.

gjorde att politikerna då var beredda att rusta upp Marinen. Så inleddes kriget och först när kriget brutit ut beslutades om en marin upprustning. Sedan när kriget tagit slut tillfördes Marinen allt det som man beslutat. Vad säger att dagens politiker skulle handla annorlunda? Visserligen tillförs Försvarmakten pengar men dessa fördelas också till andra försvarsgrenar. En omavvägning till Marinens nackdel gjordes år 1958 och den gäller alltjämt. Är det inte dags att inse att Marinen har stor betydelse redan i fred men också i kriser och krig.

HMS Sturkö

I mitten på 60-talet var jag fartygschef på dåvarande HMS Sturkö. HMS Sturkö var då en kadettbemannad plåtminsvepare i Hanöserien. Den är numera skrotad i flottan.

På hemväg från ett örlogsbesök i Danmark blev jourfartyget uppropat men svarade inte. Så småningom svarade HMS Sturkö som beordrades att ingripa mot ett

M 54 HMS Sturkö. Artikelförfattaren var fartygschef på HMS Sturkö i mitten på 1960-talet. Foto Marinmuseum/SMTM Fotograf okänd.

Minfartyget M 02 HMS Älvsborg sjösatt 11 november 1969. Foto Marinmuseum/SMTM Fotograf okänd.

fartyg som var under utlöpanne från Göteborg. Jag upptäckte ett handelsfartyg som inte hade sin nationsflagga uppe. Jag anropade fartyget, som enligt reglerna skulle ha sin nationsflagga uppe i närheten av ett svenskt örlogsfartyg. Ingen reaktion! Först när kanonen var laddad och HMS *Sturkö* var klar att avge varningsskott hissades flaggan – Dannebrogen. Ridå – jag kunde se tidningsrubrikerna framför mig: Ett svenskt örlogsfartyg på väg från Danmark hade beskjutit ett fredligt danskt fartyg.

Apropå skjutning så skulle hela kustflottan genomföra en mörkerskjutning. Jag hade instruerat en värnpliktig att först skjuta två lysraketer så att vi såg att vi låg rätt. Den värnpliktige blev så rädd när första raketen gick iväg så han drog iväg samtliga. Det gjorde inget för målet gick in i ljusstrimman när lysraketerna tände. Jag beordrade eldöppning. Första salvan låg hitom målet och det såg ut som om nedslagen låg åt målbogserarens håll. Jag tänkte att det var nog parallaxen mellan bryggan och pjäsen så jag beordrade salva 2 efter avståndskorrigerig. Nedslagen från salva 2 låg kring målbogseraren och hela kustflottan ropade: Eld upphör. Sedan kom det: *Sturkö*, nästa gång ni skjuter - tänk på att målet saknar mast och skorsten. Någon kadett ombord hörde fel och sade: Chefen vi har skjutit av mast och skorsten på målbogseraren. Nästa morgon ringde jag till chefen på målbogseraren som sade: Det var inte så farligt andra har varit betydligt närmare.

Nya minsvepare borde snarast tillföras. Då jag som CM frågade dåvarande chefen för 6.minröjningsavdelningen, Olle Andersson, hur lång tid han behövde för att få fram underlag för nya minsvepare och röjdykarfartyg, det som då hette YSB. Det skulle enligt hans

M 11 HMS Styrsö, den första av fyra i Styrsöklassen sjösatt 1996. De tre övriga fartygen i klassen: M 12 HMS Spårö, sjösatt 1996 M 13 HMS Skaftö, sjösatt 1997 och M 14 HMS Sturkö, sjösatt 1997. Foto: Försvarmakten. Fotograf okänd.

svar ta alldeles för lång tid och dessutom saknades det pengar i närtid. Jag sade att om Churchill kunde ta fram en hel landstigningsflotta på ett år så borde han få fram underlag för fyra nya minsvepare på samma tid. Det gick förstås och den första serien om fyra blev mycket lyckad. Namnen blev *Styrsö*, *Skaftö*, *Sturkö* och *Spårö*. Karlskronavarvet började bygga Styrsöserien utan pengar och när regeringen i december 1993 fattade beslut om *Styrsö* och hennes systerfartyg anmälde varvet dagen efter regeringsbeslutet att det första skrovet var färdigt. Det var ur regeringens synpunkt säkert det snabbaste fartygsbygget någonsin. Serie 2 skulle ersätta röjdykardivisionens M-båtar. Nu blev det inte någon serie 2 men *Styrsö*serien lämpar sig också, som det visat sig, som röjdykarfartyg.

Dick Börjesson

Viceamiral och CM 1990–94, MB 1994–98

Välkommen att boka din vinterförvaring hos oss i Öregrund!

Vi erbjuder vinterförvaring kallt utomhus eller varmt inomhus för båtar upp till 90 ton. Vi har över 5000 m² inomhusförvaring!

Vi kan hjälpa dig med det mesta som till exempel:

- Service och reparationer
- Om- och tillbyggnationer i stål, aluminium och glasfiber
- Motorbyte
- Installationer av el och utrustning
- Målning

Hör av dig till oss för offert!

Vi kan ombesörja transport från Stockholmsområdet om så önskas.

Öregrund Marine Service AB
www.oregrundsvaeruet.se
info@oregrundmarine.se
 0173-168 00

Öregrund Marine Service AB | **ÖREGRUNDS VARUET**

Flatmo
Textila inredningar

DYNOR - RESÅRMADRASSER -
BÄDDMADRASSER - MATTOR

www.flatmo.se 0696-400 95 info@flatmo.se

Specialist på båtjuridik!

Kostnadsfri kortare telefonrådgivning
www.halleradvokatbyra.se
www.batjuristen.se

+46 (0)520-22 10 20 Häller Advokatbyrå AB, Box 68, 461 22 Trollhättan

HÄLLER
ADVOKATBYRÅ

MODERNIZING THE FLEET FOR FUTURE DEMANDS

Deliveries 2022

Stena Ebba | Stena Estelle | Stena Pro Marine | Stena Promise, to Proman Shipping
Stena Pro Patria | Stena Prosperous | Santoña, to Brittany Ferries

CARE | INNOVATION | PERFORMANCE

Ingvar har tjänstgjort på alla robotbåtar i flottan

Vi träffar Ingvar Almlöf som tjänstgjort på alla fartygen i Norrköpingsklassen. Fartyg som från början var torpedbåtar 1973 när den första ur Norrköpingsklassen togs i drift. Sedermera bestyckades de med robot 15 och fick benämningen robotbåt av Norrköpingsklassen. Ingvar har varit kommendörkapten i flottan men är pensionär sedan några år tillbaka. Ingvar har i likhet med många andra som tjänstgjort i flottan en lång och omväxlande tjänstgöring till sjöss och i landbefattningar.

- Jag ryckte in i flottan den 30 maj 1967 och tog sjöofficersexamen, som det hette på den tiden, 1970 berättar Ingvar. Vi träffas, givetvis får det väl tillstås, ombord på robotbåten R 136 *Västervik*, som idag är museifartyg på Marinmuseum i Karlskrona och ett av fartygen i Veteranflottiljen.

- Efter Vapenofficerskursen som det hette en gång, blev jag som artillerist luftförsvarsofficer på jagarna *Södermanland* och *Östergötland*. - Efter två månader på isbrytaren *Tor* blev det en kortare landtjänst på marinstaben.

Efter en kort sejour på torpedbåten *Spica*, vilken var föregångare till Norrköpingsklassen, mönstrade Ingvar på som artilleriofficer, AO, på HMS *Norrköping* som då var torpedbåt och sejouren på denna fartygsserie tog sin början. - Efter *Norrköping* blev det en sväng som manöverofficer och AO på HMS *Älvsborg* fartygschefens stol på bryggan.

för att sedan fortsätta som lärare på Artilleriskolan på Berga Örlogsskolor. Efter lärarjobbet blev det provturskommando för Norrköpingsklassen och då som andreofficer med ansvar för artilleri, signal och stridsledning och Ingvar kunde pricka av ytterligare några torpedbåtar i klassen.

1976 och 1977 tjänstgjorde Ingvar på de båda jagarna *Halland* och *Småland*. - Ett oföglömligt minne var då vi gjorde besök med det nygifta kungaparet Carl XVI Gustaf och drottning Silvia i Holland berättar Ingvar.

- Efter jagarsejouren blev det den dåvarande Militärhögskolans Allmänna kurs som idag motsvararas av

Ingvar Almlöf i en position som han tillbringat åtskilliga timmar i, fartygschefens stol på bryggan.

Dopceremoni av T 139 HMS Luleå den 19 augusti 1975. Ett av de fartyg Ingvar varit fartygschef på och då som robotbåt R 139 Luleå. Foto: Digitalt museum/SMTM. Sydbild, fotograf okänd.

Högre Officersprogrammet, HOP1. Därefter blev det åter sjötjänst som sekond på HMS *Strömstad* och efter en tid bytte vi till HMS *Norrtälje* och så kunde jag pricka av ytterligare två robotbåtar säger Ingvar med ett leende då han tagit plats i en väl inövad position, fartygschefens stol på *Västerviks* brygga.

Som gången var i flottan vid denna tid varvades sjötjänst och landtjänst och för Ingvar blev det åter dags att förmedla sina artillerikunskaper på Berga Örlogsskolor.

- Efter detta blev det ett intressant och händelserikt år berättar Ingvar, då jag fick nöjet att vara chef för skoldivisionen och fartygschef på HMS *Tärnö*. Detta var mycket lärorikt och gav nya erfarenheter.

- Driftkostnaderna var låga och vi fick order om att köra så mycket man bara kunde vilket gav tillfälle till att lära känna och navigera i stora delar av vår kust, fortsätter han.

- Hösten 1981 fick jag en tjänstgöring som jag inte räknat med men som var mycket trevlig och givande.

Jag blev chef för skjutstationen Stabbo belägen på en ö 45 minuters båtfärd från Berga Örlogsskolor. Vintern blev hård och händelserik berättar Ingvar. Isvintern medförde att färden ut till Stabbo tog bortåt sex timmar.

Efter ytterligare två år på Militärhögskolans högrekurs som i dag motsvarar HOP 2, blev det lärarjobb i sjötaktik på Sjökrigsskolan, följt av två år som fartygschef på R 139 HMS *Luleå*.

- Det blev två fantastiska år berättar Ingvar då vi nu kommit ned i gunrummet på *Västervik*. Detta är en speciell plats för här var det som *U 137*:s fartygschef Gusjtjin förhöordes efter grundstötningen i Gåsefjärden 1981.

- Efter sjötjänsten och åren framåt blev det mest stabsbefattningar i operativ och taktisk tjänst på milostaben i Strängnäs och på marinbasen i Muskö vilket varvades med chefsbefattningar på ytstridsskolan på Berga berättar Ingvar.

T.v. Ingvar på en annan välbekant stol med tillhörande skrivbord, i fartygschefens hytt ombord. För om FC-hytten låg gunrummet, dvs. officersmässen. Ingvar sitter här på FC plats och akter om honom (t.v. i bild) sitter Anders Karlsson som arbetat med fartygstypen på Karlskronavarvet. För om Ingvar sitter Lennarth Franzon tidigare chief på Västervik med flera Norrköpingsfartyg samt divisions- och flottiljingenjör på Karlskronaförbandet.

Stridsledningscentralen (SLC) ombord på Västervik. Vid panelen om styrbord (till vänster i bild) satt vapenofficeren (VapO) med ansvar för robotarna ombord. Vid det stora bordet, kallat SLI (Stridledningsindikator), satt stridsledningsofficeren (SLO) om BB, en värnpliktig SLI-operatör om SB och fartygschefen (FC) i centerlinjen. Om babord mot det aktra skottet satt artilleriofficeren (AO). Panelen som är vänd mot babordsidan är SIS-indikatorn som bemannades av en värnpliktig SIS-operatör.

För om FC plats i SLC satt navigeringsstyrman (NS) som skötte bestick och radarnavigering.

Vi närmar nu oss millennieskiftet och Ingvar har nu tjänstgjort på samtliga tolv fartyg i Norrköpingsklassen både i funktionen som torped- och robotbåtar.

- På fyra av dem var jag fartygschef men jag har även tjänstgjort på föregångaren T 121 *Spica* så det blir faktiskt en till. De sista åren var Ingvar stabschef på dåvarande 2.ytstridsflottiljen.

- Flottiljen bestod då av HMS *Visborg*, en gång Chefen för Kustflottans stabsfartyg, som ersatte HMS *Gålö* som stabs- och lagfartyg. Flottiljen bestod av tre korvetter och tre patrullbåtar. Underhållsförbandet som kallas laget var då även baserat ombord på *Visborg*.

- Efter pensionen var jag Mässdirektör och VD för Sjöofficerssällskapet i Stockholm under ett antal år berättar Ingvar. Under tiden såg jag och min fru Inga-Lena över vårt boende i Stockholm och kom fram till att vårt nuvarande kunde bli svårt på sikt med stigande ålder.

- Därför var vi överens om att flytta och flytten gick faktiskt till Blekinge.

- Något som jag som urstockholmare kanske inte hade tänkt och inte heller min fru, trots att hon hade sina rötter i Karlskrona fortsätter Ingvar. - Här har vi hittat en fin bostad vid havet och avstånden till det mesta är korta, betydligt mindre än i Stockholmsområdet.

- Dessutom har jag ett stort nätverk från åren i försvaret och flottan här i Karlskronaområdet och kan träffa och umgås med många av mina gamla kamrater.

- Jag har alltid trivts med mitt yrkesval i försvaret och flottan. Om premisserna var de samma som när jag började i flottan skulle jag utan tvekan göra samma yrkesval, säger Ingvar Almlöf.

- Det bästa med försvaret och flottan var den mycket omväxlande tjänstgöringen som medfört att jag fått uppleva mycket intressant och spännande både hemma i Sverige och utomlands. Det goda kamratskapet samt sist men inte minst har jag fått "köra båt" (!) avslutar Ingvar.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Norrköpingsklassen, en kort historik

T 131 Norrköping, 1974. Foto: Marinmuseum/SMTM.

Torpedbåt typ Norrköping omfattade tolv fartyg vilka färdigställdes vid Karlskronavarvet AB åren 1973–1976. Tidigare torpedbåtar hade namn efter stjärnor. Norrköpingsseriens fartyg fick däremot stadsnamn. Därmed bröts en mångårig tradition i svenska flottan att, efter tysk förebild, döpa fartyg efter stjärnor och stjärnbilder. Redan 1976 föreslogs att Norrköpingsklassen skulle modifieras till robotbåtar och inriktningen var att den amerikanska roboten Harpoon skulle köpas in för ändamålet. 1979 beslöt dock riksdagen att en svensk robot skulle utvecklas och anskaffas i stället för Harpoon. Resultatet av detta blev att fartygen utrustades med den helt svensktillverkade Robot 15.

1981 påbörjades modifieringen av fartygen, vilket innebar robotbestyckning och förbättrade radar-, stridslednings- och elldledningssystem. Typnamnet ändrades då till ”Robotbåt typ Norrköping”. Under 1995 påbörjades ytterligare en modernisering och sexårsöversyn för R 142 HMS *Ystad* som var den första av sex planerade fartyg vilka skulle behållas. Övriga sex robotbåtar R133 HMS *Norrtälje*, R134 HMS *Varberg*, R135 HMS *Västerås*, R136 HMS *Västervik*, R137 HMS *Umeå* och R 141 *Strömstad* utrangerades successivt.

Moderniseringen innebar främst en del skeppstekniska åtgärder såsom att gasturbin GT5 för elförsörjning byttes mot ytterligare ett dieseldrivet elverk, hydraulikstart för turbiner och vibrationsmätutrustning för huvudmaskineri samt kontrollsystem för torpedvapen, robotinstrument för RBS15 MK II, luftkonditionering i stridsledningscentralen, SLC, ny VHF-radio och navigeringsradar på bryggan och även utrustning för GMDSS. GMDSS-systemet är uppbyggt för att kunna ge en enkel larmhantering med positionsangivelse för fartyg i yrkessjöfart. Även en komplett ombyggnad

Fartygsdata

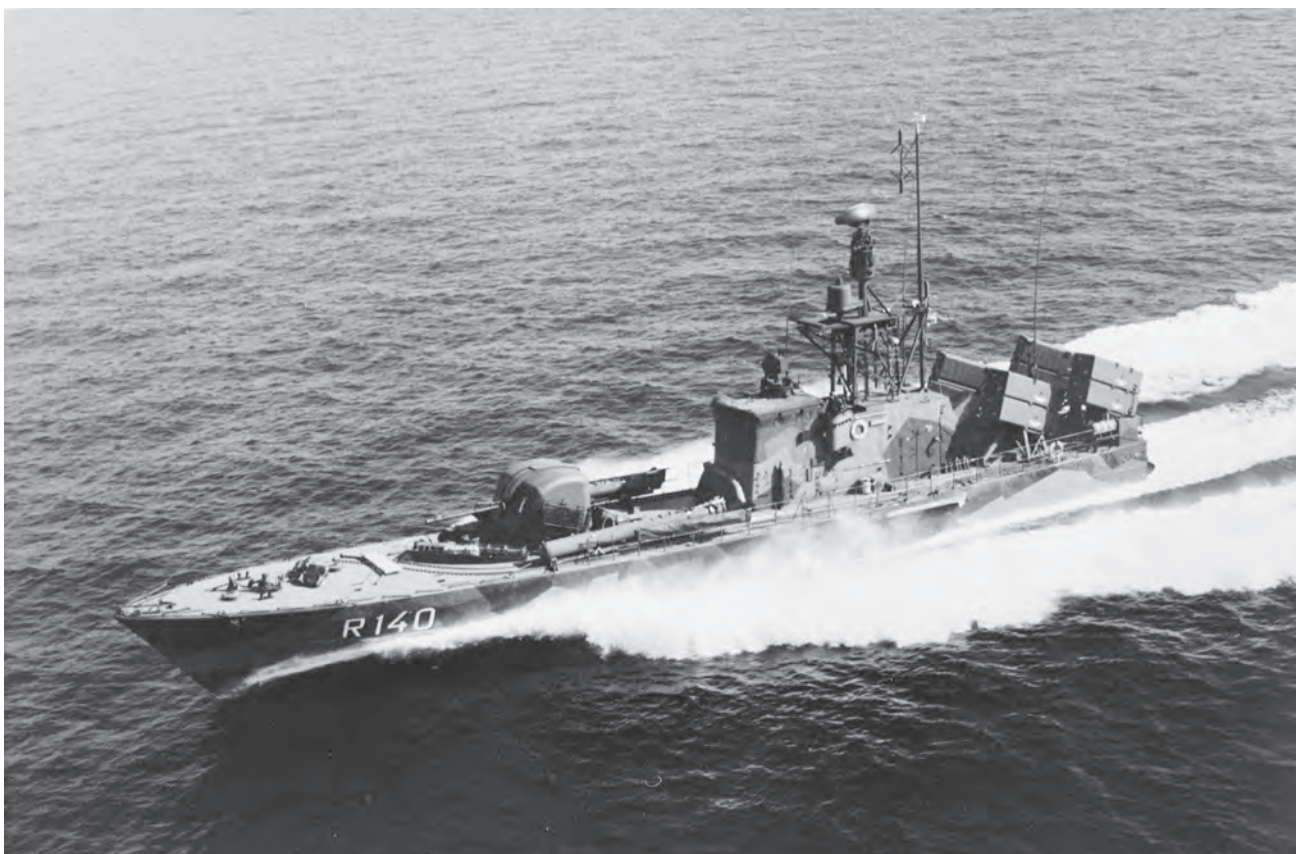
Byggnadsår	1973-1976
Längd	44,1 m
Bredd	7,1 m
Djupgående	2,4 m
Deplacement	230 ton
Maxfart	40 knop
Motorer	3 gasturbiner typ Bristol Siddely Proteus, effekt 4 500 hkr/motor, totalt 13 500 hkr
Propellrar	3 KaMeWa (ställbar bladvinkel)
Roder	2 placerade mellan propellrarna
El & hydraulik	2 Scania 6-cyl dieselmotorer
Eldledning pjäs	Arte 722
Stridsledning	Maril 2000
Besättning	14 yrkesofficerare 16 värnpliktiga

Bestyckning

Robotar	Max 8 robot 15 Mark II*
Torpeder	Max 6 torped 613, 53 cm*
Artilleripjäs	Automatkanon Bofors 57 mm
Kulsprutor	2 m/58, 7,62 mm
Motmedel	2 ställ för 57 mm lys- och remsraketer, 2 kastare för remsgranater och facklor
Fast minräls	För sjunkbomber och minor*

* Vapenlasten kunde anpassas beroende på uppdrag. Maximal samtidig vapenlast (utan minor) var åtta robotar och två torpeder.

R 140 HMS Halmstad här ombyggd till robotbåt 1993. Foto: Marinmuseum/SMTM, Fotograf: Lennart Bergqvist.

av stridsledningscentralen med MARIL 2000 genomfördes. Typnamnet ändrades i samband med detta till ”Robotbåt typ Ystad” och fartygen skulle med denna modifiering vara operativa till minst 2015.

Först ut från modifieringen var R142 HMS *Ystad* och R131 HMS *Norrköping* följt av R132 HMS *Nynäshamn* och R139 HMS *Luleå* och slutligen för R138 HMS *Piteå* och R140 HMS *Halmstad*. Sista fartygen färdigställdes under år 2000.

2002 utrangerades R139 HMS *Luleå* och R140 HMS *Halmstad* och 2003 ytterligare två fartyg ur serien, R132 HMS *Nynäshamn* och R138 HMS *Piteå*, varefter två fartyg återstod fram till hösten 2005. De två kvarvarande robotbåtarna, i drift, R142 HMS *Ystad* och R131 HMS *Norrköping* utrangerades då och blev upplagda i Örlogshamnen i Karlskrona. Därmed var Norrköpingsklassens drygt trettioåriga verksamhet i flottans tjänst till ända.

R131 HMS *Västervik* och R142 HMS *Ystad* lever dock kvar i annan skepnad. Som tidigare artikel redogör för återfinns *Västervik* vid Marinmuseum i Karlskrona. Ett besök på Marinmuseum kan alltid rekommenderas för den marint intresserade. *Ystad* ligger noramlt på Gålö i Stockholms södra skärgård och förvaltas av ”Föreningen svenska robotbåtar”. *Ystad* är i fullt körbart skick och har under 2023 genomfört sex ”öppna” gångdagar där det varit möjligt att följa verksamheten ombord under en dag för den som är intresserad. Med tanke på bränslekostnaderna är det inte gratis men det är i vart fall möjligt att uppleva fartyget i sitt rätta element.

Fartyg i Norrköpingsklassen

- T 131 HMS Norrköping
- T 132 HMS Nynäshamn
- T 133 HMS Norrtälje
- T 134 HMS Varberg
- T 135 HMS Västerås
- T 136 HMS Västervik
- T 137 HMS Umeå
- T 138 HMS Piteå
- T 139 HMS Luleå
- T 140 HMS Halmstad
- T 141 HMS Strömstad
- T 142 HMS Ystad

Mer information om verksamheten med *Ystad* kan man hitta på föreningens hemsida www.robotbatar.se

Även T121 HMS *Spica* (ur torpedbåtserien före Norrköpingsklassen) lever vidare och är i likhet med *Ystad* utgångsgrupperad på Gålö i Stockholms skärgård. Om *Spica* och hennes verksamhet kan man läsa mer på hemsidan www.t121spica.se

Text: Ingmar Elofsson

Kliv rakt in i det svenska sjöförsvarets 500-åriga historia. Upplev äkta föremål, berättelser och möten med människor från 1522 till våra dagar.

MARINMUSEUM
KARLSKRONA

ER TRYGGHET - VÅRT MÅL!

Hos oss hittar du världsledande komponenter för framdrivning av båtar och fartyg. Trans-Auto finns med från idé till färdig produkt.

- ✓ Tekniskt stöd & rådgivning
- ✓ 10.000 originalreservdelar i lager
- ✓ Service på plats

TRANSAUTO.SE

Förrädsvägen 6, 151 28 Södertälje
+46 8 554 240 00

TA TRANSAUTO AB
Driveline systems for mobile and marine applications

Svenska amfibieförbands roll i Försvarsmakten och Nato – en förutsättning för sjökontroll

Den svenska Marinen har de senaste 200 åren utgjort ett säkerhetspolitiskt verktyg med strategisk defensiv inriktning vilket resulterat i specialiserade defensiva förmågor såsom kustartilleri och kustflotta för bestridande av sjökontroll. Sedermera har dessa förmågor utvecklats till dagens Marin för upprätthållande av territoriell integritet, förmåga till internationella insatser och försvarssamarbeten. Genom ett Nato-inträde ändras Marinens roll, från bestridande av sjökontroll syftande till att trygga egna gränser och sjötrafik till ett alliansperspektiv, där Nato ska bedriva sjökontroll i Östersjön.

Östersjön innehar geografiska faktorer av öar, skärgårdar och trånga infartsleder som nyckelterräng. För att en part ska kunna uppnå sjökontroll behöver nyckelterrängen behärskas, även upp på land. Detta gäller både fartygs- och markgrupperade avreglingsförmågor (*Anti-Access, Area Denial, A2/AD*) inom den marina domänen som används för att avskära motståndarens möjlighet till manöver inom mark-, luft-, och sjödomänen. Ryska avreglingsförmågor är inte en ny företeelse. Peter den stores sjöfästning försökte skapa ett sammanhängande försvarssystem från Åland och yttre finska viken till St. Petersburg som skydd. Bastion-konceptet för skyddet av dess norra marin påvisar ett annat modernt exempel. Dessa koncept har idag uppdaterats med moderna luft-, sjö- och markmålsbekämpningssystem med längre räckvidder syftande till att skapa operativ kontroll.

Östersjöns nyckelterräng kan skönjas ur historien. Svenska västkusten har sedan 1600-talet varit en viktig kommunikationsväg för Sverige, inklusive Öresund och de stora bälten som inlopp till Östersjön. De större öarna har traditionellt utgjort särskilda strategiska områden; Gotland har utgjort en knutpunkt för handel, men även en språngbräda för militära offensiva handlingar. Napoleon Bonaparte har 1807 uttalat att ”Ålandsöarna i händerna på en stormakt är en pistol riktad mot Sveriges hjärta” vilket senare motverkades genom Ålandstraktatet. Finland fick dock uppleva en riktad pistol mot sitt hjärta vilket påvisade Finska vikens betydelse när Sovjetunionen ockuperade Hangö och grupperade betydande land-, sjö-, och luftstridskrafter i området som dåtida invasions- och avreglingsförmågor. Estniska Ösel, Dagö och Moon ockuperades efter framgångsrika tyska amfibielandstigningar 1917, vilka kunde kontrollera inloppen till Riga och Finska viken. Bornholm har likaledes utgjort nyckelterräng för kontroll av södra Östersjön, till den grad att Sovjetunionen betänkte att

besätta ön efter andra världskriget och överlät kontrollen till Danmark först 1946. Som sammanfattning visar örlogshistoriken i Östersjön att kontroll av centrala öar, skärgårdar och smala farleder är av avgörande betydelse för att utöva sjömakt, och därigenom begränsa en fiendes utbredning och manöver. En marin utan amfibiestridskrafter kan inte kontrollera sådan nyckelterräng.

Utmaningen är inte exklusiv för Sverige, då våra samarbetspartners inom den amerikanska marinkåren och brittiska Royal Marines Commandos bedriver en omfattande utveckling av sina organisationer likt svenska amfibiekåren. Utvecklingen utgår från en transformation från markoperativa uppdrag såsom i Afghanistan och Irak till sjöoperativt uppträdande, vilket kräver ett högteknologiskt marint integrerat operationskoncept tillsammans med respektive flotta. Genom nyttjande av amfibiestridskrafter med ytstridsförband skapas växelverkan mellan eldkraft och manöver både till havs och vid ovan beskrivna nyckelterräng vilket skapar en komplex hotbild för en motståndare i Östersjön.

Ett tänkbart brittiskt koncept för att skapa tillgång till ryska avreglingsområden utgår från tre typer av marinstyrkor med sekventiell styrketillväxt. *Littoral Strike Group* (LSG) avsedd för innästling och bekämpning av högvärdiga mål, *Amphibious Strike Group* (ASG) för besättande av nyckelterräng och *Joint Strike Group* (JSG) för upprätthållande av sjökontroll. Royal Marine Commandos övade konceptet nyligen vid den svenska övningen *Aurora 23* med en LSG.

Den amerikanska marinkåren genomför en liknande utveckling, där motståndarens långräckviddiga precision hos avreglingsystem kravställer att marinkåren måste kunna uppträda och nå framgång inuti avreglingssystemens verkanszon. Begreppet benämns som *stand-in forces*. Konceptet kompletteras med en förändring av

Inför skarpskjutning med Hellfire-robot. Foto: Victor Persson, Försvarsmakten.

organisation kallad *distributed operations* där traditionella förbandsstrukturer såsom kompani, bataljon och brigad överses mot mindre enheter som kan uppnå samma effekter med mindre men högteknologiska resurser, och därav minska risken för upptäckt. Vidare används termen *Expeditionary Advanced Based Operations* (EABO) för att förklara hur marinkåren avser etablera egna avreglingsystem vid nyckelterräng för att understödja flottans manöver. Den pågående utvecklingen inom amerikanska marinkåren har påvisat att under rättelseinhämtning och målinmätning inom samtliga domäner är av stor vikt i syfte att ge marin chef och operativ chef underlag för insats med egna långräckviddiga precisionsvapen. Vidare krävs en förmåga att förneka fienden samma förmåga. konceptet kallas *Reconnaissance and Counterreconnaissance* i den litorala operationsmiljön, och förmågan att upprätta marint informationsöverläge har identifierats som en framgångsfaktor. Våra samarbetspartners marinkårer är därför på god väg att utveckla metoder, system och doktrin för att ta sig in i ett avreglingsområde, bekämpa högvärdiga mål och skapa förutsättningar för efterföljande styrketillväxt syftande till manöverutrymme för fartygsstyrkor, och samtidigt förneka fienden detsamma.

Överbefälhavarens råd anger att Försvarmakten inom Nato ska skydda såväl svenska som alliansens intressen och verksamheter, möjliggöra för alliansen att genomföra styrkeuppbyggnad och kraftsamling samt kunna verka i stabiliserande, defensiva och offensiva operationer i alla domäner. Marinen, och amfibieförbanden i synnerhet är ett krav för att kunna nå den strategiska nivåns målsättningar. Till skillnad från brittiska och amerikanska amfibieförband så uppehåller vi oss i avreglingszonen dagligen. De svenska amfibieförbanden är redan idag en konstant *stand-in force* eller *litoral strike group* som verkar innanför motståndarens avreglingsystems räckvidd i små stridsbåtsburna distribuerade enheter, med möjlighet att bekämpa mark- och sjömål med interna- likväl som externa verkanssystem.

Inom stabiliserande operationer bidrar amfibieförband genom säkerhetsoperationer, skydd av vital infrastruktur, underrättelseinhämtning och upprätthållande av territoriell integritet av vår, och våra blivande allierades gränser. Den ytterst stabiliserande faktorn är dock att amfibieförbanden befinner sig i Östersjön, tillgängliga och med en hög beredskap, vilket blir ett problem för motståndaren som denne måste ta hänsyn till. Inom defensiva operationer besätter amfibieförband nyckelterräng där motståndaren inte får finnas, och upprättar egna avreglingsförmågor för att förneka motståndaren tillgång eller utbredning, samt möjliggöra för våra och allierade fartygsstyrkors manöverutrymme. Inom offensiva operationer bekämpar amfibieförband högvärdiga mål med egna och externa resurser inom

Styrkedemonstration. Foto: Jonas Olsson, Försvarmakten.

motståndarens avreglingsystem syftande till att skapa manöverutrymme till havs och möjliggöra för efterföljande marin styrketillväxt. Marinen har förtänksamt identifierat dessa behov och utvecklat de föregående stridsätt/företagstyper som numera benämns som taktiska uppgifter. Uppgifterna som amfibieförbanden kan tilldelas utgår från den nya allianskontexten tillika som för nationellt försvar.

Sammanfattningsvis har denna artikel påvisat att Östersjön som innanhav kan påverkas från land, där den part som besätter nyckelterräng i form av större öar, skärgårdar och trånga farvatten innehar bäst förutsättningar för att vinna den marina striden. Amfibieförbanden innehar ett obestritt användningsområde för den svenska Marinen tillika våra blivande alliansmedlemmar. Vår främsta styrka är att vi agerar inom motståndarens avreglingsystems räckvidd, och utgör ett kontinuerligt hot mot motståndaren genom flexibla amfibieförband, som kan verka över hela det operativa djupet i Östersjön, i större som mindre sammansättningar med förmåga att bekämpa motståndarens avreglingsförmågor både på land- och till sjöss, med inneboende likväl som externa vapensystem. Amfibieförbanden är därför en förutsättning för att uppnå sjökontroll inom ett alliansperspektiv.

Text: Major Magnus Kahlin, Amfibiestridsenheten, Sjöstridsskolan

Sjöoperativ helikopter och vägen mot Nato

Helikopter 14F med sonar. Foto: Henrik Fridolfsson/Försvarmakten.

Den sjöoperativa helikopterverksamheten är en viktig pusselbit för att nå framgång i den marina krigföringen och en ständigt efterfrågad resurs i övningsverksamhet och vid genomförande av skarpa operationer. Även om Marinflyget sedan länge är avvecklat och all helikopterverksamhet numera är organiserat i flygvapnet och helikopterflottiljen så har inte behovet av sjöoperativa helikoptrar nedgått, snarare tvärt om. Marinchefen Ewa Skoog Haslum brukar ofta påminna om att de sjöoperativa helikoptrarna är en viktig del i den marina familjen. Men hur kommer det kommande Nato-medlemskapet att påverka den marina helikopterverksamheten och hur förberedda är vi?

Idag organiseras den sjöoperativa helikopterverksamheten på en plats i Försvarmakten. Närmare bestämt vid Helikopterflottiljens tredje helikopterskvadron i Ronneby, som inte är en del av F 17 som många felaktigt tror då förbandet återfinns inom samma garnisonsområde. Tredje helikopterskvadron består, när skvadronen är fullt bemannad, av ca 250 individer och är organiserade med en stab och ledning samt två flygande divisioner som flyger de två helikoptertyperna Hkp 14F och Hkp 15B, båda i sjöoperativ version. Utöver det finns ett flygunderhållskompani och ett materielkompani.

Hkp 14F

Helikopter 14F är en medeltung helikopter av typen NH90. En modern sjöoperativ helikopter som har fått oförtjänt mycket kritik i media. Man bör i likhet med korvett Visby skilja på projektet och den slutliga produkten, där den slutliga produkten i form av den

Sonaroperatör Helikopter 14F. Foto: A. Larsson/Försvarmakten.

helikopter som opererar idag är en synnerligen kompetent maskin. Helikoptern är en medeltung maskin med förmåga till person- och materieltransport, hänglast (brandtunna), vinschning, sjöövervakning, ubåtsjakt och sjömålsbekämpning. Besättningen består av fem personer. Trots att helikoptern saknar datalänk och torped (p.g.a. beslut som fattades tidigt i projektet) så är det en synnerligen bra sensor i ubåtsjakten, då den har en sonar anpassad för Östersjöns mycket krävande undervattensförhållanden. Vidare har helikoptern en modern taktisk radar och en EOS (Elektro Optisk Sensor) för detektering och identifiering av mål på stora avstånd vilket ger ett viktigt bidrag till sjömålsstriden och mål-läge för vapeninsatser med sjömålsrobot.

Hkp 15B

Helikopter 15B är en lätt helikopter av typen AW109 ursprungligen inköpt för utbildning av piloter. Vid tredje helikopterskvadronen genomförs utbildning av piloter inom ramen för det vi kallar för GFSU Sjö (Grundläggande Flygslagsutbildning anpassat för sjöoperativa

Helikopter 15B baserad ombord på HMS Carlskrona.
Foto: Henrik Fridolfsson/Försvarsmakten.

uppgifter) på denna helikopter. Maskinen nyttjas även taktiskt, främst inom ramen för sjömålsstriden, då helikoptern har en god förmåga att detektera och framför allt identifiera mål på havsytan. Helikoptersystemet bidrar dessutom regelbundet till den ständigt pågående marina sjöövervakningsoperationen. Utöver detta så stödjer skvadronen ofta polisen i samband med eftersök av försvunna personer. Helikopter 15 kan till skillnad från helikopter 14 även landa och basera ombord på våra fartyg med flygdäck, men också på andra nationers fartyg, något som skvadronen genomför inom ramen för övningar och samarbete med andra länder.

Integrationen till Nato

Försvarsmakten har under de senaste 20 åren gjort omfattande anpassningar mot Nato-standard inom ett stort antal områden. Det kanske mest tydliga är att kommandospråket till stor del har skiftat från svenska till engelska. Utbildningar i Försvarsmaktens regi har skett på Nato-publikationer i syfte att kunna öva med, och i förekommande fall ingå i en NATO-operation.

För det sjöoperativa helikoptersystemet har vi i och med övergången från tidigare Hkp 4 och 6 genomfört en anpassning mot internationell samt Nato-standard. Det handlar om den flygoperationella utbildningen, att man har övergått från att flyga på meter till fot (numera internationell standard). Sjöoperativa helikoptrar har vid flera tillfällen ingått i internationella operationer, bland annat under insatserna ME01, ME02 och ME03 som förvisso var operationer under EU flagg, men där Natos procedurer har nyttjats bland annat ledning av helikopteroperationer.

I marinen anpassade man tidigt (redan under 00-talet) reglementen och orderverk för ledning av marina förband efter Natos struktur. Därmed även för den sjöoperativa helikopterverksamheten. Detta innebär att marina förband tillsammans med sjöoperativa helikoptrar ur flygvapnet idag, när som helst på givna order, kan ingå i en internationell Nato-ledd sjöstyrka och bidra på i stort sett samma sätt som andra Natoländer.

Niklas Wiklund är kommandörkapten och stabschef vid Tredje sjöstridsflottiljen. Wiklund var fram till och med oktober 2023 chef för Tredje helikopterskvadron i Ronneby. Wiklund har sin bakgrund inom ytattackssystemet på robotbåtar och korvetter och i olika stabsbefattningar. Foto: Henrik Fridolfsson/Försvarsmakten.

Sista pusselbiten och viktiga bidrag

Den sista pusselbiten som nu saknas för att fullt ut kunna ingå i Natos struktur utan begränsningar med våra sjöoperativa helikoptrar, är att få in taktiska datalänkar för att kunna utbyta information och måldata krypterat. Idag är Länk 16 och Länk 22 standard i Nato för att såväl kunna leda, följa upp egna flygföretag och för att dela lägesbild med målinformation mellan flygande enheter, fartyg och stridsledningscentraler. Men även innan denna sista pusselbit införs i våra sjöoperativa helikoptrar kommer helikoptrarna utgöra ett viktigt bidrag inom Nato på samma sätt som de tillför en mycket viktig förmåga i marinen redan idag. Ett tydligt exempel på att våra sjöoperativa helikoptrar inte bara kommer att vara interoperabla, utan även tillför förmåga till Natos operationer i Östersjön med något som Nato till stor del saknar idag, är den tidigare nämnda ubåtsjaktförmågan som finns på Hkp 14. Med en sonar anpassad för just Östersjöns mycket krävande miljö med varierande botten djup och skiktade lager med olika salthalt och temperaturer.

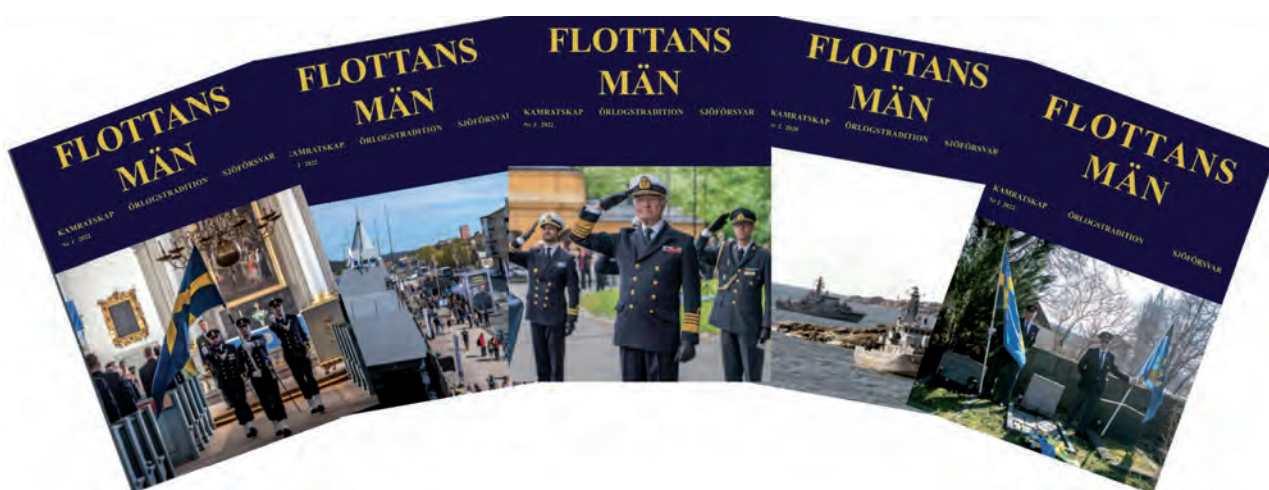
Sverige behöver Nato, men Nato behöver också Sverige i Östersjön och i angränsade farvatten.

Text: Niklas Wiklund

Upprop!

Medel till tidskriftsfonden

Flottans Mäns tidskrift är en viktig del av vår verksamhet och har funnits i någon form sedan föreningen bildades 1935 och den registrerades som tidskrift 1941.

Kostnaden för tryckning och distribution av tidskriften har genom åren varit, och är, en stor del av föreningens kostnad vilket ökat under senare år. Tidskriften finansieras genom medlemsavgiften, idag 120:- per år, annonser och donationer till tidningsfonden. Vår strävan är att inte höja medlemsavgiften.

Det långsiktiga arbetet är att tidskriften, med bibehållen kvalitet, till större del ska kunna bära sina egna kostnader. Vi har därför startat ett upprop om gåvogivare till Tidskriftsfonden. Här kommer det att finnas möjlighet för våra läsare, medlemmar, lokalföreningar, organisationer, företag och övriga att ge ett bidrag till Tidskriftsfonden.

Gåvogivarna kommer sedan att presenteras i kommande nummer av tidskriften.

Bidragen/gåvorna sätts in på Plusgiro 5 8819-4. Märk bidraget med "Tidskriftsfonden".

Flygstridskrafterna, F 17 och Nato

J nledningsvis så vill jag tacka för möjligheten att få skriva om flygstridskrafterna i ett Natoperspektiv med koppling till F 17 och området i Sydsverige. Kontexten i vilken texten skrivs är minst sagt historisk med ett förestående medlemskap i Nato men också med ÖB's nyligen lämnade militära råd till regeringen om svensk försvarsförmåga med de nya förutsättningar som ett medlemskap innebär. Även på förbandsnivå kan verksamhetsåret 2023 sammanfattas med att det på flera plan varit ett exceptionellt år. Med ett pågående krig i Europa har Sveriges stöd till Ukraina påverkat Försvarsmakten i stor omfattning men framförallt så har det förändrade säkerhetsläget i Sydsveriges närområde medfört både ökade beredskapsuppgifter och nationella insatser. För personalen på F 17 har det inneburit att alla mer än någonsin bidragit till att lösa Försvarsmaktens huvuduppgift där vårt arbete varit uppskattat, trovärdigt och i allra högsta grad relevant. Jag vet att flera av läsarna är veteraner och ert tidigare arbete förtjänar verkligen att lyftas fram i detta sammanhang och här vill jag rikta ett särskilt tack för era tidigare insatser och uppoffringar. Ni som engagerar er i kamratföreningarna gör ett uppskattat arbete som är viktigare än någonsin.

Personalförsörjningen

Personalförsörjningen har lyfts fram som avgörande för tillväxten och för bemanningen både nationellt och i Natostaber men också som en potentiellt begränsande faktor för att producera de ändamålsenliga krigsförband som behövs för att lösa det framtida militära problemet. Ur ett förbandsperspektiv så går rekryteringen på F 17 bra med en kontinuerlig tillväxt av yrkesofficerare. De värnpliktigas intresse för att fortsätta sitt engagemang efter genomförd utbildningen är historiskt högt, inte minst sett till antalet direktansökningar till officer vilket är särskilt glädjande. Vi fortsätter utvecklingen av

vårt lokala "årshjul" där vi kvartalsvis informerar, attraherar, rekryterar och slutligen relationshanterar våra värnpliktiga. Målet är att de på djupet ska veta vad Försvarsmakten, Flygvapnet och F 17 står för men också ingående få information om våra olika yrken och hur en karriär som officer skulle kunna se ut. Här spelar Natomedlemskapet en viktig roll med alla de möjligheter det innebär för en ung blivande officer, något som vi inte ska underskatta i attraktionskraften. Arbetet omfattar även information om hur det skulle vara att flytta till Blekinge med sin vackra natur och skärgård samt vilka

Chefen F 17, överste Anders Jönsson. På flygverallen kan man se att han är Viggen- (svart flygplan) och Gripenpilot (vitt flygplan) på de rombformade märkena. Under flygarvingarna framgår också hans call-sign "Project" (att jämföra med Tom Cruises karaktär Pete Mitchell alias "Maverick" i Top Gun-filmerna).

Veterandagen 2023 som högtidlighölls tillsammans med Marinbasen i Ronneby Brunnsspark. F 17 har även uppgiften att vara värdförband för Flottans Mäns lokalförening i Karlshamn, en uppgift F 17 löser med den äran.

goda möjligheter till boende och jobb för medföljande som finns i de närliggande kommunerna.

Året på flottiljen

Året har på förbandsnivå präglats av en framgångsrik och växande värnpliktsutbildning, historiskt många och stora internationella övningar men också av rekrytering och fortsatt utveckling av vår organisation för att möta både tillväxt och det nya säkerhetspolitiska läget. Parallellt som beredningar och förberedelser för Natomedlemskapet pågår har målet för det löpande utvecklingsarbetet varit att vi på F 17 ska ha en god arbetsmiljö, en god flyg- och verksamhetssäkerhet, en värnpliktsutbildning i absolut toppklass men framförallt över tid vara redo att lösa vår huvuduppgift vid en snabb och oväntad säkerhetspolitisk negativ utveckling. Antalet starter med incidentberedskapen har under året varit historiskt högt samtidigt som säkerhetsförbanden fortsatt legat på en hög insatsnivå. Därutöver så har förbandet bidragit framgångsrikt vid räddningsinsatsen i det jordbävningsdrabbade Turkiet, vid evakueringen ur Sudan och i skrivande stund innehålls beredskap för stöd till UD för att hjälpa svenskar och andra medborgare att resa ut ur Israel och Jordanien. Räddningsinsatsen i Turkiet förtjänar att lyftas fram särskilt med utmanande eftersök för att både hitta och ge vård till överlevande i rasmassorna samtidigt som det frekvent var efterskalv. Avdelat område var invid epicentrum med en katastrofal påverkan på byggnader som i många fall var helt

raserade. Med totalt över 50 000 döda i landet var stödet som gavs väldigt efterfrågat men också framgångsrikt där flera liv räddades i samverkan med turkiska räddningsteam.

Internationell verksamhet

De internationella övningarna har under året varit historiskt stora men också historiskt många tillsammans med prioriterade länder som USA, Danmark och Finland men också där Nato varit övningsansvariga. Den största övningen var naturligtvis FMÖ23 *Aurora* som för F 17 omfattade flygning från hela 4 flygbaser i Sydsvetige där vårt spridningsskoncept övades samtidigt som stöd gavs till internationella flyg- och luftvärnsförband. Några av de övriga internationella övningarna 2023 för F 17 var *Snow Angel*, *Yoda*, *Palnatoke*, *ACE*, *Air Defender*, *Vanguard Rescue*, *Ruska* och *Toxic Trip*. Alla övningar är då inte nämnda och fler övningar återstår. *Air Defender 23* var för Nato den största flygövningen sedan alliansens grundande med 10 000 deltagare från 25 olika nationer och med 250 flygplan. F 17 deltog i övningen från hemmabas även om själva övningen genomfördes i Tyskland.

Flygvapnet

Flygvapnet och F 17 är i denna kontext redo att direkt vid ett Natomedlemskap bidra med vår förmåga till alliansen. Våra flyg- och basförband är sedan lång tid tillbaka interoperabla och väl förtrodda med både de

metoder och den taktik som tillämpas i alliansen där NBG08 och NBG11 innebar att större steg togs avseende interoperabiliteten. Dock så var det framförallt insatsen *Unified Protector* i Libyen som gjorde att förmågan att integrerat kunna verka tillsammans med andra flygstridskrafter i krig kunde verifieras. Stödet från Danmark var här ovärderligt för vår möjlighet att leverera effekt i insatsen utan att vara Natomedlemmar med de begränsningar det innebär avseende bland annat ledningsstödsystem. I Flygvapnet känner vi våra nordiska grannländer särskilt väl där flygvapencheferna nu också fastställt ett allomfattande gemensamt luftmaktskoncept som möjliggör en fördjupad samverkan på i stort sett samtliga områden. Förberedelserna för medlemskapet är gjorda och mycket är på plats samtidigt som det finns integreringssteg kvar som defacto inte kan tas förrän medlemskapet är på plats.

ÖB militära råd

I ÖB militära råd till regeringen framgår att förmågan till nationellt försvar fortsatt ska utgöra grunden men där det är prioriterat att flygstridskrafterna tillsammans med luftvärnet integreras i Natos integrerade robot- och luftförsvar (IAMD). Mycket är annars ganska likt FB20 men är ändå helt nytt då rådet tar sin grund i ett medlemskap i Nato vilket är ett paradigmskifte. Tillsammans med allierade ska vi försvara Sverige och tillsammans med allierade ska vi försvara alliansen, något som påverkar både utveckling, nyanskaffning och materielomsättning. Utveckling av rymdlägesbild och utvecklade robusthet på Militärbaserna lyfts fram tillsammans med ökad förmåga till skydd och rörlighet i vår basförmåga. Vårt spridningskoncept röner stort intresse bland våra blivande allierade, inte minst efter professor Justin Bronks RUSI-artikel *Regenerating Warfighting Credibility for European Nato Air Forces*. Vikten av att minska flygstridskrafternas sårbarhet är en av artikelns viktiga slutsatser där Sverige lyfts fram som det goda exemplet att ta efter. Förmåga till C-UAS och långräckviddig bekämpningsförmåga är andra föreslagna förmågehöjningar men parallellt som försvarsberedningen gör sitt arbete inför kommande försvarsbeslut fortgår leverans på nuvarande försvarsbeslut. Utöver militärbaserna så satsar Flygvapnet mycket på FV ledningsstödsystem inklusive infrastruktur vilket varit eftersatt. Det är en grundförutsättning för IAMD för

att kunna koppla ihop sig med Nato men även för att möjliggöra vår spridning och rörlighet.

Sydsverige

Området i Sydsverige kan utzoomat beskrivas med att F 17 har närmare till Aviano Air Base i Italien än till Kiruna i norr vilket luftoperativt ger landsdelen en central placering i Europa på ungefär samma breddgrad som Moskva fortsatt med det multinationella Östersjön under vingarna direkt efter start. Här ska vi beakta den förändrade dynamiken i Östersjön som medlemskapet innebär för Flygvapnet och Marinen innebärande skydd av Natos rörelsefrihet och försörjning vilket kräver ett nytt mindset. Detta är värt behålla i minnet när fokus samtidigt fullt rättmätigt också förflyttas norrut mot nordkalotten. Inzoomat så kan Sydsverige fortsatt beskrivas som en utpost mot Östersjön där Sveriges luft- och sjöstridskrafter tillsammans kommer att spela en central roll men efterhand som allierade i Nato. Hur det kommer att utvecklas och hur ansvar fördelas får naturligtvis framtiden utvisa utifrån förmågebehoven och Natos planer. Få länder känner dock terrängen runt Sydsverige bättre och med vårt operativa koncept som grund så är tillförsikten stor inför framtiden där vi integrerat med våra allierade ska lösa vår huvuduppgift tillsammans. Detta epokskifte för Sveriges försvar ser vi fram emot och vi är redo.

Anders Jönsson
C F 17

Gripenstart från F 17 med tänd efterbrännkammare. Samtliga foton: Flygvapnet/Försvarsmakten.

Antaresstenen invigd

S/S Antares. Längd 95,5 m, bredd 14 m, djupgående 5,5 m displacement 4 000 ton. Ägare: Argo Rederei i Bremen. Foto: Arkiv Jonas Wall.

Den gamla inskriptionen vid forna Försvarsgården har kommit på plats vid gamla lotsutkiken och invigts av Flottans Män i Lysekil. Stenen ristades in på våren 1940 av tyskar som bärgats av folk från bland annat Lysekil.

Vid en högtid vid Gamla Lotsutkiken blev den så kallade Antaresstenen invigd av ordföranden i Flottans Män Lysekil, Mattias Bergsten. Stenen som ingått i en mindre berghäll invid Flaggberget flyttades när området skulle bebyggas. Den togs om hand av Lysekils kommun och förvarades sedan hos den. Senare renoverades den av medlemmar i Flottans Män, som slipade bokstäverna i stenen så att de blir helt oförstörbara. I slutet av maj månad invigdes stenen i strålände sol och med det öppna havet som utsikt på sin plats i närvaro av många medlemmar i Flottans Män Lysekil.

Antares

Ångaren *Antares* var byggd 1937 i Lübeck och tillhörde i fredstid Argo Reederei Richard Adler & Co i Bremen. 1940 avdelades hon till Kriegsmarine för att användas bland flera andra konfiskerade ångare för operation "Weserübung" (anfallet på Danmark och Norge).

Den 7 april 1940 avseglade fartygen från Stettin med kurs Oslo. Gruppen bestod av åtta lastfartyg lastade "till märket" med krigsmateriel. Ombord i *Antares* fanns 177 man, 143 hästar, 5 stridsvagnar, 85 andra fordon samt ammunition och signalmateriel. Fartygen eskorterades av ett antal mindre örlogsfartyg. När konvojen befann sig strax sydväst om Lysekil blev *Antares* torpederad midskepps av den brittiska ubåten *Sunfish*, ingående i en grupp

ubåtar som låg i uläge i Skagerak och väntade på de tyska konvojerna.

Ångaren sjönk med stora förluster av människor och djur. Tillskyndande svenska fartyg och båtar, samt tyska beväpnade trålare, lyckades bärga ett fåtal. 20 man fördes in till Lysekil och inkvarterades i den blivande Försvarsgården vid Flaggberget. Efter vård och läkarbehandling sändes de tillbaka till Tyskland. Innan de återvände till Tyskland ristade de in ett tack för sin räddning på en berghäll i närheten. Texten lyder:

10.4.1940 „ANTARES” 20 SOLDATEN VON
SCHWEDISCHEN KAMERADEN GERETTET

Tack vare fina insatser av Lysekils kommun och Flottans Män Lysekil har denna text kunnat bevaras på sin granithäll för eftervärlden. Lysekil har fått ett värdefullt minnesmärke som manar till eftertanke och besinning.

Bo Starmark

Flottans Män Lysekil.

Mattias Bergsten klipper det blågula bandet. Foto: B Starmark.

Basbataljoner ger stark tillväxt inom marinen

I skydd av mörkret lastas minor ombord på en Visbykorvett. Foto: Joakim Nordstrand/Försvarsmakten.

Marinen har nu etablerat två nya krigsförband och i början på oktober genomfördes samtidigt två etableringsceremonier. Ceremonin i Karlskrona med ställföreträdande marinchef, brigadgeneral Patrik Gardesten tillsammans med Marinbaschefen kommandör Fredrik Edwardsson, och i Stockholm med Marinchefen, konteramiral Eva Skoog Haslum och chefen för Stockholms Amfibieregemente, överste Adam Camél.

I Karlskrona etableras första Marina basbataljonen som ingår i Marinbasen och andra Marina basbataljonen i Stockholm etableras på Berga och ingår i Stockholms amfibieregemente, Amf 1. Ceremonierna erbjöd visning av materiel, militär uppställning, tal och inte minst baskerpåtagning. Etableringsceremonierna innebär att de marina basbataljonerna integreras i den skarpa logistikverksamheten inom marinen. Målbilden är att de marina basbataljonerna ska ha full operativ effekt runt 2030.

Uppgifter och syfte

- Syftet med de marina basbataljonerna är att skyddat, leverera logistikförsörjning till marina stridande enheter, längst ut när de behöver det, berättar kommandörkapten Mathias Jansson, chef för första Marina basbataljonen.

- Det genomförs både på land och till sjöss oavsett konfliktnivå och bataljonen kommer att utgöra navet för den rörliga delen av marin logistikförsörjning berättar Mathias.

- De marina basbataljonerna sätts samman av logistikdelar ur samtliga marina förband för att skapa den

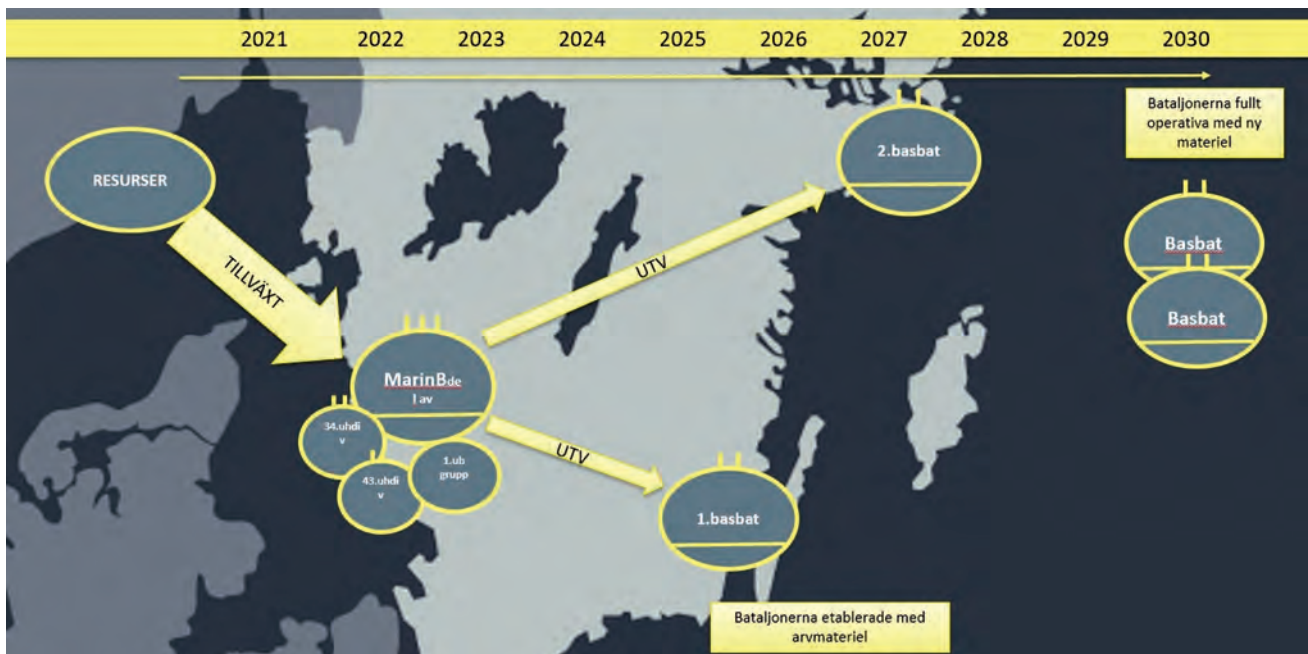

Kommandörkapten Mathias Jansson, uppställd med sin personal vid etableringen av första marinbasbataljonen i Karlskrona. Som synes bär personalen i de bägge marina basbataljonerna mörkblå basker. Mathias har tidigare bl.a. tjänstgjort på minsvepare, minröjningsfartyg, kontingentschef och fartygschef på HMS Karlskrona under ME03 samt som chef på Försvarsmaktens dykeri och navalmedicinska centrum. Foto: Ingmar Elofsson.

breda men även samtidigt djupa kunskap och erfarenhet som krävs.

- Det innebär att idag består bataljonerna av den materiel och personal som tillförts och därmed bildar en form av basplatta att bygga vidare ifrån. De nya krigsförbanden innebär dock en stark tillväxt inom marin

De båda bataljonernas tillväxt- och utvecklingsprocess fram till år 2030.

logistik när personalstyrkan växer och ändamålsenlig materiel tillförs över tid, berättar Mathias.

- Utvecklingen innebär en robustare logistik i fred men framför allt i krig. De två bataljonerna kommer att kunna försörja de marina förbanden med vapen, ammunition, reservdelar och annat som behövs på flera platser, både till sjöss och i land samtidigt, i alla konfliktnivåer.

Organisation och utbildning

De marina basbataljonerna levererar skyddat, en robust och uthållig logistikförsörjning till de marina förbanden både i land och till sjöss. Hela logistikkedjan stärks avsevärt när personalstyrkan växer till det dubbla och mer ändamålsenlig materiel tillförs över tid.

Grundutbildningen genomförs vid utbildningsbataljonerna på Sjöstridsskolan respektive Amf 1.

- Befattningsutbildningen sker samordnat med de båda bataljonerna beroende på var de bästa utbildningsbetingelserna finns säger Mathias. De marina basbataljonerna består av en stab och fem kompanier där bataljonsstaben leder krigsförbandet. - Förbandet är underställt militärbas eller marintaktisk chef beroende på vad som utifrån ställd uppgift är lämpligast och då bataljo-

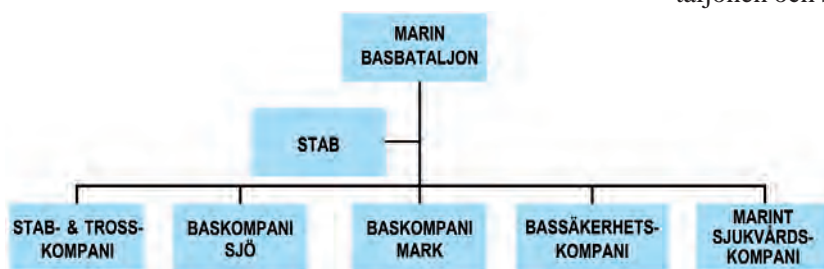
Logistikkompaniet levererar mat i form av dagsransoner till Amfibieregementet. Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarsmakten.

nen fullt utvecklad omfattar den 711 befattningar, 180 fordon och 90 släp samt 20 fartyg och båtar.

- När bataljonerna uppnått full förmågebredd kommer de med skydd av egna resurser att kunna möta de marina stridande enheternas behov av logistik på flera platser samtidig och i alla konfliktnivåer. De båda stödfartygen HMS *Carlskrona* och HMS *Trossö* övergår till Marinbasen respektive Amf 1 den 1 januari 2024 och fortsätter sina roller som stödfartyg.

Stab- och trosskompani utgör stödet till bataljonens ledning och ansvarar för den interna uthålligheten i bataljonen och stödjer vad som kan kallas bataljonens inre liv.

Baskompani sjö levererar skyddat logistikstöd till andra marina enheter till sjöss. Kompaniet kommer att utrustas med nya plattformar, i första hand trängfartyg vilka ersätter dagens fartygsmateriel. Nya trängfartyg gör det möjligt att stödja fler andra enheter med nya metoder.

De marina bataljonernas organisation.

Första marina basbataljonen som då den är fullbemannad kommer att omfatta drygt 700 personer. Foto: Ingmar Elofsson.

Minor lastas till HMS Hector för vidare transport till mottagande förband. Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten.

Vapen och förnödenheter ska fram till de stridande förbanden i alla väder. Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten.

Baskompani mark levererar skyddat, på land, logistikstöd till andra marina enheter genom bland annat transporter, teknisk tjänst och reservdelsförsörjning.

Bassäkerhetskompaniet bidrar till en aktuell lägesbild och till att säkra områden inför logistikförsörjning.

Marint sjukvårdskompani är länken mellan de stridande enheterna och den bakre nivån i form av civila sjukvårdsresurser och är nu i startgroparna för att organiseras, rekrytera och utbilda personal för målbild 2030.

Personal

711 befattningar, där fast anställd personal utgörs av följande kategorier:

127 officerare och specialistofficerare

1 OF4 = Kommendörkapten/Överstelöjtnant

3 OF3 = Örlogskapten/Major

12 OF2 = Löjtnant

22 OF1 = Fänrik

4 OR8 = Förvaltare

39 OR7 = Fanjunkare

46 OR6 = Sergeant

- Första Marina basbataljonens gruppering, utbildning och dagliga verksamhet har redan påbörjats och kommer succesivt att genomföras även på området Rosenholm och i de av försvaret återköpta lokalerna utmed Ronnebyvägen i Rosenholm (Rosenholms udde) berättar Mathias. - Det ger oss goda möjligheter till att både utveckla och driva verksamheten mot vår målbild 2030, avslutar Mathias.

I kommande nummer av Flottans Mäns tidskrift kommer vi närmare att presentera även andra Marina basbataljonen vid Amf 1 och även att följa förbandens utveckling och tillväxt. Red anm.

Text: Ingmar Elofsson

Grisslan spännande resmål mellan skyfallsregn i augusti

Några av deltagarna under resan samlade direkt efter ankomsten till Grisslan.

Grisslans fiskeläge utanför Ö-vik är en av de finaste så kallade gävlebohamnarna längs norrlandskusten. Medlemmar i Riksförbundet Hjärtlung i Härnösand och Flottans Män fick uppleva mycket spännande och intressant under ett besök på Grisslan en söndag i augusti. Vi lyckades pricka in några soliga och varma timmar mellan ett par av sommarens skyfallsregn. Ibland är skillnaden mellan succé och katastrof hårfin.

Denna trevliga söndag var det så kallad kyrkhelg på Grisslan med mycket folk i stugorna och dessutom gudstjänst med barndop i kapellet. Detta byggdes av gävlefiskare under tidigt 1600-tal. Det är mycket vackert, vitt till färgen och med ett vitt staket runt om. Kapellet är placerat på en höjd ovanför kokhus och sjöbodnar.

För gudstjänsten och barndopet svarade komminister Linda Grimell, verksam inom Domsjö pastorat. Den lilla söta flicka som döptes heter Vida Linnea. Stolta föräldrar är Elin Andersson och Mats Lundqvist. Med vid dopet var dessutom storebror Loui, sex år.

Vi blev väl mottagna direkt efter ankomsten av Gisslans starke man och ordförande i den livaktiga stugföreningen, Nicke Andersson. Han berättade att fiskeläget anlades av fiskare från Gävle under 1500-talet. Ensam rätt till fisket vid Grisslan fick fiskarna av Gustav Vasa år 1547.

Under förra delen av 1700-talet var Grisslan den största gävlebohamnen längs hela norrlandskusten. 1893 var till exempel inte mindre än 27 yrkesfiskare verksamma på ön.

Numera finns det inga yrkesfiskare eller åretruntboende på Grisslan. Stugföreningen har noga räknat 74 medlemmar.

Den lilla fina tösen "Vida" döps av komminister Linda Grimell. I bakgrunden Vidas far Mats Lundqvist.

Byggnaderna i fiskeläget ligger väl skyddade på båda sidor om en kanal mellan Grisselön och Vågön. Kanalen har förbättrats genom bland annat sprängningar som finansierats med statliga medel. Djupet är dock endast omkring 1,5 meter vid normalt vattenstånd.

I maj 2002 drabbades fiskeläget av en svår brand. Alla kokhus och sjöbodnar förstördes, Återuppbyggnaden påbörjades snabbt och de nuvarande husen liknar mycket de ursprungliga.

Det väl bevarade och prydliga fiskeläget är ett populärt utflyktsmål för båtfolk och turister. Det går även att ta sig ut till ön med hjälp av någon vänlig båtägare eller genom kontakter på ön.

Text och foto: Uno Gradin

En bit upp från sjöbodarna ligger det vita kapellet inom sitt vita spjälstaket. Kapellet byggdes av Gävlefiskarna på tidigt 1600-tal och tillhör de äldsta efter Höga Kusten. Fiskarna bidrog med eget arbete, snickare och målare från fastlandet måste lejas in för att utföra en hel del arbeten. Flöjeln på klockbocken bär årtalet 1724, då kapellet möjligen genomgick ombyggnad efter ryssarnas härjningar i trakten 1721. Kapellet är byggt av liggande timmer och är utvändigt klätt med lockpanel. Vid en reparation 1898 kläddes innertak och väggar med pärlspont. När Gävlefiskarna lämnade fiskeläget på hösten med sina skutor fullastade med fisk, hade de burit upp sina fiskredskap för vinterförvaring i kapellet. Detta var för att skydda dessa mot råttor och sork samt väta och stöld. Kapellet var den klart bästa byggnaden och hade en viss helgd. Detta fortsatte ända in på 1950-talet. Näten placerades på bänkarna.

Över koret i kapellet hänger från taket ett stort votivskepp, Neptunus, förärat av Nils N Wanberg år 1786.

Lisbeth Eklund och Kerstin Svensson har gått över kanalen mellan Grisselön och Vågön.

Ett halvsekel går fort

För femtio år sedan, juli 1973, antogs ett antal plutonsofficerselever på bataljon Trolle i Karlskrona och nu var det åter dags för en träff. Flera av dem har mötts vid de regelbundna träffarna som brukar vara med mellan fem och tio års mellanrum. Det blev i likhet med de tidigare träffarna ett tillfälle att under tre dagar umgås, dela minnen och även få information om försvarets och flottans verksamhet idag.

Att hålla kontakten har genom åren blivit lättare och då genom sociala medier där även information och annat kan utbytas. Programmet för träffarna är studiebesök, föredrag, aktuell verksamhet och inte minst tillfälle att utbyta minnen och kuriosas. Det är ju så att alla händelser och episoder blir roligare efter en tid.

Första dagen ägnades åt besök på Marinmuseum och även information om och besök ombord på ubåten *Neptun*. Besöket på *Neptun* hölls samman av Hans-Peter Ehrlow, tidigare örlogskapten i flottan och som även tjänstgjort på ubåten *Neptun*. Hans-Peter är idag museivärd på Marinmuseum. Han började ombord på *Neptun* redan under provturerna som sonarbefäl 1980

Jubileumsmärket som alla deltagarna erhöll. Märket är vägresturangen Rastas 50-årsdekal och några av deltagarna fick dessa vid besök på Rasta på väg till Karlskrona. Passade väl in på jubileet och med kronan på toppen. Foto: Ingmar Elofsson.

Nedre raden fr.v. Thomas Lehner, Göran Lindgren, Anders Lundgren, Lars-Inge Olsson, Stefan Kårsbo, Peter Johansson.

Andra raden fr.v. Bertil Eriksson, Magnus Legnehed, Thomas Karlsson, Stefan Olsson, Lars Wernerheim, Jan Pålsson.

Tredje raden fr.v. Fredrik Hernblom, Jörgen von Platen, Gunnar Reifenberg, Peter Allansson, Lars Dahlgvist, Mats Redefalk.

Översta raden fr.v. Ingemar Svensson, Leif Berglund, Stefan Sundh, Nils Forsberg, Robert Fredriksson, Hans-Peter Ehrlow, Håkan Allgurén.

och slutade som den siste operativa fartygschefen på *Neptun* 1997.

Andra dagen ägnades åt historisk rundvandring i Karlskrona med Kulturkompaniets Michael Helgesson som med sitt stora kunnande tog runt deltagarna på en intressant rundvandring i Karlskronas världsarvs historia och stadens utveckling under de gångna 50 åren. Vid middagen på Sjöofficersmässen fick femtioårsjubilarerna höra ett föredrag av den numera pensionerade men aktive viceamiralen Jan Thörnqvist. Han berättade inte bara om sin bana i flottan och försvaret utan även det dagsaktuella läget i omvärlden. Hans föredrag var både intressant och fascinerande och med bredden på hans olika tjänstgöringar och kunskaper var det mycket uppskattat.

Mellantiden för de olika aktiviteterna ägnade deltagarna åt egen verksamhet och för de som inte bor i omgivningarna gavs möjlighet till egna strövtåg. Av de tillresta tog många möjligheten att bo på gamla Kronohäktet på Stumholmen som idag är hotell men också är en viktig del i marinens historia. Kronohäktet byggdes 1910-11 och är ett cellfängelse av så kallad Philadelphiamodell. Byggnadstypen utvecklades i Amerika av kväkare i Philadelphia under 1790-talet och möjliggör att fångar kan bevakas från ett centralt beläget vaktrum. Fångarna vistades i personliga rum, mot tidigare i gemensamma utrymmen. Häktet lades ned under 1960-talet och 1992 förklarades Kronohäktet som byggnadsminne. Kronohäktet ingår i världsarvet Örlogsstaden Karlskrona. I Flottans Mäns tidskrift nr 4 år 2011 kan du läsa mer om Kronohäktet. Efter de tre dagarna i örlogsstaden ser deltagarna fram mot en ny träff om några år.

Text: Ingmar Elofsson

Kronohäktet är idag hotell och här fick personalen i flottan sitta av för olika förseelser fram till nedläggningen på 1960-talet. Bilden visar en man som står vid en isvak med rep runt midjan och övar på livräddning. I bakgrunden syns kronohäktet och slup- och barkasskjulet. Foto: Marinmuseum/SMTM Fotograf okänd.

Hans-Peter Ehrlow, en av 50-årsjubilarerna, föreläser om ubåten Neptun och är även museivärd på Marinmuseum. Han tjänstgjorde ombord från provturerna som hydrofonbefäl och följde Neptun hela livscykeln och blev den siste fartygschefen ombord. Foto: Gunnar Reifenberg.

Viceamiral Jan Thörnqvist föreläste om dagens marin och försvarsmakt under middagen på Sjöofficersmässen. Thörnqvist har en imponerande meritlista som omfattar Försvarsmaktens insatschef, marinchef, marinbaschef, flottiljchef och Force Commander CTF 465 EUNAVFOR, Operation Atalanta. Utöver detta en rad olika chefsbefattningar till sjöss och i land. Foto: Gunnar Reifenberg.

Möte med marinkamrater i Tyskland

Flottans Män har sedan många år ett samarbete med vår systerorganisation i Tyskland, Deutscher Marinebund, DMB, som fritt kan översättas som Tyska Marinförbundet. Ett förbund som är öppet för alla som har ett intresse för marin verksamhet och då i ett brett perspektiv. Förbundet har runt 300 lokalföreningar runt om i Tyskland och genomför årligen det vi kallar Riksårsmöte och Flottans Mäns representanter vid årets möte var vice förbundsordföranden Göran Löfgren och Karlskronaföreningens ordförande Lars Sager.

- Det var ett fullmatat program under tre dagar berättar Göran då vi träffar honom efter hemkomsten. - Mötet genomfördes i Hameln, några mil utanför Hanover och mest känd för sagan om Råttfångaren.

- Flera hundra delegater hade samlats och föreningen bjöd på en rad olika aktiviteter runt om i staden. Föreningen har ett starkt stöd och förutom marinchefen deltog riksdagsmän, överborgmästaren och andra offentliga personer.

- Första dagen fanns det möjlighet att besöka utställningar runt om i gamla stadsdelen och därefter en fantastisk minneskonsert med en fyrtio personer stark marin orkester från Wilhelmshaven. - En fantastisk fin konsert till förmån för det marina Minnesmärket i Laboe, berättar Göran, och givetvis heter konsertlokalen "Rattenfänger - Halle".

Andra dagen genomfördes vad vi kallar Riksårsmöte, men som helt kort heter Riksdagen hos det tyska Marinförbundet.

Flottans Mäns representanter i Hameln, Lars Sager Karlskrona och vice förbundsordföranden Göran Löfgren.

Efter att ha framfört förbundsordförandens hälsning på tyska under öppningsceremonin överlämnar Göran Löfgren den engelska version av Marinens 500-års bok till Deutscher Marinebunds Präsident Heinz Maurus.

- Här fick jag möjlighet att, på tyska, framföra en hälsning från vår förbundsordförande för Flottans Män i Sverige och överlämna ett engelskt exemplar av boken "Marinen 500 år".

- Likaså kunde Lars Sager överlämna ett exemplar av den fina boken om "Världsarvstaden Karlskrona" som spänner över 406 sidor.

- På kvällen genomfördes en färd på floden Weser ombord på flodbåten *Höxner* där jag och Lars hade möjlighet att umgås med våra tyska marinkamrater och dela erfarenheter med varandra hur vi driver våra respektive föreningar.

Lokalföreningen i Hameln har en egen klubblokal som är en före detta minsvepare vid namn *Pluto*. Maskinrummet är tomt och ombyggt till en fin lokal med marint inslag. Varje söndag klockan tio är det öppet hus och möjligt att ta sig en öl och "Fischbrötchen" ombord.

Maskinrummet på Pluto är ombyggt till en fin marin klubblokal. Fr.v. Präsident Heinz Maurus, Wolfgang Pelle MK Peenemünde och Göran Löfgren.

Till vänster en utställningsbuss från den tyska marinen som riktade in sig mot rekrytering. Till höger Chanty Chor M. K. Göttingen som underhöll i Hameln. Nedan till vänster välgörenhetskonsert i "Råttfångarhallen" med Marinemusikkorps Wilhelmshaven till förmån för minnesmonument i Laboe vilket är i behov av restaurering.

- Föreningen har även en egen sångkör vilken framför olika chantys. De har även en internetsida www.marinekameradschaft-hamel.de och där får du en bra inblick i hur en lokalförening, Marinekameradschaft Hameln, arbetar.

Vi framför ett stort tack till det tyska förbundet för ett fantastiskt fint bemötande och hoppas på ett snart återseende.

Text: Ingmar Elofsson

Foto: Deutscher Marinebund, DMB

Riksårsmöte 2024

Riksårsmötet 2024 planeras att genomföras i samband med en kryssning, där två alternativ föreligger. Ett alternativ är Höga Kusten och Norrland med Viking Line och det andra är Tallinn med Tallink. Offerter är begärda, men Viking Line kan inte lämna sin före jul 2023. Om resan genomförs med Tallink blir det utresa den 19 maj 2024. Utresedatum med Viking kommer att anges i deras offert. Information inför riksårsmötet med fastställt utresedatum kommer att publiceras på www.flottansman.se, på samtliga lokala hemsidor och i nummer 1 2024.

Flottans Mäns tidskrift sponsras från föreningen i Norrtälje

– i det vackra Roslagen

Rysshärjningarna på Ostkusten sommaren 1719

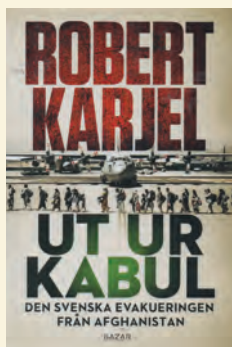
Läs om den dramatiska sommaren 1719 då ryssarna brände sju städer, från Norrköping till Öregrund, ett 60-tal bruk, slott och andra herresäten och ca 500 gårdar och byar. Läs också om striderna till sjöss och till lands mellan ryssar och svenskar som kulminerade i slaget vid Baggensstäket nära Stockholm. I boken kan du också se hur slotten och herresätena ser ut idag. Boken har ett 90-tal illustrationer i form av målningar, kartor mm. 185 sidor. En praktbok! Pris: 450 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
Du kan beställa boken på tel: 0708 1919 29 eller
e-mail: bok@magnusullman.com

Boken levereras omgående till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage. Fakturan ligger i boken. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 110 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN AB

Bokrecensioner

Ut ur Kabul

I augusti 2021 faller Kabul, huvudstad i Afghanistan, i talibanernas händer. Den svenska ambassaden evakueras hastigt under dramatiska omständigheter. Kvar lämnas alla lokalanställda afghaner och tolkar. Om talibanerna får tag på dem, är deras liv i fara.

Afghanistan, som har sitt ursprung i det rike, som bildades 1747, har genomlidit ett otal olika styrelseformer genom åren. Konflikter mellan stam- och klanhövdingar och inblandning av stormakter som Storbritannien, Ryssland/Sovjetunionen och USA har präglat landet

Reformer har genomförts för att modernisera landet under tidigt 1900-tal, men kamp om makt och över utveckling har genomsyrats av fortsatta konflikter, kupper och krig.

Situationen i augusti 2021 blir snart politiskt och moraliskt ohållbar och Sverige inleder en operation för att föra ut sina lokalanställda.

Obeslutsamhet, trassel med tillstånd och tolkning av lagar samt en pandemi gör processen både krånglig och utdragen och en grupp civila säkerhetsoperatörer tvingas ta täten. För varje timma minskar möjligheten att ta sig ut ur Afghanistan och utanför Kabuls flygplats sitter tiotusentals desperata människor fast i ett kokande folkhav. Samtidigt är en självmordsbombare från Islamiska staten på väg mot flygplatsen.

Man får läsa om meningsskiljaktigheter inom departement, mellan olika departement, mellan departement och myndigheter, mellan olika myndigheter och med utländska institutioner.

Författaren Robert Karjel skildrar händelseförloppet, när västvärlden drog sig ur och lämnade landet åt sitt öde. Han ger en mångfasetterad bild med många olika synvinklar och ett persongalleri av människor med väldigt blandade bakgrunder och förutsättningar i det fullständiga kaos, som råder och växer inom myndigheter, mellan svenska och utländska parter, vid riskbedömningar, med diplomatiska och politiska hänsyn, samarbete mellan olika nationers representanter på plats i Kabul och de, som är ditskickade för att hämta utpekade personer och inte minst den panik, som sprider sig bland lokalbefolkningen, som känner, att deras liv avgörs, om de lyckas att få en plats i något av alla plan, som landat i Kabul för lasta ombord personer för transport bort från inhemska hotet, som kryper allt närmre till ett gigantiskt klimax.

Robert Karjel har intervjuat alla, som deltog i Sveriges insats och upplevde den inifrån – från ministrar och ambassadörer till ljusskygga specialförband och lokalanställda afghaner. Ut ur Kabul är ett dokument, som

skildrar det djupa mänskliga lidande, som uppstod, när västvärlden drog sig ur Afghanistan.

Robert Karjel är författare och föreläsare med bakgrund inom Försvarsmakten som utbildad helikopterpilot och överstelöjtnant. Han har en civilingenjörsexamen i teknisk fysik och har genomgått utbildning vid den amerikanska marinkåren. Han har även bl.a. varit ansvarig för helikopteroperationerna ombord på HMS *Carlskrona* i samband med insatsen ME02 i Adenviken och Indiska Oceanen 2010. År 2016 utnämndes han till Årets talare. Han har tidigare utgett fem politiska spänningsromaner.

Robert har skrivit en intressant och lärorik bok. Boken är verkligen en tankeväckande läsning för oss, som lever i det välordnade samhälle vi gör.

BAZAR förlag. ISBN 978-91-8006-441-5

Recensent: Olle Melin

101 svenska sevärdheter från kalla kriget

I *Flottans Män* nr 3, 2019 (*Kustposten* nr 2, 2020) anmälde jag boken *200 svenska sevärdheter från andra världskriget* av Lars Gyllenhaal.

I år har utkommit boken *101 svenska sevärdheter från kalla kriget* av Anders Frankson. Vid ett första påseende, kan tyckas att den senare boken är onödig, men vid genomgång har det visat sig, att endast ett 20-tal sevärdheter är gemensamma. Det rör sig om objekt möjliga att beskåda för allmänheten, från Ystad i söder till Abisko i norr.

Förutom beskrivning av de 101 besöksmålen innehåller boken också en uppsats om Sverige under kalla kriget, där det efter ett inledande avsnitt följer tre kapitel om de tre försvarsgrenarnas situation under kalla kriget.

Boken avslutas med ett kapitel om tolv svenska ikoniska vapen som var aktuella vid den tidpunkten boken belyser. Kartor och många bilder förstärker intrycket av boken.

Boken är en utmärkt kunskapskälla att ta med på både kortare och längre historiska resor.

LIND & CO. ISBN 978-91-8018-506-6

Recensent: Olle Melin

Flottans Män Kalmarsund 20 år och siktar framåt

Roland Stengård kan se tillbaka på ett bra verksamhetsår där föreningen ökat sitt medlemstal med runt 40%.

Flottans Mäns lokalförening Kalmarsund har firat sin 20-åriga tillvaro i Segelsällskapet Vikingarnas fina samlingslokal, strax söder om Kalmar slott. En lokal med många marina inslag och endast några meter från vattnet och en mer passande lokal är nog svår att hitta för ett jubileum. Kalmarsunds ordförande Roland Stengård kunde hälsa gästerna välkomna och då inte minst Flottans Mäns riksordförande konteramiral Thomas Engevall.

- Vår riksordförande, som förutom att han gratulerade till jubileet, även berättade för oss om aktuell verksamhet inom både försvaret och marinen, både dagens och kommande fartygsbestånd i flottan, säger Roland. Ett stort antal medlemmar slöt upp och föreningen är inne i en mycket aktiv period med stark tillväxt av medlemmar och ett stort intresse finns för verksamheten.

- Extra roligt var att förvaltaren Mickael Hultzén Bank från vårt värdförband Tredje sjöstridsflottiljen deltog, samtidigt som vi kunde hälsa många av våra nya medlemmar välkomna, berättar Roland.

- Vi har arbetat aktivt med att värva medlemmar och målsättningen har varit att öka med en tredjedel, vilket vi uppnått med råge säger Roland.

- Föreningen arbetar nu med att till nästa år öka medlemsantalet och vår målsättning är att öka med 30 procent varje kommande år säger Roland.

Ordföranden i Flottans Män Kalmarsund Roland Stengård framför ett speciellt tack till värdförbandet, Tredje sjöstridsflottiljens representant, förvaltare Mickael Hultzén Bank

Lenamarie Wikström och Monica Askerberg tillsammans med andra såg till att jubileumsgästerna fick avnjuta en fantastisk god trerätters middag.

- Vi kommer nu att arbeta vidare på den inslagna vägen och hoppas att våra nya medlemmar, liksom de äldre, är intresserade och tar tillvara möjligheten att umgås under trivsamma former. - Samtidigt med detta även att få sig till livs mycket och intressant information kring inte bara vårt marina försvar utan även andra aktuella frågor som har anknytning till försvaret. - Vi har haft representanter från Kustbevakningen, polisen, lokal Hemvärnsbataljon och andra verksamheter, som har koppling till försvaret och marinen som föredrags-hållare.

- Vi har haft trevare ute för en större lokal då det ökande medlemstalet och deltagande i våra möten har fått till följd att vi behöver en större. - Som läget är idag kommer vi att få utnyttja Kungsgården någon kilometer från centrum säger Roland. -Den är gammal och har en rik historia och vi är mycket glada att vi kan hyra in oss där. - Namnet Kungsgården passar för övrigt bra då amiralen H.M. Carl XVI Gustaf är Förbundets Hög Beskyddare som vi även kunde utbringa en skål för under jubileumsmiddagen.

Kvartetten som varit med från början. Fr.v. Hans Söder, Ingegerd Hammarlund, vars make Bengt Hammarlund var med och startade Flottans Män Kalmarsund. Tyvärr saknar vi namn på mannen till höger om henne. Längst till höger Ulf Wikström sekreterare.

Medlemmarna vid fönstren berättade många roliga och trevliga anekdoter från Kalmarsunds tjuugoåriga tillvaro. På bilden till vänster Stefan Horndahl, på bilden till höger Hanne Melin och på bilden nedan till höger Hans Söder.

- Jubileet blev mycket lyckat och uppskattat och jag vill rikta ett särskilt tack till klubbmästaren Tommy Askerberg och inte minst till Lenamarie Wikström och Monica Askerberg som såg till att allting var trivsamt, välsmakande och fungerade. - Inte att förglömma vår sekreterare Ulf Wikström som också lagt ned ett stort arbete inför jubileet förutom det dagliga arbetet i vår lokalförening. - Flera av de äldre medlemmarna kom fram spontant och tyckte det var den trevligaste tillställningen på länge berättar Roland.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Hotell Drottning Victorias Örlogshem

Bo som en Drottning men betala som en sjöman.

Du som tillhör Försvarsmakten och någon av alla dess frivilligorganisationer är extra välkommen, det är för dig vi finns till.

Vi är ett litet familjärt hotell på ett av de bästa lägena i Stockholm. Vi erbjuder flera olika rumstyper, enkel, dubbel till sviter. Frukost och gratis wifi ingår.

Catalina

BRONZE SWISS
AUTOMATIC 43 LTD.

Just nu **8 990 SEK**
(ord. pris. 14 490 SEK)

En vacker bronsklocka
inspirerad av det marina.
Utvecklad för både
hav och luft

Limiterad till 150 exemplar
i respektive färg

MALM
malmwatches.com

Lokalföreningarna informerar Region Nord

Härnösand

Succéartad ärtmiddag

Höstens första ärtmiddag blev en succé, då en tredjedel av våra medlemmar deltog.

Förutom sillen och ärtsoppan fick vi en bra genomgång av lotsen och medlemmen Johan Eliasson. Som sig bör så flöt visorna på i en strid ström och lotterna såldes slut och tio lyckliga vinnare kunde gå hem med sina vinster. Alla var dock vinnare av en trevlig kväll med intressant föredrag.

Flottans Män i Härnösand vill tillönska er alla en God Jul och ett Gott Nytt År!

T.v. lotsen och medlemmen i Flottans Män Johan Eliasson berättar. T.h. i väntan på den uppskattade ärtsoppan.

Sundsvall

Riksförbänden på besök

När mörkret har lagt sig, denna kyliga höstdag, känns det skönt att få komma in i värmen för trevlig samvaro samt traditionsenlig s.o.s. samt ärtsoppa och varm punsch. Särskilt spännande är det denna gång eftersom vi har besök av Flottans Mäns förbundsordförande, Thomas Engevall.

Efter den traditionsenliga, initiala, förbrödningsstunden bjuder ordförande Cawe Johansson in till förbundsordförandes anförande. När alla är bänkade inleder Thomas Engevall sitt anförande. Anförandet är uppdelat i tre avsnitt:

1. Vem är Thomas Engevall
2. Marinens utveckling
3. Flottans Män

Med klar och tydlig röst berättade Thomas Engevall om sin bakgrund, sin tid i FMV samt sin nuvarande roll som reservofficer. Man kunde dock ana att det snart stundande pensionärslivet lockade en del.

Marinens utveckling

Idag spenderar vi i Sverige ca 88 miljarder kronor på försvaret, men ska 2026 vara uppe i 110 miljarder kronor.

Rysslands krig i Ukraina kommenterades och starten var inte den 24 februari 2022 utan det började egentligen 2014 då Ryssland ockuperade Krimhalvön och bl.a. slutade betala hyra för flottbasen.

- Rysslands långsiktiga mål är att:
- Ryssland ska likställas med USA i världspolitiken,
  - Rysk intressesfär inkluderande de forna sovjetstaterna,
  - Inga starka f.d. sovjetstater ska finnas.

Förbundsordförande slog ett slag för Gudrun Persson vid FOI som man kan lyssna på via Youtube.

Oavsett Ryssland betonade Thomas Engevall det allvarligaste hotet, d.v.s. Kina. Kina har som mål att bl.a. vara den största ekonomin och ha den starkaste militära organisationen. Kina planerar också för nya, moderna, "sidenvägar".

Vissa korallrev har av Kina byggts om till militärbaser.

Efter denna världspolitiska överblick övergick Thomas Engevall till att berätta om utvecklingen av Sveriges marina försvar samt påpekade att det inte är material som är den stora utmaningen för Marinchefen. Den trånga sektorn är personal. Utmaningen är att locka såväl kvinnor som män att söka sig till Marinen och vilja göra karriär där.

Flottans Män

RIKS-ordförande pekade på de frågor som kommer att ha en avgörande betydelse för Flottans Mäns framtid och överlevnad.

- Den höga medelåldern!
- Varför är man med i Flottans Män?
- Namnvalet, Flottans Män, kan göra att vissa väljer att inte vara med.

Bengt Randevåg (t.v.) och Roger Karlström (t.h.) tilldelas Ankarmedaljen av förbundsordföranden Thomas Engevall

Slutklämmen var att vi måste visa att vi finns och vi måste vara intressantare än andra föreningar.

Efter avslutat anförande satte Förbundsordföranden på sig kavajen och fick en allvarligare min samt förrättade medaljutdelningar till de personer som inte var med vid riksårsmötet och därför inte fick sina medaljer då.

Bengt Randevåg och Roger Karlström, båda Härnösand, tilldelades ankarmedaljen i silver.

Efter anförande och medaljutdelning vidtog den traditionella förrätten bestående

de av sill och potatis och därefter den lika traditionella ärtsoppan. Många anekdoter berättades och samvaron fortsatte en god stund efter middagen.

Naturligtvis var det även ett lotteri med många fina priser. Bo Sillman hade skänkt två laxsidor, en gravad och en rökt, vilka stack ut på prisbordet. Även om vinsterna inte fördelades till allas belåtenhet var det dock ett glatt gäng som tackade för sig och släntrade hem i den svala höstnatten.

Carl Martinsson

Sven-Erik Nordsten och Bo Sillman i djup diskussion

Region Mitt

Gotland

Sommaren kom och försvann. För många blev sommarvädret kanske inte till full belåtenhet. Därför var vi nog många som längtade efter våra traditionella kamratsammankomster. Den 1 oktober firade Flottans män tillsammans med Skeppargillet och Sjövärnsskåren FN:s Sjöfartsdag på Folkets Bio i Visby. Mer än 80 medlemmar och intresserade vänner togs emot av aspiranter från Sjövärnsskåren och bjöds på "bubbel" till tonerna av sjömanslåtar – Evert Taube, Lasse Dahlquist, Harry Brandelius med flera. Lars Danielson från Flottans Män höll ett kort anförande kring sjöfartens betydelse. 90 procent av Sveriges export och import går på köll och en "svenskflaggad" handelsflotta är därför lika livsviktig som ett inhemskt jordbruk! Allt fler pratar idag om sjöfart – politiker och i media – och samtidigt ses skatter och regelverk över. Syfte är att ge svensk sjöfart samma villkor som andra sjöfartsnationer.

ÄNTLIGEN! ÄNTLIGEN! säger Sjöbefälsföreningen. Resultatet är att fler svenska handelsfartyg "flaggas in" och svenska rederier beställer nya fartyg. Inom "klimatområdet" pågår stora framtidsåtgärder. Stena satsar bland annat på eldrift, Gotlandsbolaget på vätgas och Wallenius på vind och segel. För Gotland väntas stora beslut inom sjöfarten – nytt färjeavtal med krav enligt "gotländska ståndpunkter" samt planering för en reservhamn! Glädjande är insatserna för den framtida personalförsörjningen. Framst Sjöfartsprogrammet på Wisby gymnasiet, trots periodvis lågt antal sökande, Eric D Nilssons stipendiefond som uppmuntrar gotländska ungdomar till studier på sjöbefälskolor och inte minst branschens årliga "Sjöfartsdag i Visby", en studie- och yrkesmessa.

Dagens höjdpunkt var sedan att "gå ombord på S/S Martha". Den danska långfilmsklassikern från 1967 om ett handelsfartyg på Medelhavet, där besättningen lever ett lättjefullt liv till dess att skeppredaren O P Andersson...Göran Wassberg från Skeppargillet avslutade eftermiddagens firande och på frågan om att ordna ett gemensamt firande 2024 blev svaret ett rungande JA. Kraven på försvaret att öka skyddet av den civila sjöfarten torde förhoppningsvis nu innebära en positiv grund för en växande svensk örlogsflotta som därmed även borde utgöra en växande rekryteringsbas för Flottans Män.

Till sammankomsten den 26 oktober bjöds medlemmarna in till ett föredrag av Arne Ekman, pensionerad astronom i Visby, med rubriken SVARTA HÅL OCH ANDRA KOSMISKA MÄRKLIGHETER Ett givande föredrag om universums liv från "BIG BANG" via nutid som av många uppfattas som oöverkomlig till en spännande framtid där det finns "spekulationer" från vissa experter om teorier att det kanske finns flera solsystem än dagens existerande. Den som lever får se. Vid efterföljande måltid som för kvällen bestod av en snapsvänlig landgång hade vi nöjet att hälsa Lennart Magnusson välkommen som medlem.

Året avslutas 9 december med traditionell jullunch på Restaurang Koggen med förväntade sånginslag och Dikten Tomten skriven av Viktor Rydberg översatt av Henry Lindqvist till gutamål.

Midvinternatis kyld jär hard,
stjännar di snaistrar u löisar.
Mänskar di sivar pa ainsluar gard,
djaupt - bad sorkar u töisar.
Månen han laupar sin tystä ban,
snäien löisar veitar fran tall u gran,
snäien löisar veitar pa takar.
De jär tomten ainsummen sum vakar.

GUTARNA önskar er alla GOD JUL och GOTT NYTT ÅR, SUMMARN KUMMAR var så säkra!

Text och bild Lars Danielson/Lars Ellebriing

Uppifrån och ned:
Sjövärnsskårsmatrosor.
Arne Ekman kåserar i ämnet astronomi.
Måltid i goda vänners lag.

Norrköping

Den 16 augusti gjorde vi en tidig början på höstens aktiviteter. Grillkväll med grillad fläskkarré från Östgöta gris och korv för dom hungriga. Potatissalladen höll även den hög klass. Vår leverantör Charkman Norrköping får ett stort plus i kanten. Kvalitet lönar sig. Våra grillmästare skötte sig bra. Per Söderström har bidragit med den längsta grill jag sett, så allt gick fort och smidigt. Diverse drickbart fanns. Det är många av oss som kör bil som upptäckt att nu har man lyckats göra en alkoholfri öl som smakar bra. Som vanligt var det ingen som ljög eller skarvade. Men roligt hade vi.

Förberedelserna för 5-kampen pågår för fullt. Gång på lina är föreslaget, jag ställer upp med rep. Men jag fick behålla mitt rep. Femkampen snurrar runt bland föreningarna i region mitt. Vi hade lyckats få fram några nya grenar, som t.ex. ”pyrra”. Jag hade inte en aning om vad det var. Det visade sig vara pyramid som vi sa i Motalla. Kulstötning med damkula. Naturligtvis frågesport med 12 frågor. Avståndsbedömning och kast med räddningslina, så nu blev det 5 grenar. Vad avser pyramid hade några sina ungdomliga talanger kvar och efter bara två kast så blev det träff med den tredje. Kulstötning drygt, 16 meter, men det för ett tremannalag sammanlagt

I frågesporten blev det max 11 rätt. Ing-

en visste vilka två svenska kungar som dog samma år. Bosse och Ingmar hade som vanligt skött om så att vi inte behövde hungra Pytten satt bra. Sen blev det kaffe med många ”Minns du?”. Sist men mycket viktigt. Västerås fick ta hem den fina pokalen i år.

Fredagen den 9/9 blev stressig. En tråkig och trevlig dag. Först Svante Rockströms begravning. Han var något speciellt. 100 personer på begravningen. Sedan på kvällen hade Skeppsdockorna fest med en utsökt fisksoppa. Svenne Mars stod för underhållningen. Dom som inte kom gjorde en stor miss.

Skeppsdockorna har alltid mycket bra mat. Nu väntar vi på nästa gång.

Vårt vanliga månadsmöte på mittonsdagen i månaden. Började efter sommaruppehållet med besök av vår förra medlem Per Jonsson Gille. Han bygger modellbåtar och tillverkar nästan allt själv utom motorerna. Vi har en modell av jagaren Norrköping som är en fröjd för ögat. Han har byggt den och skänkt den till föreningen. Nu hade han två modeller av bogserbåtar, som var ett nöje att betrakta, alla med små små detaljer. Han kan svara så små saker så det är otroligt. Det enda som fattades var att se dom i vatten och bogsera något. Pytt och ägg satt bra. Vi hade en mycket trevlig kväll. Tack Per för att du kom till Norrköping. Du kan gott flytta tillbaka.

Onsdagen den 11/10 var det dags för månadens möte. Vi fick ärtsoppa samt pannkaka med grädd och sylt. Som vanligt hade Bosse och Ingmar gjort ett mycket gott jobb. Kaffet efter satt bra. Föredrag och film om sjömätning blev det av Anders Tammelin. Man jobbade i två skift. Det första började när det blivit ljusst och det andra slutade när det blivit inbrott. Roddbåt och handlod, ingen GPS som talade om var du var. Att fastställa position var ett gediget hantverk. Krattan innebar ett stort fartyg i mitten och fem små båtar på var sida. Utvecklingen snurrade på fort och nu kunde ledarfartyget mäta allt själv. Dom små båtarna försvann. Nu lär man kunna dra en mätsond med helikopter.

FN-dagen paraderade vi med Svenska flaggan och vår egen. Efter att det var avslutat så tyckte vi att vi var förtjänta av kaffe och nått mer. Det blev Budapestbakelse ute på lokalen.

Willy Alberg

Nynäshamn

Vi i Nynäshamn har kommit igång ordentligt nu efter sommaren.

Vi har våra soppkvällar sista torsdagen varje månad och vid soppkvällen i april så hade vi vår medlem Gunnar Bengtsson som hade ett föredrag om läget i Ryssland och Ukraina, historia, bakgrund och läget idag. Mycket intressant och om ni andra vill se det så kommer det i vår tidning Skepp Ohoj som kommer ut nu i december. Alla våra Ohojer finns på vår websida där ni alla kan se vad som hänt i vår förening sedan tidningen startade upp 2000.

Kräftskiva ute vid vår Marinstuga hade vi i augusti, härliga kräftor med bord ute på gården med många av våra medlemmar som deltog. Bilden på det ser ni här i denna artikel.

Vid soppkvällen i september hade vi vår medlem Per Levin som är kurschef i Sjövärns kåren som ju nu genomför sina sommarkurser på Muskö eftersom Sjö-

värns kåren har fått lämna Märsgårn. Per berättade om Sjövärns kårens bakgrund, dagens aktiviteter och hur man nu utbildar unga människor i sjökunskap och annat. Alla kursledare nyttjar vår stuga på kvällarna under de sex veckor de driver Sjövärns kåren ute på Muskö, skönt för dom att ensamt få lite lugn och ro i en vacker Marinstuga.

Under hösten försökte vi att få ett besök inne i Musköberget men det förstod vi att det skulle bli svårt och så blev det. Tillträde till Musköberget, inte bara för oss gamlingar som tidigare har jobbat där under många år, är alltför sekretessbelagt. Däremot så fick vi marinstabsförvaltaren Peter Hagelin till oss vid vår soppkväll i oktober, han gav oss mycket goda nyheter om Marinen idag och även lite om hur Marinstaben på Muskö fungerar.

Mycket intressant för oss som tidigare har tjänstgjort ute på Muskö, det känns bra att Musköberget utnyttjas på ett mycket bra

sätt nu. Vi välkomnar naturligtvis alla som nu tjänstgör där ute.

Nu ser vi fram emot vår vanliga glöggmingel där vi har öppet hus i Nynäshamn för de av våra medlemmar som vill delta. Trevlig samvaro och nu har vi en dragspelare som kommer att hålla igång oss.

Den 9 december fyller Flottans Män i Nynäshamn 85 år! Vår förening startade upp 1938 och det kommer vi att fira lite

lugnt i samband med vår LilleJul. Kommer säkert att hållas fina tal om vad som hänt under de senare åren. Vid vårt 80-årsjubileum tog vi fram en jubileumsskrift där vi i skriften lade in händelser och foton från föreningens verksamheter ända sedan 40-talet. Vi kommer nog att lägga ut jubileumsskriften på vår websida.

Vi är stolta för att vi har kunnat hålla igång vår förening under de alla åren som

vi har verkat och naturligtvis kommer föreningen att fortsätta i många år till. Det kommer vi att göra men då naturligtvis med lite yngre medlemmar som stöttar oss och tar över när det blir läge.

Vi önskar alla lokalföreningar God Jul och Gott Nytt År.

Kjell

Stockholm

Rapport från FM Stockholm

Efter en fuktig sommar kom vi åter i båten och med god fart stävade vi mot höstens aktiviteter. Ett flertal har redan hunnit genomföras och bara ett fåtal kvarstår när detta skrives. Så, vad har vi då gjort?

Den 9 september medverkade vi med ett informationsbord vid den årliga "Dagen i paradiset", d.v.s. den dag då Veteranflottillen håller öppet hus på Gålöbasen. Många besökare och vi fick möjlighet att berätta om Flottans Män i syfte att värva nya medlemmar.

Därefter åkte vi till Norrköping för att med två lag delta i regionens femkamp. Ett mycket fint och trevligt arrangemang som Norrköpingsföreningen genomförde med den äran. Dock tillföll inte någon ära Stockholmsföreningens båda lag. Men det var väl chevalereskt att lämna tätplaceringarna till vännerna i våra grannföreningar.

Den 15 september blev det möjligt att hissa Stor Flaggning på af Chapman. Hon var fortfarande en arbetsplats, men det stora plasttält som täckt däckets togs bort bara några dagar före den 15:e. Vid Skeppsbron låg de danska och norska kungaskeppen Dannebrog och Norge och exakt klockan åtta gick flaggorna till väders på våra tre fartyg. Därmed kunde kungens 50-års firande av trontillträdet inledas.

Att engelska marinen gjort besök i Jönköping med fyra flytetyg från marinkåren torde vara obekant för de flesta. Men så var det faktiskt när Jönköping 1984 firade 700 år. Den 18 maj 1284 utfärdade Magnus Ladulås Jönköpings äldsta privilegiebrev och

700 år senare firades det stort. Bakgrunden till det brittiska besöket var att en löjtnant vid namn Mike Ellis under 1950-talet hade gått på tolkskola för att lära sig skandinaviska språk. I detta ingick också en kommandering till den svenska flottan. Han hade hoppats på jagare, men fann till sin inledande besvikelse att han skulle tjänstgöra på HMS Gladan. Besvikelsen övergick dock till stor entusiasm för segelfartygstjänsten och han blev mycket tacksam för kommanderingen. 1980 återkom Ellis till Sverige, nu i egenskap av brittisk marinattaché. En dag blev han inkallad till ambassadör Donald Murray, som berättade att han hade besökt Jönköping samt att staden skulle fira 700-årsjubileum. Man hade i Jönköping framställt önskemål om ett brittiskt örlogsbesök. Ellis fick i uppdrag att ordna ett sådant. En inte helt enkel uppgift då den brittiska flottan saknade fartyg som skulle kunna ta sig till Jönköping. Men så kom tanken att man skulle kunna använda marinkårens stora landstigningsbåtar. Amiralitetet gav sitt godkännande och det stora landstigningsfartyget Fearless, som varje sommar besökte Östersjön för kadettutbildning, medförde fyra båtar. Dessa sjösattes vid Vinga, varefter Fearless gick upp i Östersjön för att i Söderköping, efter båtarnas avslutade kanalexpedition, ta dem ombord igen. De fyra båtarna klarade precis slussarnas längd och på bredden fanns det bara någon decimeter att spela med. I en krök fastnade en av båtarna och fick dras flott med handkraft. Färden till Jönköping blev mycket uppmärksam och uppskattad då stora skaror kom för att se båtarna, tävla med besättningarna bland annat i dragkamp. Den brittiske ambassadören embarckerade i Karlsborg varefter

båtarna fortsatte till Domsand där förfriskningar intogs innan de gick vidare till Jönköping. Staden slöt upp, det var fest och glam och ett besättningslag spelade fotboll mot ett lag från regementet A 6. Båtarna kunde efter det lyckade besöket fortsätta genom Göta kanal och tas ombord på HMS Fearless.

Detta, och mycket mer därtill, berättade Gustaf von Hofsten vid en föreläsning-

kväll i Örlogshemmet den 26 september. Jönköpingsbesöket återges i boken "I fred och örlog", en antologi som Gustaf varit redaktör för och vars tillkomst har sin egen historia. Gustaf träffade vännerna Christer Hägg och Carl-Johan Hagman som berättade att de ville ge ut en bok om den svenska flottans 500-åriga historia och då med vinkling mot samverkan med den brittiska flottan. Boken skulle vara lättläst, intressant och rolig och skrivas av såväl svenska som brittiska sjöofficerare. Var Gustaf intresserad? Efter någon tvekan svarade han ja och det blev ett såväl roligt som givande arbete som i tiden sammanföll med coronarestriktionerna. Gustaf fick därmed något att arbeta med när stora delar av Sverige gick i dvala.

Förutom initiativtagarna, direktör Carl-Johan Hagman och kommandör Christer Hägg, har britten, captain Peter Hore RN, professor John P Hattendorf, lord Eric de Saumarez, fil dr David Davies och commander Michael Ellis RN, medverkat, liksom konteramiral Thomas E. Engevall och konteramiral Göran R. Wallén från svensk sida. Den förre marinattachén Mike Ellis skrev sitt avsnitt på sin speciella svenska. Gustaf beslöt att inte ändra i språket utan bevara Ellis autentiska språk. Boken blev klar på 13 månader och trycktes i 2700 exemplar. Därefter har också en utgåva på engelska givits ut och båda utgåvorna har fått ett fint mottagande. Berättelsen framfördes på ett intressant och lättsamt sätt och den talrika publiken tackade med en lång applåd. Sedan blev det Örjan Sterners tur att tacka och överlämna en liten påse med ädel dryck

Ärtmiddag den 12 oktober

Till föreningens traditioner hör att bjuda in till ärtmiddag under oktober månad. Under senare år har vi intagit sill, ärtor, pannkakor och passande drycker i Sjöfartshusets förnämliga lokaler. Så blev det också detta år, men eftersom vi bara hade bokad för max 50 personer uppstod ett problem. Den lokal i Sjöfartshuset som kan ta 50 personer visade sig bli för liten då anmälningarna blev fler än så. I den större lokalen pågick under eftermiddagen en konferens så därför blev vi tvungna att "vänta ut" denna och senarelägga middagen till klockan 18.30. Alla bokade informerades om senarelägg-

ningen, så ingen behövde gå brandvakt på gatan för att invänta den nya starttiden. Mellan ärtsoppan och pannkakorna fick

vi lyssna till vår hedersordförande, konteramiral Jonas Wikström, som nyligen återvänt till Sverige efter att ha varit försvarsattaché i Washington. Jonas berättade målande om de arbetsuppgifter som åligger en försvarsattaché. Ja, det är mottagningar och cocktailpartys, i och för sig viktiga för att knyta kontakter, men dagarna används för att följa amerikansk politik och då särskilt med bärning på behandlingen av den enorma försvarsmakten. Enorm både

var avser personal och materiel. Kongressens polarisering, amerikanskt stöd till Ukraina, med mera, är viktiga delar att följa. Jonas slog fast att Sverige har ett mycket gott rykte inom det politiska livet och man är imponerad av att ett så litet land som Sverige har kunnat ta fram vapensystem med högsta kvalitet. Det amerikanska stödet för ett svenskt Natomedlemskap är också grundmurat. Efter Jonas intressanta exposé kom sedan pannkakorna, varefter kaffe intogs i salongen. En lyckad ärtmiddag var därmed genomförd också detta år.
Krister Hansén

Västerås

Året med Flottans Män i Västerås

Den 23-25 augusti genomförde tolv medlemmar från Flottans Män en resa till Karlskrona. Sjömanskapets anda låg tung över Karlskrona under deras besök i den historiska sjöstaden. Resan inleddes med ett besök på porslin- och bilmuseet, där det sistnämnda visades; veteranbilar, motorcyklar och mopeder.

Dag två inleddes med en rundvandring på Stumholmen. Eftersom repslagarbanan på Lindholmen, på grund av världsläget stängts för besökare, har man som ersättning byggt en bana i Slup- och barkaskjulet på Stumholmen och där fick vi slå ett eget rep. Efter lunch tillsammans med FM lokalförening besöktes Marinmuseum med bland annat den högteknologiska ubåten HMS *Neptun*. Där kunde vi gå ombord och utforska ubåtens trånga utrymnen.

Dag tre besöktes Littorina båtbyggarskola. På skolan fick vi se hur det går till att bygga båtar från grunden. Avslutningsvis besöktes Amiralitetskyrkan Ulrica Pia, där flottister genom åren gjort sin krigsmanserinran, numera kallad soldaterinran. Här står som alla flottister känner till Rosenbom, en trästaty. När vi återvände hem till Västerås på kvällen besöktes museifartyget HMS *Jägaren* (V 150), som under natten låg förtöjd i Västerås hamn på vägen till deras besök på Kungsörsdagen påföljande dag. Se mer om besöket nedan i texten. Och nu följer en anakronism...

Västerås-föreningen medverkade ett par dagar i Flottans Mäns monter på båtmässan i Älvsjö, där vi exponerade oss med egen rollup. Se artikel i Flottans Män nr 3 2023.

Den 29 maj deltog Flottans Män i staden Västerås egen veterandag som arrangeras för att hedra svenska flygare och minnas de som mist sina liv. Efter en kort exercisorientering marcherades under ackompanjering av trummor till en minnessten på den plats på Hässlö där Sveriges första flygflottilj F1 låg. Där hedrades de stupade med kransnedläggning, tal och fanvakt.

Den 3 juni gjordes en chartrad sjötur för Flottans Män Västerås i samarbete med HMS *Jägaren* från Gålö till Landsort (Öja).

I Landsort väntade två guide turerna. En till norra delen där Erstabatteriet besöktes, följt av en promenad på tre kilometer till södra delen av ön. Där klättrade vi de 86 trappstegen upp i spiraltrappan på Landsorts fyr, skärgårdens största och äldsta. Runt platsen finns också gamla artilleripjäser och mistkanoner i närheten. Vi fick också en intressant historiebrevbeskrivning av hur ön har vuxit fram med lots och fyrpersonal. Där emellan intogs lunch på restaurang Svedtiljas. Efter sjöturen till Öja närmade sig snabbt Nationaldagen, och Flottans Män gjorde sig redo att visa sitt stöd för fosterlandet och deltog i firandet i Västerås stads flaggmarsch till musik längs stadens gator. Flaggorna vajade högt i vinden, stadens invånare samlades längs vägen för att se de samlade föreningarna som deltog i marchen och som avslutades på Djäkneberget. Dagen avslutades med fika och tårta i Marinlokalen inför sommarens terminsavslut.

Den 16 augusti, grillkväll i Borgåsund. Höstterminen inleddes traditionsenligt med en grillkväll på Borgåsunds båtklubb anläggning vid västra Mälaren. Det grillades korv med fika och kaka. Här fick de

som ville göra en kort båttur med ångsluppen *s/s Freden* som tutade med sin ångvissla, ackompanjerad av invigningssalut från föreningens lilla kanonmodell.

Den 26 augusti besökte *Jägaren* Kungsörsdagen, naturligtvis under medverkan från FM Västerås. Dessförinnan lade fartyget till över natten i Västerås hamn, som har nämnts tidigare i texten. *Jägarens* besättning hälsades med svensk lösen medelst ett skott när de anlöpte Kungsör hamn. Den 2 september var det femkamp i region mitt. Här vann FM Västerås, vilket gör att vi får förvalta vandringspokalen fram till nästa femkamp 2024.

Den 6 november deltog föreningen i en vesper på Strömsholms slott med anledning av Gustav II Adolf-dagen, vilken är en gudstjänst i slottskapellet längst uppe på toppen av slottet. Efteråt intogs kaffe med Gustav Adolf-bakelse i församlingshemmet Duvan i Kolbäck.

När detta läses har FM Västerås också firat en "Lillejul" i Marinlokalen.

En riktigt god jul tillönskas alla medlemmar från oss i Västerås lokalförening!

Texten ni just har läst är istället för att ha granskats av någon annan medlem denna gång korrekturläst med hjälp av ChatGPT.

Region Väst

Göteborg

Kamrater!

Av olika skäl, men främst på grund av redaktörens sjukdom under den aktuella tiden, kom det inte med någonting från Göteborg i nummer 3 av Flottans Män.

I nummer 1 handlade det om vår verksamhet under 4:e kvartalet 2022 samt januari 2023 och nummer 2 var mer en sammanfattning om föreningen som speglade Väst-temat och inte vår aktuella verksamhet. Av utrymmesskäl kommer här en uppdatering som fokuserar på höstens verksamhet.

Vår förening har under 2023 gjort ett formidabelt ryck rörande rekrytering. Januari till och med början av november har vi tillförts cirka 60 nya medlemmar och det torde bli fler innan året är slut. Vi är flera som bidragit till den goda rekryteringen men främst bland de som fångat in nya medlemmar är vår medlem och klubbmästare Claes Strömvall. Claes har ett stort kontaktnät med kopplingar till marinen, sjöfart och intresse för hav och handel. Många av dessa har nu blivit medlemmar i FM Göteborg. Vi har goda förhoppningar om vidarerekrytering av ytterligare personer med intresse för vår förening och det föreningen och förbundet står för genom ledorden Kamratskap, Örlogstradition och ett starkt, modernt Sjöförsvär.

Den riktiga rekryteringsfasen inleddes under Båtmässan i Göteborg under början av februari där ca 25 nya kamrater blev medlemmar.

Den tyska fregatten FGS *Rheinland-Pfalz* besökte Göteborg 18–22 augusti. Den 31 augusti klubbafton med ärtsoppa och pannkakor samt föredrag av kommandören av första graden Nils-Ove Jansson som presenterade sin nya bok "Ryska ubåtsoperationer mot Sverige och i Norden". Mycket uppskattat av cirka 65 nöjda medlemmar och gäster. Succé för vilken gång i ordningen?

Den 7 september äntligen dags för PO Erikssons och hans föredrag om U3503 samt PO:s tid ombord i U 9 som fick inmonterat den snorkelanläggning som tillvaratagits från den tyska U 3503. Drygt 40 medlemmar och gäster fick njuta av god mat och PO:s inspirerade föredrag om tysk och svensk ubåtshistoria.

Den 17 september var det medlemsmöte, främst med anledning av förslag till viss ombyggnad av Marinstugan som ett sätt att få medlemmarnas syn på vår arkitekts förslag. Det viktigaste var nya toaletter, ny foajé och ingång från gården. Beslutsinriktningen var klar, alla röstade

för föreslagen plan att söka bygglov för förslaget. Det var dock inte fler än cirka 35 medlemmar närvarande men inriktningen var tydlig.

Den 28 september klubbafton med nye medlemmen kapten Per-Göran "PG" Hogbäck från flygvapnet med bakgrund i attackflyget och därefter ca 15 år vid transportflyget med deltagande i verksamheter runt om i världens oroshärdar och annorstädes. Mycket uppskattat av de cirka 65 närvarande. Ett uppskattat ämne som visade på den betydelse vårt åldrande transportflyg har.

Den 11 oktober den årliga skaldjursfesten i Marinstugan, Drygt 40 mycket nöjda deltagare där havskräftorna smakade som de skulle. Passande drycker och sånger bidrog till stämningen.

Den 13 oktober på förmiddagen förtöjde HMS *Queen Elizabeth* Skandiahavnen som en del av försvarssamarbetet JEF (Joint Expeditionary Force). FM Gbg fick ett fåtal platser vid särskilda visningar den 16 oktober som var mycket uppskattat av de som fick möjlighet att besöka QE.

Den 17 oktober var vi ca 500 inbjudna från Försvarsmakten och olika delar näringsliv och ledande krafter politiskt och ekonomiskt. Samtidigt pågick ett möte i Visby inom ramen för JEF. Jag var som ordförande i FM Gbg inbjuden av den brittiske ambassadören och förbandschefen för den stridsgrupp som HMS QE leder. Intressant besök som jag tog med kollegan Jan Eric Knutas på. Dock blev jag besviken på programmet som utlovat bl.a. Capability Demonstration som endast visade att man kunde ta emot 400 gäster på aktra halvan av hangardäck. Men det var intressant och givande ändå.

Den 26 oktober blev det så klubbafton med Projekt Oceanbird där föredragshållaren Carl Fagergren mariningenjör kommandörkapten och numera anställd av

Claes Strömvall på båtmässan.

Wallenius Marine AB som projektledare för *Oceanbird* som ska leda till moderna seglande fartyg med nya typer av master och segel men med möjlighet till maskindrift. Ett mycket intressant projekt som ska ge minimala utsläpp främst för frakter där snabba resor inte är det viktigaste som biltransporter.

Resterande delar av 2023 års program redovisas i nr 1 av Flottans Män.

Lars-Erik Uhlegård
Ordförande FM Gbg

Lars-Erik Uhlegård i en av hangarerna på HMS Queen Elizabeth vid fartygets besök i Göteborg i oktober.

Halmstad

Juni 2017 beställde FMV halvtidsmodifiering för korvetterna HMS *Sundsvall* och HMS *Gävle* med uppgradering eller utbyte av de flesta systemen, vilket innebär nytt ledningssystem med nya sensorer för luft, yt- och undervattensspaning, modernt navigationssystem och nytt manöversystem för fartygets framdrivning.

Den 4 maj 2022 välkomnade marinen HMS *Gävle* tillbaka i tjänst. Korvetten har genomgått en större modernisering under flera år, men har nu överlämnats av Försvarets materielverk (FMV) till Försvarmakten. Moderniseringen av HMS *Gävle* och systerfartyget HMS *Sundsvall* innebär att skrovet är det samma som tidigare, men insidan har bytts ut mot toppmodern teknik med effektivare vapenverkan i strid på, över och under vattenytan. De tidigare korvetterna av Göteborgsklass blir efter genomförd modernisering "korvetter typ *Gävle*".

Om detta fick vi höra ett intressant föredrag av förvaltare Stefan Andersson.

Torsdagen den 26 oktober hade Flottans Män i Halmstad besök av Sven Comstad. Han berättade om självupplevd björnjakt i Jämtland under de fem senaste åren.

De bägge föredragshållarna, förvaltare Stefan Andersson och Sven Comstad.

Björnen är det farligaste rovdjuret i Sverige. Björnen skyr bara två saker, människor och större björnar.

Som de flesta vet är björnen fridlyst. Detta till trots sker varje år licensjakt på björn, som alltid startar den 21 augusti och slutar senast den 15 oktober. Jakten avbryts tidigare om den uppfyllda kvoten, som länsstyrelserna i våra sju nordligaste län bestämt, är fylld. De senaste åren har drygt 600 skjutits i samband med licensjakten. Totalt finns det mellan 2 700 och 3 000 björnar i Sverige.

Sven berättade att björnjakt görs på marknivå. Inga torn som vi älgjakt. Oftast används hundar vid jakt på björnen. Den ska ha en fair chans att klara sig.

Skälet till att man jagar björn är att den är farlig för övriga djur i naturen. Inte

minst på våren när den kommer ur sitt ide. Då ger den sig på älg- och renkalvar samt andra mindre klövdjur.

Vi fick lära oss att björnen kan väga mer än 400 kg. Björnhona med ungar är fredade under jakten. Björnen är allätare. Utöver klövvilt äter den, blåbär, kråkbär och lingon. Självklart mumsar den gärna i sig örter, klöver och gräs. Fisk är också gott. Precis som Baloo i Disneyfilmerna äter också den riktiga björnen mängder av myror, både stack och hästmyror slukar björnen i massor.

Björnen lever i sitt ide fem till sju månader om året. Innan den på hösten kryper ner under marken ökar den sina fettreserver. Den kan på en dag äta upp sig med en tredjedel av sin egen vikt.

Sven visade härliga bilder och filmer på björnjakt. Det blev en kväll att minnas.

Jönköping

Vid föreningsmötet den 9 november berättade vår medlem Thorleif Rubin om sitt liv som kapten i Vaxholmsbolaget. Härliga berättelser delgav han oss.

Efter att ordföranden hade hälsat alla, och särskilt Thorleif Rubin, välkomna inledde denne med att tala över ämnet: "Stockholms skärgård – min livsmiljö i ett hav med storm och stiltje. Mina år som kapten i Vaxholmsbolaget".

Thorleif hängde upp en karta över Stockholms skärgård, och där åskådliggjorde han öarnas och skärens geografiska läge. Thorleif avlade tidigt östersjöskepparexamen och därefter utbildade han sig till styrman och kapten.

Föredragshållaren delade med sig minnesbilder från båtarna *Havsörnen*, *s/s Vesslan*, *m/s Havsörnen*, *m/s Roslagen* och sista båten som kapten tjänstgjorde han på *m/s Viberö*.

Glädje och dramatik, i storm och dimma, på både Mysingen och Möja, gav Thorleif exempel på från sitt liv som kapten i Vaxholmsbolaget.

Det finns ca 40 000 öar i Stockholms skärgård och 140 000 grynnor, berättade föredragshållaren, som fick följande fråga från auditoriet:

- Har du någon gång gått på grund?

- Nej! Blev svaret, men jag har haft botenkenning en gång.

Thorleif Rubin fick en flaska champagne av märket Jönköping av föreningens ordförande Stig Karlén och fick också ta emot applåder av sjömännen för dagens föredrag.

Leif Aljered, Jönköping

Föredragshållaren Thorleif Rubin, vår medlem, berättade om sitt liv som kapten på Vaxholmsbolaget i flera decennier.

Lysekil

Nu när höststormarna ryter utanför knuten är det dags att skriva några rader om vad vi har haft för oss här på västkusten.

25 maj bjöd vi in till invigning av "Antaresstenen". Efter att ha transporterats till vår klubbstuga har några medlemmar fyllt i texten och stensatt en stig fram till stenen. Texten lyder: "10/4-1940 Antares 20 Soldaten von Schwedischen Kameraden gerettet". De var besättning på det tyska trupptransportfartyget *Antares*, som räddades av lotsar från Lysekil när fartyget torpederades utanför Lysekil. Det var den brittiska ubåten *Sunfish* som utförde torpederingen. Invigningen var välbesökt även av icke medlemmar.

10 juni var det så dags för den årliga räkkryssningen med *M/S Windros*. Länge såg det ut som om resan inte skulle bli av, då fartyget skulle säljas. Men i sista stund fick vi beskedet att affären inte var klar, så det blev en kryssning i alla fall! Årets resa gick via Malmön, förbi Kungshamn och Smögen genom Sotenkanalen till Hunnebostrand. Där la vi till, och medan passagerarna tog en promenad i det pittoreska samhället, dukade vi fram räkor med tillbehör som vi avnjöt ombord. Vädet var

perfekt och vi tackar Ingemar och Yvonne för denna och alla tidigare trevliga resor. Hur vi ska få till det nästa år återstår att se.

19 augusti anordnade föreningen L. Laurin den traditionella Tändkulemotorns Dag. Vi närvarade med lite infomaterial och lyckades värva ett par nya medlemmar. Efteråt bjöd vi in till grilldag i Lotsutkiken. Ett 25-tal medlemmar slöt upp i det fina vädret och njöt av korv med bröd, kaffe och kaka. Och den vackra utsikten förstås.

2 september deltog vi på Ängelholms Regionvästmöte. Det var förlagt till Göteborgs fina klubbstuga och det blev ett mycket trevligt möte.

20 oktober träffades 33 medlemmar med respektive eller vänner i Lysekils Segelsälls kaps lokal. Det var dags för höstens klubbafton. Inbjuden att hålla föredrag var Lars Melkersson. Iförd Svenska Amerikalinjens uniform, berättade och visade han bilder från dess verksamhet. Ett mycket informativt och trevligt föredrag. Han av-

tackades med blommor och applåder. Därefter serverade vår eminente klubbmästare Jan-Otto en utsökt charkbricka med tillbehör. Sedan blev det lotterier, kaffe och kaka. Baren var välbesökt och kvällen avslutades med livliga diskussioner runt borden.

En mycket gemytlig afton.

Leif Lysberg

Varberg

Antalet medlemmar i föreningen är i skrivande stund 54 stycken och nyrekryteringsfrekvensen är vikande. Föreningen hyr en lokal i det s.k. Tullhuset i Varbergs hamn. Fastigheten ägs av Varbergs Fastighetsbolag. Hyreskontraktet är uppsagt och vi avvaktar nu förslag om ersättningslokaler, företrädesvis i marin miljö. Under våren har vi haft fyra skeppskvällar. Vi har lyssnat på föredrag med rubriken "Bakom Sjökartan" av Anders Bergström, officer i Danska Flottan. Christian Weddig, f.d. kustjägare, berättade om "Livet som kustjägare" och Pär Karlsson om resor med sardinseglaren "Arwen". Därefter informerade örlogskaptén Marcus Wallberg om verksamheten vid FMTS Halmstad. Påskbuffé avnjöts och vår egen kör "VNS" (Varbergs Navy Singers) har haft ett antal

uppskattade framträdanden. I början av sommaren fick vi besök av veteranminsveparen M20. Vi bjöd den synnerligen vittra besättningen på middag och som tack bjöd de på en bejublad sångshow tillsammans med VNS i våra lokaler. I september besöktes det nyinvidga Sjöfartsmuseet i Göteborg.

Höstens skeppskvällar har innehållit "Hur har Hallänningen fått sin fisk" av pensionerade fiskaren Bertil Andersson Träslövs-läge och "Varbergs hamns historik" av Erik Almqvist, pensionerad skeppsmäklare från Magnusson Shipping. Bertil Andersson bjöd på skaldjursbuffé och i november lyssnar vi på "Ubåts-Hasse" som ska berätta om ubåten *Ulvens* förlisning.

Torpedbåten T 134 Varberg till sjöss i full fart. Foto Marinmuseum/SMTM Fotograf okänd

Sedan ser vi fram mot julbuffé den 2 december. Varje månad under vår och höst har vi haft "Lördagskaffe med allsång"

Kai Sundberg

Ängelholm

Uppskattat besök av Marinchefen

Denna dag ringde telefonen. Det var Bertil, vår ordförande. Han delgav mig uppgiften att vara skribent i det kommande numret av vår tidning. Och vem är jag att inte acceptera?

Sommaren är nu slut. Den senaste festen i Kajutan som var en grillfest, proffsigt skött av vår chef Uffe, stördes inte så lite av mygg. Det fick oss att fly inomhus. Så mycket mygg har jag inte upplevt sedan några veckors tjänst i Gysinge. Där kan man tala om mygg.

Men gott och trevligt hade vi, om än vis-a-vis var onödigt höga i tonläget. Störande.

Det är en oomkullrunkelig sanning att vår Uffe presterar mat med mycket hög kvalitet.

Trädgården är ansad, äppleträden är hamblade (tror jag det heter) och jag var för sent ute när det gällde äpplena. Dom är sällsynt goda. Joakim som är lite av trädgårdsmästare kan man se spår av ibland i form av nytt grönt i rabatterna.

Marinchefen Ewa Skoog Haslum besökte oss den 26 september och höll ett fantastiskt bra föredrag med efterföljande intressant frågestund. Vi räknade in 120 åhörare. Vår medlem Lars Hedström, tillika moderator hos F10 Kamratförening, erhöll efter föredraget Flottans Mäns Hederstecken.

Vår förra ordförande, Lars, har tagit upp ankaret och seglat iväg på de vida haven, sörjd av oss som känt honom sedan lång tid.

Ytterligare nöjen har ägt rum i form av en kräftskiva. Hur besökt och av vilka vet jag inte då jag inte var där. Men det skulle förvåna mig om det inte var en höjdare som vanligt. Kräftorna idag är ju inte som förr när man, jag, fiskade dom själv. Liten kartong i frysdisk som rymmer hur många som helst. Det är en sak som var bättre förr. Och den första hummern som kostade flera tusen kr styck. Men hummer är ju alltid hummer.

För inte så länge sedan, den 26 september, gästade en höjdare vår stad. Det var CM (som gammal arméofficer säger jag CM) men nu ska det tydligen heta MC. Det var i alla fall MC som hade en mycket bra och pedagogisk föreläsning om mari-

nen i omvärlden. Sällan hör man sådana höjdare tala så folk begriper vad som menas. Stor heder till henne. Föredraget ägde rum på Flygmuseet som har tillgång till en stor lokal. Det var fullsatt. Vår ordförande tillkännagav Lars frånfälle, vilket lade lite sordin på åhörarna då han var både känd och omtyckt.

Föreningen kan välkomna en och annan ny medlem vilket är tacknämligt. Om bara medlemmarna kom till Kajutan och åt av Uffes fina frukost och deltog i den allmänna diskussionen om världsproblemen. Det är en förlust att inte göra det.

Själv vore jag glad om flera kom och spred sina tankar som underlag för intressanta debatter. Jag själv kanske inte bidrar så mycket men jag vet några vars närvaro jag saknar. Som gammal arméofficer är det svårt att göra sin röst hörd och till skillnad

från några anser jag att en hög röst inte gör argumenten bättre.

Nu står vi inför en ärtmiddag som jag hoppas blir välbesökt. Kurt Romare, som tidigare fixat ärtsoppan har dragit sig tillbaka, men kanske han kommer. Här ligger samma tradition i marinen som armén att ärtsoppa ska ätas på torsdagar. Men i armén var det stor sak att punschen skulle vara VARM. Vår gode Lars gjorde under sina storhetsdagar pannkakstårta, men detta arv har nog inte levt vidare. Men Uffe kommer att servera pannkakor med sylt och vispgrädd.

Alla ni som är medlemmar och inte kommer har missat något. Ni kan ta skadan igen till julfesten.

Vid datorn
Hans Otto

Region Syd

Karlskrona

Höstens verksamhet startade den 17 augusti med vår traditionella grillfest vid Fylgia, Skönstavik.

Ett 50-tal deltagare mötte upp i strålade sommarväder. Ordförande Lars Sager hälsade alla Välkomna, varefter svenska flaggan hissades under högtidliga former.

I år är det 85 år sedan FM Karlskrona bildades och ordföranden tog upp detta jubileum i sitt välkomsttal. En jubileumskrift har tagits fram, vilken vår redaktör Ingmar Elofsson varit ansvarig för. Jubileumsskriften delades ut till samtliga deltagare vid grillfesten och kommer att delas ut vid kommande aktiviteter, så att alla medlemmar får del av den.

Innan grillfesten bjöds alla på en svalkande drink och kunde promenera runt och mingla innan grillmästaren bjöd till bords med en välkomponerad grillbuffé. Barmästarna såg till att alla önskemål vad beträffar lämpliga drycker tillgodosågs. Jubileumsåret till ära ingick vin alt. starköl i erlagd avgift. Alla lät sig väl smaka och njöt av samvaron i den sköna sommarkvällen.

Föreningens sångbegåvning, Göran Kullving, höll i allsång och rytmiserade även snapsvisorna med sin musikalitet. Efter maten blev det kaffe och sommarbakelse. Gemytligheterna fortsatte, tiden gick, aftonen kom. En trevlig grillfest var åter till ända i Flottans Mäns anda.

Medlemsmötet den 14 september blev en utflykt till Aspö och till Rörligt KA museum. Ett 20-tal medlemmar deltog och fick en utomordentlig guidning av museet och beskrivning av de olika delarna av Hans Assarsson. En ny temautställning har byggts upp om värnpliktsutbildningen i

Kustartilleriet. Mycket intressant besök på detta välordnade museum.

Besöket avslutades med att vår förening bjöd på grillad korb med bröd och därefter kaffe och kaka.

Vid medlemsmötet den 12 oktober hade ett 20-tal medlemmar samlats till "Oktoberfest" med tyskt tema. En repris av förra årets lyckade tema! En meny med grillad korb av olika sorter med potatissallad, sauerkraut mm. Till detta bjöd föreningen på tysk Oktoberfest bier och tysk snaps. Avslutades med Apfelstrudel, kaffe och avec.

Kurt Böhme underhöll med tysk musik och gav en beskrivning av hur traditionen Oktoberfest började i Tyskland och även hur den firas idag. En mycket intressant historisk- och nutidsbeskrivning. Yngve Gottlow underhöll med berättelser ifrån

hans liv som dykare världen runt. En gudabenådad berättare är Yngve! En mycket trevlig kväll i gemytlig anda.

För vidare aktuell information om våra aktiviteter under hösten anmodas våra medlemmar att gå in på hemsida, <https://flottansman.se/karlskrona>, för att hitta dagaktuell information. Eller kontakta någon i styrelsen för att få senaste information. Vi ser fram emot att så många som möjligt kommer till våra aktiviteter.

Stellan Andersson
Foto: Kurt Böhme, Tommy Johansson, Ingmar Elofsson

Ovan t.v. Tommy Johansson tilldelades Flottans Mäns Ankarmedalj för sina mångåriga insatser av Lars Sager. Ovan t.h. Ingvar Almlöf hälsas välkommen till föreningen. Nedan t.v. vår sångmästare Göran Kullving som underhåller på grillfesten och nedan t.h. Yngve Gottlow som berättar vid oktoberfesten.

Malmö

Solbrända (nåja) och fulla av energi samlades vi igen till första mötet efter sommaren. Under sommaren har tyvärr en av våra trognaste medlemmar lämnat oss, Curt Borgenstam Jr. Curt var en drivande medlem som både varit ordförande och hållit flera föredrag under åren. Han var ju även en s.k. shipspotter och visade ibland sina fina bilder på olika marina fartyg. En stor saknad för föreningen. Vår mångåriga medlem Kennet Hultman fyllde 80 år samma dag vi hade mötet. Vi andra tyckte förstås, hur kan man bättre fira en sådan högtidsdag än bland sina kollegor i Flottans Män? Kennet har ju ett långt liv bakom sig i flottan och handelsflottan m.m. Han hedrades med många ryggdunkar, blombukett och ett kraftigt skänkt trefaldigt Hurra. Maten bestod av en härlig pytt i panna med ägg och rödbetor.

Kvällens föredragshållare var Ingela Lind och Per Thaagaard från Fredsbaskrarna Skåne. Det är en del av Sveriges Veterantförbund (SVF), en intresseorganisation som förenar alla civila och militära utlandsveteraner, före, under och efter utlandstjänstgöringen. Deras värdegrund är Kamratskap, Omtanke och Medmänsklighet. I Skåne har de fyra träffplatser; Helsingborg, Kristianstad, Ystad och Malmö där de kan träffas regelbundet. På dessa platser finns också veteranmonument placerade. Monumentet i Malmö invigdes så sent som 29 maj 2022 och ligger vackert nere vid kanalen snett emot centralstationen. På kvällen lyser en gul linje i marken från monumentet ner till vattnet.

Gula Bandet (www.gulabandet.se) säljer de till förmån för Sveriges veteraner, svensk personal i utlandstjänst och deras anhöriga. Tack vare små och stora bidrag från privatpersoner och företag kan Gula Bandet stötta veteraner och deras familjer med kamrattstöd och vid behov ekonomiskt för att hjälpa dem tillbaka till det vanliga livet, där sjukvården, myndigheter och försäkringar inte räcker till.

Vi fick höra att många av de som är på utlandstjänst får uppleva mycket hemska saker om de tjänstgör i krigszoner som i t.ex. forna Jugoslavien och Afghanistan. Dessa upplevelser kan de behöva bearbeta, antingen direkt efter hemkomst eller ibland flera år efter tjänstgöringen. Vi fick höra flera exempel att man gått och burit på händelser inom sig i flera år och som sedan kan komma fram när de t.ex. ser nyhetsreportage på TV från liknande krigsplatser.

Första gången Sverige skickade fredsbevarande personal utomlands var till Koreakriget 1950–53. Man räknar med att ca 100 000 svenskar gjort fredsbevarande utlandstjänst genom åren. Läs gärna mer på

deras hemsida: sverigesveteranforbund.se eller sverigesveteranforbund.se/forening/fredsaskrarna-skane. Vi tackade Ingela och Per för denna fina och intressanta presentation och vår förening fick i gengäld en fin plakett.

Vid septembersmötet frossade vi i köttgryta med kokt potatis och bröd. Helgen innan mötet hade vi haft besök i hamnen av sex stora Nato-fartyg från olika länder. De är en stående sjöstyrka i Östersjön som gick in till Malmö för att bunkra och vila besättningarna. De hette FGS *Hessen*, FGS *Spessart*, HDMS *Niels Juel*, HNLMS *Tromp*, FS *La Bretagne* samt ITS *Antonio Marceglia*. Tyvärr erbjöds inga besök ombord och de lade till vid kryssningskajen där man tyvärr inte ens kommer nära fartygen p.g.a. av staket och vakter vid ingången. Vi får kanske vänja oss vid sådant när vi också kommer ner i NATO? Kvällens underhållning stod Stefan Leo för. Redogörelse om detta föredrag kommer att finnas med i nästa nummer.

Till oktobermötet hade vår medlem Hans Lindahl skickat ett par fina bilder till oss från New Orleans där han är och jobbar just nu. Ordförande Jörgen Persson redogjorde sedan om läget i föreningen. Vi har ju problem att få medlemmar att engagera sig i styrelsen...

Som föredragshållare kunde vi åter hälsa Mikael Persson välkommen. Han har varit hos oss innan och berättat om soldathemmet i Revinge, men nu skulle han berätta om sin tid i norra Afghanistan vid Mazar-i-Sharif år 2010. Där var han tillsammans med ca 550 andra svenskar i det som kallades FS19 (Fortsättningsstyrka 19). Dvs den 19:e styrka som Försvarsmakten skickat ner p.g.a. ett Nato-mandat som Sverige fått av FN:s säkerhetsråd. Mikael var även där nere 2011, 12, 13 och 2014.

Det blev ett mycket intressant och även rörande föredrag när Mikael berättade om de många incidenter och stridigheter som de råkade ut för. Och detta var på riktigt, inte på något övningsfält eller nån marinövning som vi är vana vid! Mikael var sergeant och vagnchef på en Patria pansarterrängbil 203 och hade också ansvar för två andra Patria-fordon i en stridande grupp i frontlinjen. Deras enhet hade som

uppgift att leta upp fienden och slå ut dem. Alltså inte för att hjälpa lokalbefolkningen eller t.ex. se till så att flickorna kunde gå i skolan, vilket många trodde här hemma. Fienden var ”de som inte understödde den sittande afghanska regeringen” som Mikael så diplomatiskt uttryckte det. Under sina uppdrag var de utrustade med mycket personlig skyddsutrustning m.m., och detta i en värme som ibland uppgick till 60 grader.

Otaliga var även de vägbomber m.m. som de antingen oskadliggjorde eller råkade ut för. Vid ett tillfälle körde en Galt (terrängbil 16), som Mikael åkte med, över en vägbomb med höger framhjul. De som var inne i fordonet klarade sig tack vare att Galten har ett underrede som leder bort sprängkraften, men kulspruteskytten som stod upp genom taket kastades upp och föll ner på taket medvetlös. Lokalbefolkningen var inte alltid att lita på. Många kunde på dagarna vara behjälpliga och samarbetsvilliga för att kanske sen på natten vara med om att anfälla deras bas. Fast på nätterna hade de svårare att anfälla eftersom soldaterna i koalitionen hade avancerade mörkersikten m.m. Om någon soldat blev skadad ute i fält kom oftast amerikanska helikoptrar och hämtade dem. De fordon som användes för transport av skadade kunde inte ha rött kors på sidorna, för då blev de oftast beskjutna.

Mikael berättade även att hans bästa vän där nere körde på en vägbomb med en Patria under en strid, vilket ledde till att han stupade på platsen och två andra i fordonet blev skadade. Hans kropp flögs först tillbaka till basen av en amerikansk helikopter och så småningom flögs kroppen hem. Mikael var med när planet landade i Sverige och där fick han även träffa vännens föräldrar under ceremonin, vilket naturligtvis blev ett rörande möte. Vi tackade så klart Mikael för detta fascinerande föredrag och bad honom komma tillbaka för att berätta om hans andra utlandsuppdrag.

T.v. Kennet Hultman 80 år och Ingela Lind och Per Thaagaard från Fredsbaskrarna Skåne.

Trelleborg

Vid medlemsmöte den 14 september gästades vi av kommandörkapten Bengt Forssman, chef 33:e minröjningsdivisionen vid 3:e sjöstridsflottiljen. Ett föredrag betitlat Minor och annat otrevligt i svenska vatten. Bengt inledde med en presentation av sig själv och sitt förband, 33:e minröjningsdivisionen. Avsnittet innehöll en genomgripande avhandling av de olika mintyperna, tekniker för att lokalisera och röja samt genomgång av Marinens förmågor att genomföra sitt arbete, inklusive de tillgängliga fartygstyperna.

Därefter skiftades fokus till minläget i svenska vatten – en historisk utblick. Här fick vi en genomgång av hur olika länders flottor strategiskt jobbat med minfält, geografiskt och storlek. Därifrån till en analys av restbestånd av minor i Östersjön och en ögonblicksbild av nutida minröjningsoperationer (HODOPS).

Avslutningsvis en titt in i marinens befintliga och framtida roll och funktion i NATO, varefter föredraget avslutades med möjlighet att ställa frågor – vilka ingalunda saknades!

Flottans Män i Trelleborg tackar Bengt för att på ett trevligt, positivt och engagerat sätt ställde upp och gav oss en informativ, intressant och givande afton. Vi ser gärna

Kommandörkapten Bengt Forssman

fram emot ett framtida återseende för att uppdatera och utveckla våra insikter angående dessa otrevligheter i våra vatten.

Vid medlemsmötet den 9 november gästades vi av Föreningen Gamla Trelleborg. Föreningen är Trelleborgs största med cirka 4 500 hushåll som medlemmar och har som uppgift att dokumentera och arkivera stadens historia. De senaste åren har intervjuande av Trelleborgsprofiler prioriterats.

Vid dagens möte visades en filmad intervju av Rune Andersson, tidigare vd vid Trelleborg AB och som mångårig stöttande med stora belopp till Trelleborgs FF, en allmänt omtyckt och uppskattad trelleborgare. Presentatörer var Jan-Arvid Nilsson, vice ordförande, samt uppspelningsledare Tommy Andersson.

Rune berättade om sin start i livet med direktörstjänster, efter avslutade studier på Chalmers, med bl.a. Electrolux och SKF på hans cv. Efter många år som vd och styrelseordförande i Trelleborg AB trappade Rune ner, enligt eget förmenande, och satade på sitt företag Mellby Gård som idag är en miljardkoncern.

Under största delen av sin tid har Mellby Gård varit en långsiktig och stor sponsor till Trelleborgs FF, där han tidvis fungerat som styrelsemedlem och har med sitt sätt och inställning blivit en kär och uppskattad Trelleborgare. Ett engagemang som idag axlats av sonen Johan.

I detta sammanhang bör också nämnas Runes stora natur och klimatintresse som han driver genom sitt köp av Eriksbergs Vilt & Natur beläget i Karlshamns kommun. Där satsas stort för att bygga ut och modernisera. Eriksberg Vilt & Natur i Blekinge är ett av norra Europas största viltvägn och Skandinavians största safaripark. Här finns ett rikt djurliv med bland annat kronvilt, dovilt, davidshjort, vildsvin, visenter och mufflonfår – cirka 1 600 samarbetande djur. Med restaurang, hotell och konferens, event, turism, skog, naturvård och jakt bjuder Eriksberg besökare på en unik upplevelse.

Sonny Spurr
Tf sekreterare

Växjö

Sommaren är över och vi har börjat ana hösten så smått.

I slutet av augusti gick den traditionella grillfesten av stapeln. Till grillfesten infann sig ett tjugotal personer för att avnjuta grillmästarnas läckerheter. Eftermiddagen avlöpte i stort gemyt och vi kunde hälsa två nya medlemmar välkomna, nämligen Jan-Erik Davidsson och Per Wickman, som erhöll sina insignier i form av vår klubbnaål. De närvarande medlemmarna presenterade sig så våra nytillkomna medlemmar fick en hint om vilka de gett sig i lag med. När dagen började övergå i afton började gästerna att skingras, några kanske för att gå vidare ut på stan där Karl-Oskar dagarna firades med diverse aktiviteter för barn och vuxna.

På tisdagsmötet i september hade förutom våra stamgäster även Kent Nilsson hittat hit och han erhöll sin klubbnaål av ordföranden som hälsade vår nye medlem välkommen och hoppades att han skulle bli en trogen gäst på våra möten. Kent tjänstgjorde under sin tid i flottan på statsisbrytaren Njord.

Ett tjugotal sjöbusar och respektive infann sig till höstens ärtmiddag där allt som

hör till en ärtmiddag fanns att tillgå inklusive varm punsch. Det smakade som alltid bra och punchen var lika god och varm som ombord på Kungens skepp. En komplimang till våra klubbmästare i byssan för deras ansträngningar.

Oktober månads tisdagsmöte tillägnades minnet av vår medlem Kurt Olsson som gick bort den 30 augusti 2023. Kurt blev medlem i Flottans Män Växjö 1980. Ett av Kurts stora intressen var båt och detta gjorde att han 1955 sökte sig till flottan som befälselev. Kurt blev radiotelegrafist och hamnade på HMS *Patricia*, men tjänstgjorde även på ubåt av och till. Kurt gick efter en tid i flottan över till civil verksamhet men behöll sitt intresse för sjön. Efter sin pensionering tog han jobb som

Kent erhåller sin nål.

Höstmiddag 23-10-21.

skeppare på ångaren S/S *Thor* som gjorde turer enligt tidtabell eller chartrades för olika resor i Helgasjön, Skavenäsasjön och Asasjön. Kurt var skeppare på *Thor* långt in på ålderns höst. Kurt var en hängiven medlem av Flottans Män och missade inga tillfällen att delta i våra evenemang. Höstmiddagen blev som vanligt en succé och byssan hade naturligtvis överträffat sig själva och bjöd på en middag som alla deltagarna njöt av i fulla drag. Det saknades ingenting varken av mat, dryck eller sångarglädje.

Bengt Carlsson

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND
Lars Ellebring

Göteborg

Kamratföreningen Flottans Män
Göteborg
Ubåtsklubben Nordkaparen Göteborg
Damklubben Bojen Göteborg
Flottans Mäns Sångkör Göteborg
Modellklubben La Skala Göteborg
Tony Almsätter
Peter Ahlander
Anders Andersson
Göran Andersson och Eva-Lena Jensen
Leif och Lilian Andersson
Silva Andersson
Christopher Asker
Peter Björnhage och Karin Bälter Björnhage
Jan Broström
Benny Börjesson och sonen Eric Brandt
Per och Birgitta Callenberg
Rolf Carlsson
Karl-Harry Dahl
Thomas Eliasson
Göran Bram
Jan Broström
Dan och Seja Brundin
Benny Börjesson
Per och Birgitta Callenberg
Rolf Carlsson
Ulf Christenson
Lars Christensson
Karl-Harry Dahl
Kaj Dämbäck
Gunnar Ekblad
Christer Eklöf
Thomas Eliasson
Stig Englesson
Mats Ericsson
Per-Olof "PO" Eriksson
Hans Fredriksson
Gunnar och Berit Friberg
Leif Gyllen och Nina Sidenkrona
Carl-Johan och Kristina Hagman
Krister Jacobsson och Berit Wall
Lars och Anita Janevik
Curt Jubrand
Lennart Kallerdahl och Anita Hogmalm
Daniel Karlsson
Ted Knapp

Jan Erik Knutas
Håkan och Ulla Lignell
Boris och Barbro Lundqvist
Bert Löverdal
Stig Lövestål
Kenny Nilsson
Lars Nordenberg
Roger Nordh
Kent Nordström
Tore Nyblom
Håkan och Ulla Lignell
Leif Lindenhag
Boris och Kerstin Lundqvist
Bert Löverdal
Stig Lövestål
Sture och Kerstin Magnusson
Bo Maniette
Alf Martinsson
Nils "Nisse Knop" Melin
Olof Melin
Leon Montell
Hans och Elena Nilsson
Kenny Nilsson
Torbjörn och Kerstin Nilsson
Roy Norström
Tore och Jarka Nyblom
Peter och Anne-Cathrine Ottosson
Göran Ringqvist
Håkan Rosell
Mats Rosendahl
Gunnar och Lena Segerholm
Calle Sparud
Jan-Erik Sjögren
Bo Stenberg
Gunnar Stenström
Inga-Britt Ström
Claes Strömvall
Lars-Erik och Febe Uhlegård
Hans Utstrand och Neda Dawid
Per-Ola Törnqvist
Gustav Törnqvist Tibblin
Hans och Erika Tönnvall
Agneta Weinclid
Lars-Erik och Ingrid Wennersten
Nils Wikander
Lars Zimmerman
Kjell Åsberg
Johan Öhlén

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD
Ulf Ängemo
Leif Leihed
Rolf Hansson
Hary Lundqvist
Christer Carlén
Per Schörling
Michael Rapp
Jouni Nevalainen
Anders Carell
Håkan Emanuelsson
Stig Karlsson
Arne Lind
Lars Carlsson
Mats Leminger

Haninge

Flottans Män i HANINGE
Ulla och Sölve Larsby

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND
Roger och Karin Karlström
Bengt och Lena Randevåg
Åke Semb och Elisabeth Näslund
Leif och Evita Mähler
Ove och Maud Strömberg
Tommy och Margit Lindqvist
Hans Olsson
Bertil och Eva Eriksson
Lars-Göran Boman och Karin Erik Lönnngren och Maj
Bert Skoglund och Ann-Sofi Nygård

Jönköping

Flottans Män i Jönköping

Kalmarsund

Flottans Män i Kalmarsund

Karlskrona

Flottans Män i KARLSHAMN
Sewe & Gunilla Lindberg
Rolf & Britt Pärnhem

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA
önskar God Jul År 2023 och Gott Nytt År 2024.

Andersson, Bo-Inge & Katarina
Andersson, Stellan & Britt-Marie
Askeroth, Arne
Berntsson, Berndt & Lisbeth Hidnäs
Berthilsson, Sven-Bertil
Björk, Anders
Blomqvist, Lars-Erik & Monica
Brunosson, Patrick
Böhme, Kurt & Linda
Cardell, Christer & Gun-Britt
Ehrlow, Hans-Peter & Anette Brantmark
Ekelund, David & Lisbeth Jonsson
Elofsson, Ingmar & Ann-Christine
Erdefelt, Jan
Eriksson, Anders
Franke, Paul & Gunilla Lindgren
Gelderman, Lars & Ewa
Gunnarsson, Kjell
Gustafsson, Elving & Anita
Gustafsson, Thorsten
Hansson, Hans & Maria
Hartvig, Kjell & Anna-Lisa
Hjorth, Olle
Håkansson, Ernst-Olof & Inger
Håkansson, Lennart & Pia
Johansson, Rolf & Miriam
Johansson, Tommy & Elisabeth
Jönsson, Ingemar & Yvonne
Karlström, Göran
Klang, Niels-Ivar & Gerd
Kullving, Göran & Helene Pålsson
Löfgren, Göran & Kerstin
Gruwberger
Melin, Olle & Ulla
Nejdelfelt, Per och Gerd
Nielsen, Phillip & Ann-Katrine Styrhagen
Odebjer, Christer
Persson, Nils-Erik & Eva
Pettersson, Hans & Evy

Porshammar, Anders & Lena
Pärmelöv, Bo & Annica
Sager, Lars & Anneli
Stene, Sven & Barbro
Svensson, Rolf & Inger
Stenmark, Ingvar & Birgitta Agneus
Wallmert, Björn & Margaretha

Karlstad-Värmland

Flottans Män Karlstad-Värmland
Bert Ågren

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL

Malmö

Flottans Män i MALMÖ
Adrienne & Hans Carlsson
Stefan Leo
Malou Hasselhuhn
Inger Ljunglund
Leif Ljunglund
Britt & Göran Hagman
Jonny Ekdahl
Anna Kuylenstierna

Norrköping

Flottans Män i Norrköping
önskar God jul och Gott Nytt år
Almberg Willy
Anderson Clas-Åke och Westlund
Ann-Marie
Andersson Jan-Erik
Björk Sven Åke och Lena
Borin Nils
Bäckström Bengt och Tarja
Carlgrén Björn och Birgitta
Dahlgren Bo
Ekström Peter och Agneta
Elgefjord Evert och Römert Kerstin
Eriksson Jan och Inger
Fors Lennart
Gustafson Anders och Anita
Hagström Ove och Kerstin
Hillgren Robert och Collins Anita
Holgersson Birger och Elsie
Holgersson Christer och Boel
Jacobsson Lars T och Stina
Jelenski Alexander och Eva
Johansson Anders och Inger
Johansson Berndt och Madelen
Johansson Per Ove och
Lindstrand Anita
Knutsson Jan
Kumlöv Ove och Berglund
Margareta
Lindström Gunnar och Yvonne
Mars Sven Erik och Monica
Nilsson Owe och Yvette
Nilsson Stefan och Johansson Sofie
Nordström Göran och Elisabeth
Nyström Gunnar och Monika
Petersson Bosse
Rosenlund Christer
Rönnblad Per och Christina
Sköldbring Peter och Gunnel
Strandh Malte och Kerstin
Söderström Per Kvarsebo Bay

Taube von Block Malcom och
Birgitta
Törnqvist Lars och Gunilla
Wastesson Bengt och Marie
Westerberg Ulf och Solveig
Zackrisson Bill och Kristina
Åberg Krister och Siaoming
Åhrberg Rolf och Bitten
Åström Ingemar och Ingrid
Damklubben Skeppsdockorna i Norr-
köping önskar God Jul och
Gott Nytt År

Norrälje

Flottans Män i NORRTÄLJE
Olle och Kerstin Jansson
Michael och Margareta Larm
Göran Hedberg
Kenneth och Gerd Lundgren
Bo och Gerd Nirvin
Jonny Simonsson
Björn Grebäck
Lennart Staaf
Bo Regell
Jöran Westling

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN
Kjell och Elisabeth Johansen
Linda Leibing Hedén
Tommy Lagsjö
Gunnar och Herty Bengtsson

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM
Abramsson, Nils-Harald
Rune Andersson
Berg, Peder
Bergsten, Jan-Erik, Kerstin & Hans
Biärsjö, Maud
Blyvall, Bo
Bresell, Lennart & Kristina
Davidsson, Leif
Furén, Bosse & Ulla-Britt
Gahmberg, Lars & Eva
Granberg, Kurt & Maud
Hansén, Krister
Hallström, Henrik & Carolina
Helmenius, Berti & Ann-Margret
Nordstrand
Hilding, Ulf & Kalinka
Johansson, Bo & Birgitta
Johansson, Jörgen & Birgitta Glans
Jörgen Herbert Strie
Keller, Arne & Britt

Lindberg, Leif & Märtha
Lundvall, Krister
Malmqvist, Gert
Nylén, Björn & Ewa
Agneta Westerudd
Lennart Sundén
Göran Sjöquist
Rekola, PO
Sahlsten, Sven & Lena
Schagerberg Bo & Berit
Scholander, Fredrik & Anna
Sternér, Örjan
Söderholm, Håkan
Stark Olof
Tibblin, Per-Erik
Thoreus
Wessman, Stig & Margareta
Wijnblad, Christer

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL
Cawe Johansson & Chatrin Vinlöv
Per & Lena Martinsson
Carl & Carina Martinsson,
Lisa Melberg
Ulf & Karin Allringer
Bert & Gunnel Löfqvist
Mats & Katarins Andersson

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE

Trelleborg

Flottans Män i Trelleborg
Anders Blomstrand
Bengt & Katarina Grip
Bengt & Rita Åkesson
Bertil Burheim & Marianne
Bertil och Eva Eriksson
Fredrik Hallström till Göte
Håkan & Anneli Mårtensson
Jan & Johan Ohlsén
Jan Lundqvist
Karin & Jonny Svenning
Kenneth Leo & Kajsa Nilsson
Lanny Göransson
Lars & Maxine Engvall
Lars-G & Ann-Marie Hansson
Marianne & Bertil Burheim
Ronny Trulsson & Gerd Nord
Sonny & Monica Spurr
Stefan Bergström
Stepan Bladh
Thomas & Ann-Sofie Ohlsson
Thomas Andersson
Tommy & Ulla Delinder

Varberg

Julhälsningar från Flottans Män i
Varberg samt från
Lennart och Lena Ingeltun
Lennart Berntsson och Birthe
Ludtke

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK
Åke och Birgitta Revelj
Bo och Kerstin Nord

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS
Magnus Leuchovius.
Börje & Annelie Bäckman.
Gun & Per Jonsson
Janne Skoog.
Mats & Mariann Kristenson.
Per-Owe & Inger Andersson.
Tommy & Sonia Blomqvist.
Stieg & Catarina Andersson
Stig Åke Andersson
Curt & Lena Stockselius.
Mats Nordlander.
Erik & Sonja Arvidsson.
Caj Söndborg.
Rune Flink.
Nils Erik Gustavsson.
Göran Mossberg
Antonio Grimaldi
Peter Nicolaides

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ
Sten Svensson
Mats & Karin Friman
Tommy Andersson
Douglas Björkman
Conny Erlandsson
Ove Engkvist
Leif och Gull-Maj Carlsson
Jan och Ann-Marie Hjortsberg

Ängelholm

I Ängelholm vill följande personer
skicka en Julhälsning:
Jytte och Bertil Lundvall
Laila Lembke och Sven G Persson
Karin och "Uffe" Bengtsson
Uno Karjevall
Caj Bülow
Mikael Lilja
Jan Andersson
Kurt Romare

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år

Willy Nordström 1929-01-14 FILIPSTAD
Nils Lewan 1929-03-18 LUND

90 år

Thore Abrahamsson 1934-01-01 GÖTEBORG
Ingvar Jacobsson 1934-01-05 STOCKHOLM
Bo Schagerberg 1934-01-28 NYNÄSHAMN
Kjell Nilsson 1934-02-06 SUNDSVALL
Kurt-Allan Modig 1934-02-27 TRELLEBORG
Anders Eriksson 1934-03-25 LÖTTORP

85 år

Olle Karlsson 1939-01-01 NORRKÖPING
Karl Karlholm 1939-01-07 GÖTEBORG
Göran Wising 1939-01-09 KARLSHAMN
Hans Suneson 1939-01-10 BANKERYD
Lennart Staaf 1939-01-11 TÄBY
Hans Idh 1939-01-16 LUND
Lennart Westerberg 1939-01-18 MÖJA
Görgen Holmdahl 1939-01-21 SMYGEHAMN
Karl-Henrik Peilot 1939-01-28 ERINGSBODA
Jan Lindblad 1939-02-01 NORRKÖPING
Karl-Heinz Ewoldt 1939-02-01 HALMSTAD
Christer Rosenlund 1939-02-04 NORRKÖPING
Irene Ericson 1939-02-09 ASARUM
Kjell Levin 1939-02-09 PERSTORP
Ronny Löfvall 1939-02-12 KRISTIANSTAD
Richard Roosvall 1939-02-14 VÄSTERHANINGE
Bo Unge 1939-02-18 MUSKÖ
Bengt-Göran Hansson 1939-02-20 HALMSTAD
Torsten Nilsson 1939-02-23 KARLSKRONA
Sune Bill 1939-03-01 ALNÖ
Lennart Johnsson 1939-03-02 HALMSTAD
Dan Yderström 1939-03-10 SÖDERTÄLJE
Lars Werin 1939-03-10 V FRÖLUNDA
Nilsåke Frenneson 1939-03-16 ÄNGELHOLM
Erik Hoffstedt 1939-03-18 KATTHAMMARSVIK
Per Ferm 1939-03-18 EKSJÖ

80 år

Margareta Wessman 1944-01-03 HUDDINGE
Lars-Eric Åkesson 1944-01-05 LYCKEBY
Leif Jönsson 1944-01-05 HALMSTAD
Göran Granath 1944-01-09 UPPSALA
Bengt Oscarsson 1944-01-13 VÄXJÖ
Åke Nilsson 1944-01-13 GUNNEBO
Christer Wolrath 1944-01-14 HALMSTAD
Björn Melin 1944-01-17 KALMAR
Arne Andersson 1944-01-18 VÄXJÖ
Göran Hedberg 1944-01-24 NORRTÄLJE
Lars Christensson 1944-01-25 HÖVIKSNÄS
Kent Andersson 1944-01-31 JÄRFÄLLA
Lennart Eriksson 1944-02-02 VÄSTERHANINGE
Olof Persson 1944-02-06 ÄLANDSBRO
Bertil Carlsson 1944-02-16 VÄNERSBORG
Hans Nyström 1944-02-16 VARBERG
Stig Forking 1944-02-16 NYNÄSHAMN
Uno Wänn 1944-02-17 FARSTA
Lennart Johansson 1944-02-18 KARLSHAMN

Bertil Svedlund 1944-02-19 KARLSKRONA
Morgan Backman 1944-02-19 VASSMOLÖSA
Per-Olof Wallenberg 1944-02-28 KARLSKRONA
Sune Brunzell 1944-03-01 VAREKIL
Conny Magnusson 1944-03-04 NYNÄSHAMN
Sven Gustav Persson 1944-03-04 ÄNGELHOLM
Jan-Erik Hallberg 1944-03-07 KIL
Lars Bäckström 1944-03-08 HAGBY
Torgny Appelkvist 1944-03-09 MALMÖ
Kenneth Åhrlin 1944-03-12 SANDVIKEN
Mats Lindgård 1944-03-14 MALMÖ
Ronnie Carlsson 1944-03-14 LYCKEBY
Hans Knutsson 1944-03-15 BRÄKNE-HOBY
Tommy Gyllin 1944-03-15 TRELLEBORG
Håkan Lignell 1944-03-19 FJÄRÅS
Per Westholm 1944-03-20 VISBY
Anne-Gärd Carslsson 1944-03-21 KARLSHAMN
Ronny Pålsson 1944-03-21 ÄLED
Örjan Ekström 1944-03-21 GULLBRANDSTORP
Anders Porshammar 1944-03-23 KARLSKRONA
Barbro Stene 1944-03-27 KIVIK
Bert Skoglund 1944-03-29 UTANSJÖ
Janeric Mårtensson 1944-03-29 TORSLANDA
Tommy Olsson 1944-03-29 LOMMA
Lars Jeppsson 1944-03-30 YSTAD
Krister Lundvall 1944-03-31 STOCKHOLM

75 år

John Fritsch 1949-01-01 STOCKHOLM
Åke Haglund 1949-01-05 VIKBOLANDET
Rune Nilsen 1949-01-06 STRÖMSTAD
Ove Kumlov 1949-01-11 ÅBY
Olof Terning 1949-01-18 STOCKHOLM
Lennart Nordstrom 1949-01-30 VÄSTERVIK
Roger Karlström 1949-01-31 HÄRNÖSAND
Thommy Bernquist 1949-01-31 VISBY
Peter Karlsson 1949-02-01 URSHULT
Karl Henrik Weddig 1949-02-03 VARBERG
Lars Grundberg 1949-02-12 HÄRNÖSAND
Jan-Erik Jonsson 1949-02-14 GRÄDDÖ
Kenneth Silverflod 1949-02-15 KARLSKRONA
Kent Söderberg 1949-02-15 SÖRÅKER
Gert Edbertsson 1949-02-16 OSKARSTRÖM
Christer Karlsson 1949-03-10 JÖNKÖPING
Ronny Eriksson 1949-03-12 TRELLEBORG
Jan Brännholm 1949-03-22 HÄRNÖSAND
Mats Friman 1949-03-24 ALVESTA

70 år

Christian Allerman 1954-01-02 DJURSHOLM
Anders Baard 1954-01-07 KARLSKRONA
Lennart Karlsson 1954-01-21 HALMSTAD
Kent Nilsson 1954-01-26 VÄXJÖ
Holger Eriksson 1954-01-30 GÖTEBORG
Thomas Blissing 1954-02-05 KARLSKRONA
Leif Nylander 1954-02-12 TYRESÖ
Kent Jacobsson 1954-02-16 VENDELSÖ
Åke Pettersson 1954-02-22 BROMMA
Jan Skoog 1954-03-05 TORSHÄLLA
Sven Johansson 1954-03-10 HALMSTAD

Gert Hansson 1954-03-13 SÖDERTÄLJE
Mats Hallkvist 1954-03-13 NYKÖPING
Jan Åström 1954-03-19 LÅNGVIKSMON
Dan Carlsson 1954-03-21 NORRKÖPING
Lennart Fridlund 1954-03-21 VISBY
Mats Brattberg 1954-03-22 UDDEVALLA
Peter Hultin 1954-03-22 LIDINGÖ
Bengt-Olov Arnsten 1954-03-26 ÖSTERSUND
Roland Hoas 1954-03-30 VISBY

65 år

Jörgen Johansson 1959-01-10 KARLSKRONA
Mats Gustafsson 1959-01-10 INGARÖ
Ulf Ulvefjell 1959-01-17 FJÄRDHUNDRA
Lars-Erik Nilsson 1959-01-21 NYHAMNSLÄGE
Kenneth Modig 1959-02-01 TRELLEBORG
Christer Svensson 1959-02-08 KARLSKRONA
Mikael Öfwerström 1959-02-12 ÖSTERVÅLA
Hans Johansson 1959-02-14 TIDAHOLM
Peter Bergh 1959-02-15 STORA HÖGA
Jan Eric Andersson 1959-02-21 KATRINEHOLM
Bo Lindahl 1959-02-23 INGARÖ
Kim Sjölund 1959-02-25 LYCKEBY
Peter Stoor 1959-02-27 KARLSTAD
Bengt Sundin 1959-03-06 VEGA
Lasse Rimpilä 1959-03-07 ÅKERS STYCKEBRUK
Thomas Andersson 1959-03-27 TRELLEBORG

60 år

Kristian Koberstein 1964-01-27 STUREFORS
Hans Gamborg 1964-02-08 KUNGÄLV
Stefan Larsson 1964-02-13 VÄSTERÅS
Jonas Aaw 1964-02-21 VISBY
Tomas Norryd 1964-02-26 HALMSTAD
Kenneth Lundh 1964-02-27 LUND
Magnus Sölvelid 1964-03-03 GUSTAVSBERG
Peter Sundström 1964-03-20 LYSEKIL

50 år

Katarina Schagerberg 1974-01-03 JÄRFÄLLA
Jenny Angelbro 1974-01-29 SÖDERTÄLJE
Marcus Wallberg 1974-02-20 HALMSTAD

40 år

Hampus Appलगren 1984-02-27 STOCKHOLM
Jonas Landon 1984-03-11 NYKVARN
Karolin Palmquist 1984-03-30 TÄBY

30 år

Linus Schmidt 1994-03-17 HÄGERSTEN

Med Gotland som bas, skapar
vi framtidens maritima transporter
och besöksnäring.

 Gotlandsbolaget

Marina minnesplaketter

Jingvar Stenmark som är en mångårig medlem i Flottans Män har framställt ett antal minnesplaketter till förbundet för att ge som gåva vid olika tillfällen. På plaketten är en handslagen tross monterad vilken Varvshistoriska Föreningen, VHFVK, slagit på Repslagarbanan på Lindholmen i Örlogshamnen Karlskrona. Själva plaketten har Ingvar tillverkat och den är gjord så att den kan hängas upp på en vägg. Plaketten förses med en skylt med inskription över vilket tillfälle den givits som gåva av förbundet. Plaketterna är mycket uppskattade av de som erhåller dem.

Riksförbundet är mycket tacksam för Ingvars arbete och vill rikta ett varmt tack till honom för ett fint och uppskattat arbete.

Minnesplaketten består av en tross slagen på repslagarbanan på en plakett och inskriptionen vad minnesplaketten avser. De är väldigt snygga – och luktar gott av tjära gör de också!

Ingvar Stenmark, mångårig medlem i Flottans Män har försett förbundet med fina och uppskattade minnesplaketter att skänka vid olika tillfällen. Här ombord på en av Marinmuseums barkar som seglas av Karlskrona Båteskader.

Nya medlemmar

Vi hälsar följande 74 (!) medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland

Lennart Magnusson

Göteborg

Fredrik André

Pontus Bengtsson

Göran Bergman

Jan Fredriksson

Jan Frumerie

Carina Hellekant

Mikael Nilson

Claes Rosaby

Sören Sjölander

Staffan Strive

Ing-Britt Ström

Henrik Ståhl

Pär Svensson

Pether Wallin

Halmstad

Kenneth Carlberg

Haninge

Kenneth Carlberg

Lars Malmlöf

Kenneth Yttergren

Härnösand

Jan Jansson

Ronny Svensson

Jönköping

Uno Bergman

Rolf Holmqvist

Per Erik Larsson

Kalmarsund

Lennart Ackzell

Kent Argus

Lars Elmborg

Jan Fälteke

Leif Gistrand

T M B Norman

Bertil Olausson

Ingvar Rydén

Karlskrona

Jimmy Johansson

Torbjörn Jönsson

Leif Eric Liljeberg

Karlstad

Carina Borg

Ann-Britt Karlsson

Gustav Törling

Lysekil

Niclas Hallberg

Dennis Johannsen

Zeljko Krizmanic

Rune Månsson

Stefan Nordgren

Norrtälje

Kent Andersson

Mats Geijer

Jack Jonsson

Nynäshamn

Gulli Södergren

Stockholm

Bengt Agild

Maria Betzholtz

Mattias Boivie

Hans Broström

Anders Carlsson

Göran Eriksson

Sinikka Halme

Tobias Larsson

Anders Lindström

Björn Ohlson

Lise Lotte Sundgren

Elisabeth Svensson

Agneta Westerudd

Carl Öhrström

Sundsvall

Elo Möller

Västerås

Lennart Nordstrom

Tord Petersson

Bengt-Erik Andersson

Patrick Djurström

Viktor Lind

Jan-Erik Starborg

Ulf Ulvefjell

Växjö

Per Wickman

Ängelholm

Lars (Lasse) Olsson

Christian Svärd

Peter von Heidenstam

In memoriam

Karl-Erik Borg

Karl-Erik Borg lämnade oss efter en tids kamp mot sjukdomen som till slut besegrade honom. Karl Erik var en kamrat som var med oss från starten av Flottans Män Karlstad/Värmland. Han satt med i styrelsen de första åren. Han deltog ofta på våra möten och tillställningar. Hans kunskap om torpedbåtarna var imponerade. Han berättade med inlevelse många intressanta historier från sitt liv inom Flottan. Han deltog glatt i våra diskussioner över en kopp kaffe. Hans livsglädje var stor likaså hans kompetens inom flottan. Saknaden är stor.

Styrelsen Flottans Män Karlstad/Värmland

Vårt hjärtligaste tack för er närvaro på fars, Karl-Erik Borg, begravning. Ni hedrade far så fint genom er exemplariska flaggvakt och era så trevliga representanter. Stort tack även till Göran för ditt fina tal. Det betyder mycket för oss och för far.

Familjen Borg genom Carina Borg, yngsta dotter till Karl-Erik

Lars Linde

Vår före ordförande Lars Linde har efter en kort tids sjukdom avlidit i en ålder av 86 år. Lars hade ett mer än femtioårigt medlemskap i Flottans Män Ängelholm, där han alltid värnade om medlemmarna och deras trivsel i vår lokal Kajutan. Lars hade en lång sjöbakgrund bakom sig, där han som värnpliktig var med *Älvsnabben* på Spetsbergen och lämnade material till hus som skulle monteras upp där. Han seglade även på Sydamerika och sista tiden till sjöss seglade han mellan Helsingborg och Travemünde. Lars har lämnat ett stort tomrum efter sig och han är i varmt minne bevarad av oss medlemmar i Flottans Män.

Sven G Persson

Vice ordförande i Flottans Män Ängelholm

Sven Otto Ullnér

Sven Otto Ullnér har lämnat kamratkretsen i en ålder av 81 år. Han efterlämnar hustrun Anne-Katrin och söner Erik och Björn med familjer samt en stor vänkrets. Sven Otto växte upp i Karlskrona och efter studentexamen 1963 utbildade han sig till marinintendent och utnämndes till officer vid Sjökrigsskolan, kurs 1967. Sven-Otto innehade genom åren officersbefattningar både i flottan och kustartilleriet. Sven Otto var flitigt anlitad i Karlskronas föreningsliv och vi verkade tillsammans i Flottans Mäns lokalförenings styrelse under några år. Sven Otto och hustrun Anne-Katrin var ett stort stöd för mig som ordförande i lokalföreningen, inte minst i samband med utbytet med vår tyska vänförening i Peenemünde. Sven Otto var en mycket social person som hade talets gåva och ofta anlätades som toastmaster. Han var en marinofficer och en gentleman och vi saknar honom i kamratkretsen.

Göran Löfgren

Ordförande Flottans Män
i Karlskrona 2012-2022

Avlidna kamrater

Arne Bengtsson, HALMSTAD

Född den 4 augusti 1938 Avliden den 19 september 2023

Lennart Edlund, ÄLVSJÖ

Född den 29 mars 1924 Avliden den 21 juli 2021

Jarl von Ekensteen, BROMMA

Född den 11 april 1934 Avliden den 3 oktober 2022

Per Gunnermark, SÖDERTÄLJE

Född den 6 november 1947 Avliden den 20 november 2023

Ingemar Gustavsson, FLEN

Född den 6 november 1938 Avliden den 6 juli 2023

Lars Linde, ÄNGELHOLM

Född den 27 december 1936 Avliden den 29 maj 2023

Styrbjörn Nystrand, HANDEN

Född den 21 februari 1943-02-21 Avliden den 26 augusti 2023

Håkan Olofsson, STOCKHOLM

Född den 27 oktober 1948 Avliden den 29 augusti 2023

Kenneth Olsson, JÄMJÖ

Född den 22 januari 1949 Avliden den 13 september 2023

Tor Sintorn, VARBERG

Född den 26 maj 1940 Avliden den 20 juli 2023

Gösta Sundqvist, ENSKEDEDALEN

Född den 27 januari 1924 Avliden den 3 november 2023

Lennart Söderberg, FÅRÖSUND

Född den 15 augusti 1933 Avliden den 24 oktober 2023

Sven Otto Ullnér, KARLSKRONA

Född den 28 maj 1942-05-28 Avliden den 13 augusti 2023

Gun Ursten, KARLSHAMN

Född den 10 mars 1938 Avliden den 13 november 2023

Kjell Åhlander, GRÄDDÖ

Född den 30 mars 1935 Avliden den 21 mars 2023

**Hedra våra avlidna kamraters minne med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

Efter Din betalning sänder FM kansli blanketten till de sörjande.

Kontaktpersoner i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Thomas Engevall	070-588 75 89	Junibacken 9	135 54	TYRESÖ	thomas.engevall@flottansman.se
Vice förb.ordf	Göran Löfgren	070-495 80 14	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren1@gmail.com
Sekreterare	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Roger Karlström	073-410 24 55	Brunnhusgatan 14B lgh 1002	871 33	HÄRNÖSAND	roger.karlstrom@telia.com
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSÉN	cawejohansson3@gmail.com sundsvall@flottansman.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén.

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	gotland@flottansman.se
Föreningslokal:	Marinstugan Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3,			621 58	VISBY	
Haninge	Lars Larsson	079-334 18 98	Kullerstensvägen 63	137 61	JORDBRO	haninge@flottansman.se
Norrköping	Ove Kumlöv	073-156 10 35	Tallvägen 10	616 34	ÅBY	kumlov49@outlook.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	073-156 10 35	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	norrköping@flottansman.se
Norrälje	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle-jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Bo Luthin	070-315 26 46	Soldatsvägen 13	151 68	SÖDERTÄLJE	luthin67@gmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Magnus Leucovius	070-332 01 15	Uniformsgatan 12	723 50	VÄSTERÅS	magnus.leu@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmarsund	Roland Stengård	070-811 81 02	Solit	579 71	RUDA	roland.lm@Stengard.se
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Lars Saager	0702-815096	Varvsvägen 23	372 97	RONNEBY	lars.saager@telia.com
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÅRDS KÖPINGE	navymanelof@gmail.com
Malmö	Jörgen Persson	070-258 80 02	Vångvägen 9	241 32	ESLÖV	momek556@gmail.com
Trelleborg	Maths Witt	073-418 86 25	St Gertrudsväg 30	231 53	TRELLEBORG	maths.witt@saabgroup.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Ove Engkvist	073-351 48 15	Lobeliovägen 7	352 51	VÄXJÖ	vaxjo@flottansman.se

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård.

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslettsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ångemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Stig Karlén	070-530 91 51	Fortunagatan 44	553 23	JÖNKÖPING	Stigkarlen.sk@gmail.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Mattias Bergsten	070-535 27 94	Valbogatan 72	453 34	LYSEKIL	lysekil@flottansman.se
Varberg	Jan Steinbach	070-632 24 46	Göthriks väg 8	432 98	GRIMETON	varberg@flottansman.se
Föreningslokal:	Gamla Tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 43	VARBERG.	
Ängelholm	Bertil Lundvall	070-257 23 66	Sven Brocks gata 4A	262 64	ÄNGELHOLM	b.lundvall@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 33	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

En del av naturens tystnad

Våra banbrytande innovationer är en del av försvarets förmåga att inte synas eller höras – när det verkligen behövs

SAAB | En del av Sverige

saab.com/endelav